

Dagsorden til møde i § 17, stk. 4 - Sammen om alle unges trivsel

**Mødetidspunkt 25-04-2024 17:00
Mødeafholdelse Udv. D**

Indholdsfortegnelse

§ 17, stk. 4 - Sammen om alle unges trivsel

25-04-2024 17:00

1 [Åben] Oplæg om regressionsanalyse og beskyttende faktorer ved VIVE.....	3
2 [Åben] Orientering om arbejdet med unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune	4
3 [Åben] Videre kvalificering af strukturel forebyggelse i forhold til unges brug af rusmidler	4
4 [Åben] Mødeplan for § 17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel fra 3. kvartal 2024 til 3. kvartal 2025	6

1 [Åben] Oplæg om regressionsanalyse og beskyttende faktorer ved VIVE

Sags ID: EMN-2024-02234

Resumé

Gentofte Kommune har indgået aftale med VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter For Velfærd omkring udarbejdelse af rapporten Trivselsundersøgelse blandt unge i Gentofte Kommune. Rapporten indeholder en regressionsanalyse af data fra ungeprofilundersøgelsen 2019/20 – 2023/24 gennemført blandt elever i udskolingen (7.-9. klasse), 10. kl. og på ungdomsuddannelserne i Gentofte Kommune. Regressionsanalysen danner grundlag for anden del af rapporten, der peger på beskyttende faktorer og strukturelle tiltag, som med fordel kan styrkes og gennemføres i forhold til de særlige mønstre, analysen tilvejebringer. Udvalget præsenteres for rapportens resultater inden den endelige rapport afleveres i maj 2024.

Baggrund

Formålet med at gennemføre analysen er at identificere signifikante statistiske sammenhængen mellem unges trivsel og de største trivselsudfordringer i ungelivet i Gentofte.

Analysen skal bidrage til arbejdet med at identificere relevante strukturelle forebyggende indsatser, der kan understøtte vores arbejde med at fremme unges trivsel med afsæt i at styrke beskyttende faktorer og med størst mulig effekt kan medvirke til at styrke unges trivsel. Analysen skal også se på specifikke kønsmæssige udfordringer.

VIVE deltager på mødet og præsenterer resultaterne. Selve rapporten afleveres i maj, og eftersendes derefter til udvalget.

Børn og Skole, Kultur, Unge og Fritid vurderer, at rapportens resultater kan bidrage til udvalgets prioritering af temaer i mødeplanen, samt at det vil være relevant, at Børneudvalget, Skoleudvalget, Erhvervs-, Beskæftigelses- og Integrationsudvalget, Ældre-, Social- og Sundhedsudvalget samt Kultur-, Unge- og Fritidsudvalget, drøfter ungeindsatserne på udvalgenes respektive ressortområder med afsæt i VIVEs rapport.

Som baggrund vedhæftes en opdateret nøgletalsrapport for delstrategierne i strategien Sammen om unges trivsel. Kommunalbestyrelsen vedtog på sit møde den 19. juni 2023 Strategien Sammen om unges trivsel (pkt. 15). For at målrette indsatserne og samtidigt bevare overblikket er der foretaget en tredelt segmentering af målgruppen. For hvert segment er WHO-5 trivselsindekset valgt som den overordnede indikator for trivsel. Derudover indeholder delstrategierne udvalgte politiske målepunkter, der knytter sig til centrale politiske mål samt supplerende målepunkter eller kendetegn. Bilaget er opdateret med nyeste data.

Indstilling

Børn og Skole, Kultur, Unge og Fritid indstiller

Til §17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel:

At VIVE's oplæg om regressionsanalysen, beskyttende faktorer og strukturel forebyggelse drøftes.

Tidligere beslutninger:

.

Bilag

1. Bilag - Opdateret nøgletalsrapport for delstrategierne i Strategien Sammen om unges trivsel (5424384 - EMN-2024-02234)

2 [Åben] Orientering om arbejdet med unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune

Sags ID: EMN-2024-02235

Resumé

Udvalget bad på mødet den 6. februar 2024 om et overblik over arbejdet med unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune med særlig vægt på Fælles om ungelivet.

Baggrund

I forbindelse med udvalgets behandling af temaet unge og rusmidler var der på mødet den 6. februar fokus på alkohol, og hvordan strukturel forebyggelse kan understøtte den politiske målsætning om at skabe de bedste rammer for gode ungeliv for alle unge i Gentofte – uden røg, stoffer og med et begrænset alkoholforbrug, herunder at udskyde unges alkoholdebut.

Vi ved, at tiltag på alkoholområdet, der sigter mod at udskyde debutalder og mindske rusdruk blandt unge også har forebyggende effekt på unges brug af andre rusmidler som nikotin og stoffer, idet unge, der har en tidlig alkoholdebut og unge, der rusdrikker oftere også begynder at ryge og eksperimentere med stoffer, samt at unge oftest eksperimentere med stoffer, når de er berusede. Samtidig vil flere strukturelle tiltag på alkoholområdet kunne udvides til også at omfatte nikotin.

På dette møde udvides temaet til også at omfatte nikotin og andre stoffer.

Som bilag er vedlagt et notat, der giver et samlet overblik over arbejdet med unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune samt data over tid fra ungeprofilundersøgelsen (2019-2023).

Indstilling

Børn og Skole, Kultur, Unge og Fritid indstiller

Til § 17, stk. 4 - Sammen om alle unges trivsel:

At orienteringen tages til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Bilag

1. BILAG 1 - Unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune (5425361 - EMN-2024-02235)
2. Bilag 2 - Ungeprofilundersøgelsen 2023 (5443663 - EMN-2024-02235)

3 [Åben] Videre kvalificering af strukturel forebyggelse i forhold til unges brug af rusmidler

Sags ID: EMN-2024-02236

Resumé

På dette møde er fokus på den videre kvalificering af strukturel forebyggelse i forhold til unges brug af rusmidler. Udvalget skal fortsætte drøftelserne af, hvordan strukturel forebyggelse kan understøtte den politiske målsætning om at skabe de bedste rammer for gode ungeliv for alle unge i Gentofte - uden røg, stoffer og med et begrænset alkoholforbrug, herunder at udskyde unges alkoholdebut.

Baggrund

Udvalget besluttede på sit møde den 6. februar 2024, at følgende mulige strukturelle tiltag skulle kvalificeres frem til næste møde:

- Ingen alkohol i kommunale bygninger og på kommunale arealer, når der er børn og unge under 18 år til stede. Herunder forslag til hvilke konkrete bygninger og arealer, der kan medtages, og hvordan der kan tages hensyn til eventuelle forpagtere.
- Opfordring til ingen alkohol i kommunale bygninger og på kommunale arealer, når der er børn og unge under 18 år til stede. Herunder hvordan andre aktører kan opfordres til at følge anbefalingerne.
- Alle kommunale institutioner og modtagere af tilskud skal have en alkoholpolitik.
- Forebyggelse gennem bevillingsnævn med afsæt i metoden Ansvarlig Udsækning.
- Pulje til at fremme inkluderende fællesskaber uden alkohol, herunder mulighederne for at forebygge en drukbaseret festkultur.
- Fokus på overholdelse af markedsføringslovgivningen.

På dette møde er fokus på den videre kvalificering af strukturel forebyggelse i forhold til unges brug af rusmidler, og drøftelsen udvides til også at omfatte nikotin og stoffer.

Udvalget skal drøfte, hvordan strukturel forebyggelse kan understøtte den politiske målsætning om at skabe de bedste rammer for gode ungeliv for alle unge i Gentofte - uden røg, stoffer og med et begrænset alkoholforbrug, herunder at udskyde unges alkoholdebut.

Vi ved, at tiltag på alkoholområdet også har effekt på unges brug af andre rusmidler som nikotin og stoffer. Forebyggelse af en drukbaseret festkultur medvirker bl.a. til forebyggelse af unges brug med stoffer, idet hovedparten af unge er berusede, når de første gang eksperimenterer med stoffer. Tiltag, der sigter mod at udskyde unges alkoholdebutalder, medvirker ligeledes til at forebygge unges brug af nikotin og stoffer, idet unge med tidlig alkoholdebut også oftere begynder at ryge og eksperimentere med stoffer.

Gentofte Kommune er allerede godt med i det forebyggende arbejde, der er fokus på hash og andre ulovlige euforiserende stoffer i eksisterende indsatser som Rusmiddelkonsulent, forældreindsatsen, SSP, Partnerskabet om unges sundhed og trivsel med ungdomsuddannelserne og Fælles om ungelivet. Det er vigtigt at bemærke, at unges brug af stoffer er begrænset i Gentofte Kommune.

Hash og andre euforiserende stoffer er ulovlige, og det er begrænset, hvad man på et strukturelt plan kan iværksætte.

For at skabe større og vedvarende forandringer i unges rusadfærd kræver det, at unge bliver mødt med forebyggende rammer, der hvor de færdes. Der er primært behov for, at der på alle niveauer og arenaer bliver arbejdet med at forandre den eksisterende alkoholkultur. Der er god dokumentation for, at alkoholforebyggende rammer og strukturelle indsatser kan bidrage til at udskyde unges debutalder og reducere forbruget.

- Bilag 1 er et overblik over den videre kvalificering af de mulige strukturelle tiltag for unge og rusmidler.
- Bilag 2 er en oversigt over kommunale udearealer.
- Bilag 3 er Sundhedsstyrelsens udgivelse Ansvarlig udskænkning.
- Bilag 4 er en evaluering af Ansvarlig udskænkning – 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik

Indstilling

Børn og Skole, Kultur, Unge og Fritid indstiller

Til § 17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel:

At udvalget drøfter og vedtager hvilke strukturelle tiltag for unge og rusmidler, som forvaltningen skal kvalificere yderligere med henblik på at formulere et forslag til udvalgets anbefalinger til Kommunalbestyrelsen.

Tidligere beslutninger:

.

Bilag

1. BILAG 1 - Videre kvalificering af mulige strukturelle tiltag for unge og rusmidler (5425989 - EMN-2024-02236)
2. BILAG 3 - Ansvarlig udskænkning (5436830 - EMN-2024-02236)
3. BILAG 4 - Evaluering Ansvarlig udskænkning – 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik (2) (5437590 - EMN-2024-02236)

4 [Åben] Mødeplan for § 17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel fra 3. kvartal 2024 til 3. kvartal 2025

Sags ID: EMN-2024-02237

Resumé

Udvalget skal med afsæt i En Ung Politik og strategien Sammen om unges trivsel have fokus på Gentofte Kommunes arbejde med at fremme trivsel og forebygge mistrivsel i ungelivet. Udvalget drøfter og vedtager mødeplanen for de kommende fire møder.

Baggrund

Mødeplanen for § 17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel giver udvalgets medlemmer mulighed for løbende at prioritere de temaer, som udvalget vil arbejde med samt vekselvirkningen mellem udvalgsmøder, temamøder samt løbende inddragelse af relevante aktører og unge.

Udvalgets opgaver er, at:

- Understøtte sammenhæng og fremdrift i trivselsarbejdet på ressortområderne
- Anbefale prioritering af tværgående signaturindsatser
- Udarbejde beslutningsgrundlag om strukturel forebyggelse til Kommunalbestyrelsen

Udvalgets arbejde påbegyndes fjerde kvartal 2023 og afsluttes fjerde kvartal 2025 med anbefaling til den nye Kommunalbestyrelse om, hvordan man fremadrettet kan organisere det politiske arbejde med unges trivsel.

Mødeplanen viser forventede temaer til behandling på udvalgets kommende fire møder.

Indstilling

Børn og Skole, Kultur, Unge og Fritid indstiller

Til § 17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel:

At mødeplanen vedtages.

Tidligere beslutninger:

.

Bilag

1. BILAG - Mødeplan 3. kvartal 2024 til 4. kvartal 2025 (5425957 - EMN-2024-02237)

Dokument Navn:	Bilag - Opdateret nøgletalsrapport for delstrategierne i Strategien Sammen om unges trivsel.docx
Dokument Titel:	Bilag - Opdateret nøgletalsrapport for delstrategierne i Strategien Sammen om unges trivsel
Dokument ID:	5424384
Placering:	Emnesager/Oplæg om regressionsanalyse og beskyttende faktorer ved VIVE/Dokumenter
Dagsordens titel	Oplæg om regressionsanalyse og beskyttende faktorer ved VIVE
Dagsordenspunkt nr	1
Appendix nr	1
Relaterede Dokumenter:	1

Dette dokument blev genereret af getorganized
for SharePoint

Bilag - Opdateret nøgletalsrapport for delstrategierne i Strategien Sammen om unges trivsel

Strategien Sammen om unges trivsel opdeles i tre delstrategier; en delstrategi for alle unge, en delstrategi for unge i mistrivsel og en for unge i kompleks mistrivsel. Hver delstrategi rummer følgende elementer:

- **Overordnede mål for delstrategien**

Vi ønsker, at...

- **Overordnet indikator for trivsel**

WHO-5 trivselsindekset benyttes til at *indikere* den generelle trivsel eller *indikere* en potentiel risiko for at komme i mistrivsel eller kompleks mistrivsel, som vi derfor skal være opmærksomme på. WHO-5 trivselsindekset består af fem spørgsmål om, hvordan respondenter har følt sig tilpas i de seneste to uger og har fokus på positive oplevelser. WHO-5 er et valideret redskab til at måle personers generelle trivsel eller velbefindende.

- **Politiske målepunkter**

Delstrategierne indeholder udvalgte politiske målepunkter, der knytter sig til centrale politiske mål for det pågældende segment.

- **Supplerende målepunkter eller kendetegn**

Indeholder eksisterende data, der i det grønne segment fungerer som supplerende målepunkter, der illustrerer graden af unges trivsel. I det gule og røde segment indeholder afsnittet supplerende viden om antallet af unge i udvalgte enkeltstående indsatser, der eksemplificerer målgruppen i det pågældende segment.

Nedenfor er data over tid i perioden 2019 – 2023 for overordnet indikator for trivsel (WHO-5 trivselsindeks), og i perioden 2021 – 2023 for politiske målepunkter og supplerende målepunkter eller kendetegn for de tre delstrategier.

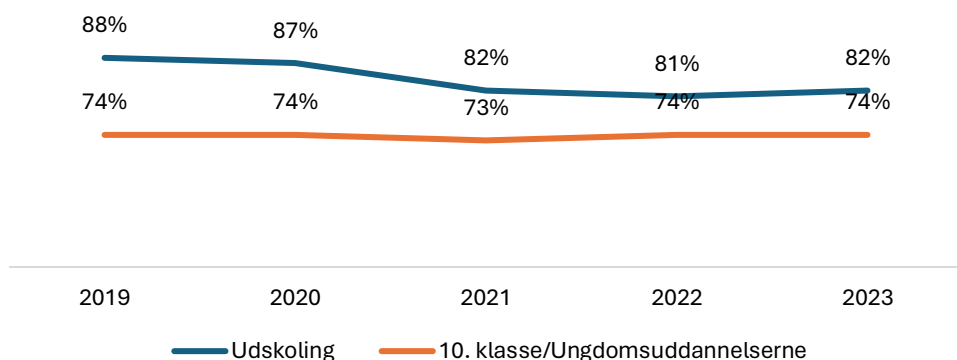
Læsevejledning

I læsningen af data kan variation i procenttal under 5% ikke fortolkes som frem- eller tilbagegang, idet der ikke er beregnet statistisk signifikans. I delstrategierne for unge i mistrivsel (gul) og unge i kompleks mistrivsel (rød) under supplerende målepunkter eller kendetegn gengiver data antallet af unge, der benytter/får den pågældende ydelse. Et fald eller en stigning i antallet af unge, kan ikke fortolkes som en tilbage- eller fremgang, idet det fx kan være positivt at flere unge får hjælp gennem STIME og kan indikere bedre tidlig opsporing, men kunne også indikere at større antal unge har behov for ydelsen. Målepunkterne er her alene opstillet for at give indtryk af målgrupperne i de enkelte delstrategier.

Delstrategi for alle unge

Overordnet indikator: WHO-5 trivselsindeks fra Ungeprofilundersøgelsen:

Unge - der ikke er i risiko for depression eller stress

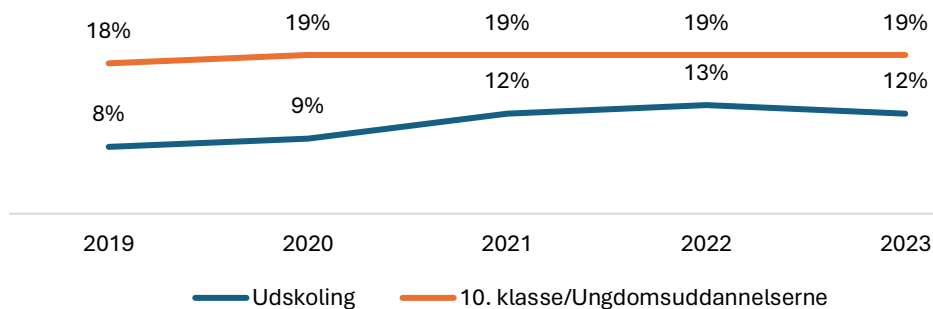
Politiske og supplerende målepunkter

	Alle unge	2021	2022	2023
Politiske målepunkter	Flere unge i grundskolen er for det meste eller altid en del af fællesskabet i klassen	87%	83%	85%
	Flere unge i 10. klasse og på ungdomsuddannelserne føler sig for det meste eller altid som en del af sociale fællesskaber på skolen	85%	84%	83%
Supplerende målepunkter	Unge i grundskolen har det godt eller rigtig godt i skolen	89%	89%	89%
	Unge i 10. klasse og på ungdomsuddannelserne har det godt eller rigtig godt i skolen	88%	89%	90%
	Unge i grundskolen har det godt eller rigtig godt derhjemme	94%	94%	94%
	Unge i 10. klasse og på ungdomsuddannelserne har det godt eller rigtig godt derhjemme	92%	92%	92%
	Unge i grundskolen har det godt eller rigtig godt med venner/i fritiden	96%	96%	97%
	Unge i 10. klasse og på ungdomsuddannelserne har det godt eller rigtig godt med venner/i fritiden	96%	96%	96%
	Unge i grundskolen har ofte eller altid voksne at tale med, hvis der er noget, der går mig på, eller jeg er ked af det	91%	90%	90%
	Unge i 10. klasse og på ungdomsuddannelserne har ofte eller altid voksne at tale med, hvis der er noget, der går mig på, eller jeg er ked af det	90%	91%	92%

Delstrategi for unge i mistrivsel

Overordnet indikator: WHO-5 trivselsindeks fra Ungeprofilundersøgelsen:

Unge - der kan være i risiko for depression eller stress

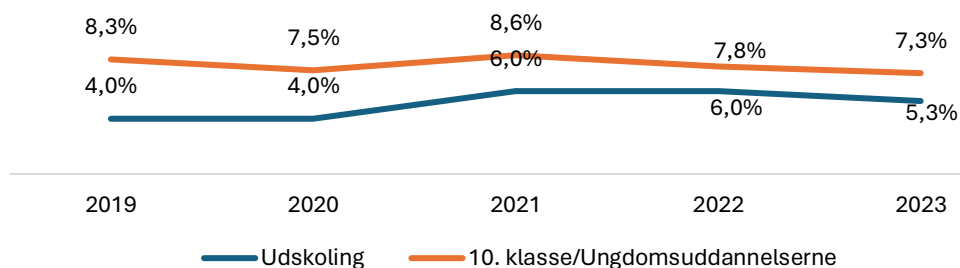
Politiske målepunkter og supplerende kendetegn

Unge i mistrivsel		2021	2022	2023
Politiske målepunkter	De forebyggende foranstaltninger udgør en stadig stigende andel af de samlede indsatser	-	52%	55%
	Øge andelen af unge uden kompetencegivende uddannelse, der starter og fastholdes i uddannelse	-	21%	-
	Stigning i den oplevede effekt af samarbejdet med tidligt tværfagligt teams og fremskudte socialrådgivere	-	Under Implementering	Under Implementering
Supplerende kendetegn	Unge tilknyttet STIMES ungespor	26 unge	27 unge	20 unge
	Unge der modtager gratis psykologhjælp	78 unge	92 unge	100 unge
	Unge med kontaktperson	-	-	100 unge
	Unge med forebyggende foranstaltninger under 18 år	-	-	386 unge
	Unge, der har mere end 10% lovligt, ulovligt og sygdomsrelateret skolefravær	-	1751 unge	1230 unge
	Kvisten, Rejseholdet, Loftet og Enkeltmand	-	36 unge	53 unge
	Unge i samtaleforløb hos Rusmiddelkonsulenten	-	20 unge	29 unge
	Unge i frivilligcenterets ungeindsats	46 unge	46 unge	53 unge

Delstrategi for unge i kompleks mistrivsel

Overordnet indikator: WHO-5 trivselsindeks fra Ungeprofilundersøgelsen

Unge - der er i stor risiko depression eller stress

Politiske målepunkter og supplerende kendetegn

Unge i kompleks mistrivsel		2022	2023
Politiske målepunkter ¹	Faldende sagsbehandlingstid på §41-forløb	Ca. 30 arbejdsdage	-
	Faldende sagsbehandlingstid på §42-forløb	Ca. 38 arbejdsdage	-
	Faldende sagsbehandlingstid på §44-forløb	Ca. 40 arbejdsdage	-
	Stigning i antallet af borgere og/eller pårørende der er tilfredse med sagsbehandlingen efter overgangen fra barn til voksen	Baseline ikke fastsat	-
Supplerende kendetegn	Unge der vurderes til at have gavn af en rehabiliterende indsats for at øge deres muligheder for job eller uddannelse	Ca. 94 unge	Endnu ikke opgjort for 2023
	Anbragte unge 12-22 år	-	77 unge
	Unge i længerevarende botilbud 18-30 år	23 unge	30 unge
	Unge i midlertidige botilbud 18-30 år	77 unge	82 unge
	Unge i beskyttet beskæftigelse 18-30 år	20 unge	25 unge
	Unge i aktivitets- og samværstilbud 18-30 år	44 unge	49 unge
	Unge med særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse under 18 år	6 unge	10 unge
	Unge med særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse 18-30 år	66 unge	70 unge
	Unge i stofmisbrugsbehandling 18-30 år	57 unge	54 unge
	Unge i alkoholmisbrugsbehandling 18-30 år	11 unge	9 unge
	Unge i substitutionsbehandling 18-30 år	4 unge	3 unge

¹ §41: vedr. dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet, §42: vedr. dækning af tabt arbejdsfortjeneste og §44: vedr. aflastning/afløsning til forældre. Det har ikke været muligt at opdatere tal på grund af tekniske udfordringer.

Dokument Navn:	BILAG 1 - Unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune.docx
Dokument Titel:	BILAG 1 - Unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune
Dokument ID:	5425361
Placering:	Emnesager/Orientering om arbejdet med unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune/Dokumenter
Dagsordens titel	Orientering om arbejdet med unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune
Dagsordenspunkt nr	2
Appendix nr	1
Relaterede Dokumenter:	2

Dette dokument blev genereret af getorganized
for SharePoint

Unge brug af rusmidler i Gentofte Kommune

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Det står vi på - anbefalinger fra opgaveudvalg	2
Data om unge og rusmidler	3
Alkohol	3
Forældre	5
Nikotin	5
Hash og andre stoffer	6
Gadeteamets registrering af unges brug af rusmidler i det offentlige rum.	8
§115 udvalget – lovpligtigt samarbejde mellem Socialforvaltning, skole og politi	8
Spirituskørsel	9
Narko-/medicinkørsel i motordrevet køretøj	10
Indsatser - Ungeliv uden nikotin, stoffer og med begrænset alkoholforbrug	11
Større, tværgående indsatser for unges trivsel, herunder rusmiddelforebyggelse.....	11
Fælles om Ungelivet.....	11
SSP.....	13
Partnerskabet med ungdomsuddannelserne om unges sundhed og trivsel.....	13
Viden og værktøjer til forældre og fagpersoner	14
Kataloget Hjælp til unge i Gentofte Kommune.....	15
Årlige aktiviteter for unge, der blandt andet har rusmiddelforebyggelse for øje	16
Generelle indsatser	16
Du vælger selv for alle 7.klasser	16
Projekt Frirum	16
Fremtidens ungeliv.....	16
Specifikke indsatser for unge med et forebyggende og foregribende sigte	16
Rusmiddelkonsulenten.....	16
Stoplinien.....	17
TUBA – terapi og rådgivning til unge, som er børn af alkohol- og stofmisbrugere.	17
Prøvehandling med forebyggelse af unges brug af rusmidler	18
PAS/PAS Light, rusmiddelundervisning på 9.klassetrin	18
Nikotinindsatser i 10. klasse og på ungdomsuddannelser	18
Datagrundlag ungeprofilundersøgelsen	19

Indledning

I Gentofte Kommune er der fokus på at skabe rammer for ungelivet, hvor det er nemt for unge at træffe sunde valg. Der arbejdes med alternative og positive aktiviteter og fællesskaber uden nikotin, stoffer og med udskydelse af debutalder og med begrænset alkoholforbrug, hvis unge begynder at drikke. Forældre og andre voksne omkring kommunens unge støttes og oplyses om, hvordan de hver især gennem deres holdninger og handlinger kan hjælpe unge med at træffe sunde valg og undgå rusmiddelbrug.

Kommunen arbejder databaseret, med inspiration fra de beskyttende faktorer for unges trivsel og med afsæt i bedst forliggende viden om indsatsernes virkning samt afprøver nye tilgange inden for områder, hvor der ikke foreligger viden om hvad, der medvirker til forebyggelse, foregribelse eller behandling.

Det står vi på - anbefalinger fra opgaveudvalg

For at udfolde pejlemærkerne i EN UNG POLITIK og sætte en mere konkret retning for arbejdet med ungelivet i Gentofte, har Kommunalbestyrelsen vedtaget anbefalinger fra en række opgaveudvalg. Nedenstående anbefalinger er helt centrale for arbejdet med unge og rusmidler

Unge sundhed og trivsel – røg, stoffer og alkohol

Anbefalingerne fra dette opgaveudvalg retter sig mod unges rusmiddeladfærd, og hvordan der kan arbejdes med at skabe rammer, der bidrager til at udskyde unges rusmiddeldebut, og at unge lever et ungeliv med begrænset alkoholindtag og ingen nikotin og stoffer. Anbefalingerne har fokus på at styrke de beskyttende faktorer for unges brug af rusmidler f.eks. trivsel i skolen og forældrenes rolle. Flere - men ikke alle - af de beskyttende faktorer omkring rusmidler er samtidig beskyttende faktorer i forhold til unges trivsel.

Mål

- INGEN GENTOFTE-UNGE RYGER – (omfatter alle nikotinprodukter)
- INGEN GENTOFTE-UNGE TAGER STOFFER
- GENTOFTE-UNGE HAR ET BEGRÆNSET ALKOHOLFORBRUG

Delmål

- Øget engagement blandt unge
- Øget engagement blandt forældre
- Flere unge deltager i positive fritidsaktiviteter
- Vi skal arbejde med en ny ungekultur

Principper

- Vi vil arbejde for at styrke beskyttende faktorer for unges rusadfærd
- Vi vil arbejde med udgangspunkt i data
- Vi vil inddrage unge

Data om unge og rusmidler

I denne status inddrages resultater fra Ungeprofilundersøgelsen 2019 - 2023 for at beskrive udvikling over tid. Her er særligt fokus på alkohol, nikotin og andre rusmidler. Sammenligning mellem undersøgelserne over tid skal tages med forbehold for, at der kan være variationer i antal besvarelser, svarprocenter og den kontekst, de unge har besvaret under. I undersøgelsen indgår både elever, som er bosat i Gentofte Kommune og elever, som er bosat i andre omkringliggende kommuner.

Park og Vej bidrager også med trafikdata fra Nordsjællands Politi over færdselsuheld i 2023, hvor unge er blevet sigtet for at begå sig ulovligt i trafikken under påvirkning af rusmidler. Yderligere data fra SSP og rusmiddelkonsulenten er at finde under afsnittet "indsatser", da disse skal læses i dette sammenhæng.

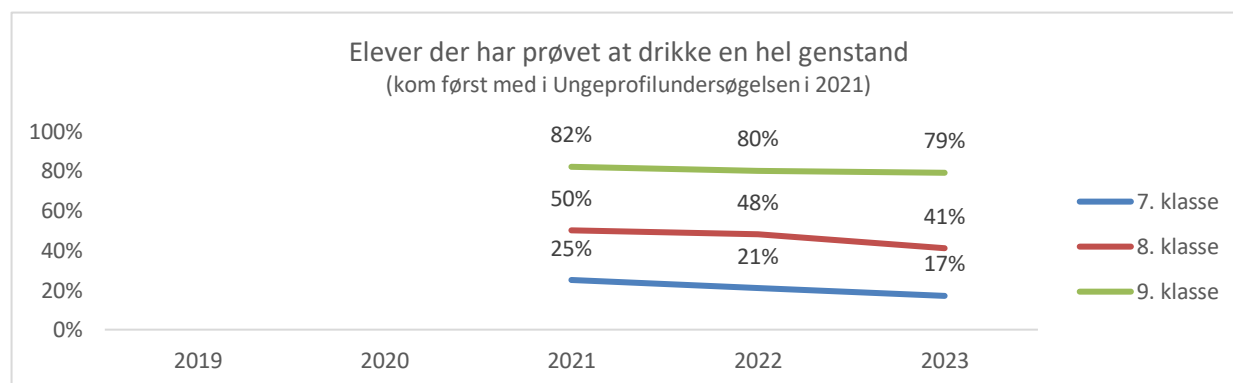
Alkohol

Unge er mere udsatte for de negative konsekvenser af alkohol, da alkohol kan skade deres hjerner, som udvikler sig indtil 25-års-alderen. Alkohol påvirker unges hukommelse og evne til at lære, samtidig med at deres hjerner ikke er så gode til at udvise selvkontrol og vurdere risici. Derfor ender unge oftere i problemer, når de indtager alkohol. Unge med et højt alkoholforbrug oplever oftere ulykker, eksperimenterer med stoffer, er involveret i vold og kriminalitet og har konflikter med venner og forældre, samt oftere seksuel aktivitet, de fortryder efterfølgende. Unge, der starter tidligt og drikker meget, har også en større risiko for at udvikle alkoholrelaterede problemer senere i livet.¹

Samtidig ses en sammenhæng mellem det at begynde at drikke alkohol, ryge og eksperimentere med stoffer. Det er ofte de samme unge, der både begynder at drikke alkohol tidligt, drikker meget og ryger cigaretter, som senere begynder at eksperimentere med andre rusmidler som hash og hårdere stoffer. De fleste unge, der eksperimenterer med stoffer, er berusede, når de gør det. Hvis alkoholdebuten udsættes, og alkoholforbruget reduceres via for eksempel aftaler med forældre om alkohol, kan det altså også forebygge de unges brug af stoffer.²

Elever 7. – 9.klasse der har prøvet at drikke en hel genstand

I nedenstående figur, ses at der fra 2021 til 2023 er sket et fald antallet af unge, som har prøvet at drikke en hel genstand. Disse tal kan relateres til de unges debutalder for indtag af alkohol, men fortæller ikke noget om hyppigheden af deres alkoholindtag efter deres debut.

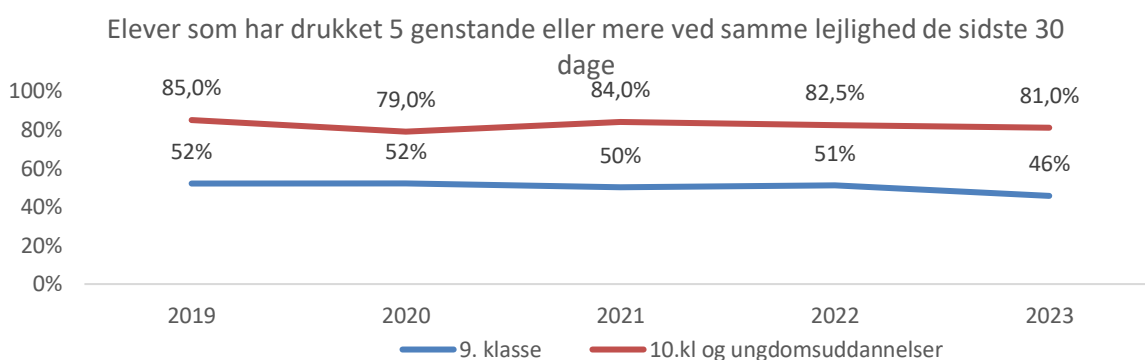
¹ Sundhedsstyrelsen (2022). Unges alkoholforbrug. [Unge alkoholforbrug - Sundhedsstyrelsen](#)

² Sundhedsstyrelsen (2022). [Aftaler om alkohol kan forebygge brug af stoffer - Sundhedsstyrelsen](#)

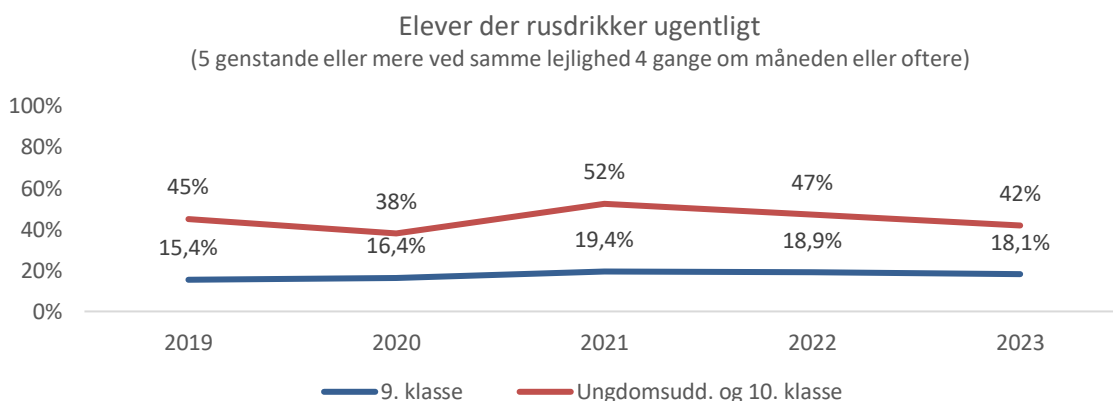
Rus-orienteret druk (binge-drinking)

Midtvejsrapporten fra Statens Institut for Folkesundhed, "Danskernes Sundhed 2023" viser at forekomsten af "binge-drinking" (rusdruk – fem eller flere genstande ved samme lejlighed ugentligt) blandt unge er faldende.³ Samme tendens ses i Gentofte Kommune – både hvad angår rusdrikkeri på månedlig og ugentlig basis.

I nedenstående graf vises andelen af unge, der har svaret, at de har drukket fem genstande eller mere ved samme lejlighed på månedlig basis. Graferne indikerer, at der er sket et fald i antallet af unge som binge-drikker. Det kan muligvis tilskrives de allerede igangværende indsatser i Gentofte Kommune f.eks. Fælles om ungelivet, SSP og Rusmiddelkonsulentens forebyggende arbejde blandt elever og forældre, Partnerskabet om unges sundhed og trivsel med ungdomsuddannelserne. Herudover viser grafen, at rusdrikkeri blandt unge øges markant i skiftet fra 9. klasse til ungdomsuddannelse. Det kan blandt andet skyldes større tendens hos forældre til i mindre grad at sætte rammer for unges brug af alkohol, når de forlader grundskolen.

I nedenstående figur vises andelen af elever i henholdsvis 9. klasse og på ungdomsuddannelserne, som svarer, at de har rusdrukket mere end fire gange om måneden. Elevernes besvarelser indikerer at rusorienteret druk post-corona steg 14% for ungdomsuddannelserne, men er ved at finde tilbage til sit oprindelige niveau fra pre-corona med en faldende tendens. Derimod ses en stigende tendens i andelen af elever i 9. klasse, der svarer, at de har rusdrukket fire eller flere gange på en måned i perioden 2019 – 2023. Dog ses en faldende tendens fra coronatiden til pre-coronatid (1,3%), men altså stadig en højere andel end i tiden før corona.

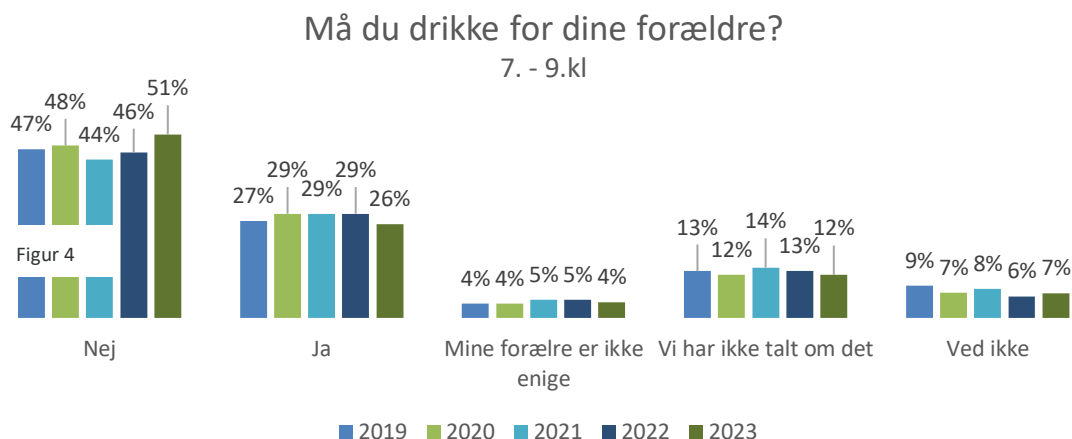

³ https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2024/danskernes_sundhed_2023

Forældre

Forældre spiller en afgørende rolle for unges brug af alkohol gennem at etablere klare grænser og regler i dialog med deres teenager, som kan hjælpe de unge med at navigere sikkert i deres hverdag og udvikle ansvarlighed – også i forhold til deres brug af alkohol.⁴

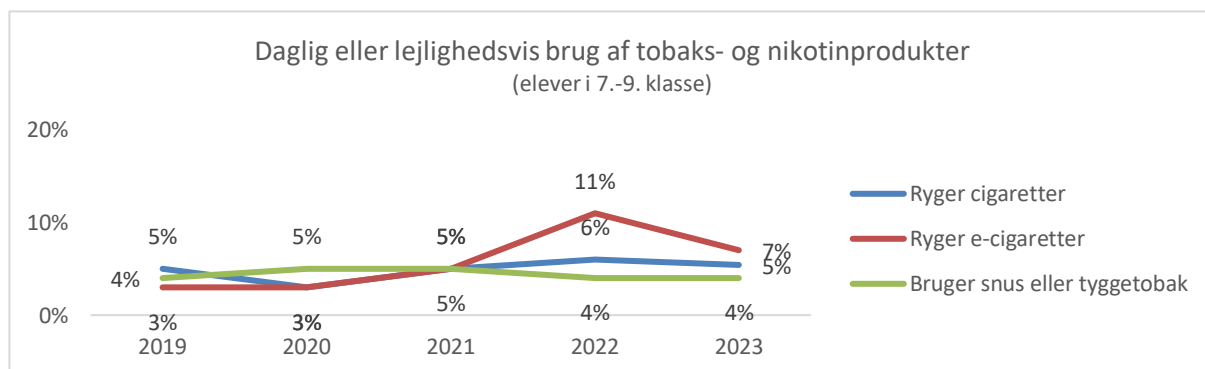
Der er fra 2022 til 2023 sket en væsentlig ændring i resultaterne. Særlig for unge, der kender deres forældres holdning - hvad enten den er ja eller nej. Derimod er der ikke stor ændring i svar omkring, hvorvidt forældre ikke er enige, ikke har talt med forældre om det eller ved ikke. Det kunne indikere, at forældre, der taler med deres børn om alkohol, har ændret holdning og oftere vælger at sige nej til, at deres børn i udskolingen må drikke.

Nikotin

At unge indtager nikotinprodukter, har igennem nyere forskning vist sig at være skadeligt for den unge hjernes udvikling⁵. Der er stadig en del unge i Gentofte, der bruger nikotinprodukter både blandt elever i udskolingen og på ungdomsuddannelserne. Samlet set er der i perioden 2019-2023 sket en stigning i andelen af unge, der svarer, at de bruger nikotin inden for alle kategorier af nikotinprodukter. Særlig bekymrende var den markante stigning fra 2021 til 2022 i antallet af unge, der røg e-cigaretter både på ungdomsuddannelserne og i udskolingen. Det kan sandsynligvis skyldes nye produkter på markedet som f.eks., puff-bars, der er blev meget populære blandt unge. Tendenser er dog faldende igen i 2023.

For elever i 7. – 9. klasse ses en nogenlunde stabil andel, der i perioden 2019-23, svarer, at de bruger snus eller tyggetobak eller ryger cigaretter. Hvad angår andelen af unge i 7. – 9. klasse, der svarer, at de bruger e-cigaretter, så er der en markant stigning fra 2021 til 2022 og så igen et fald i 2023, hvilket er

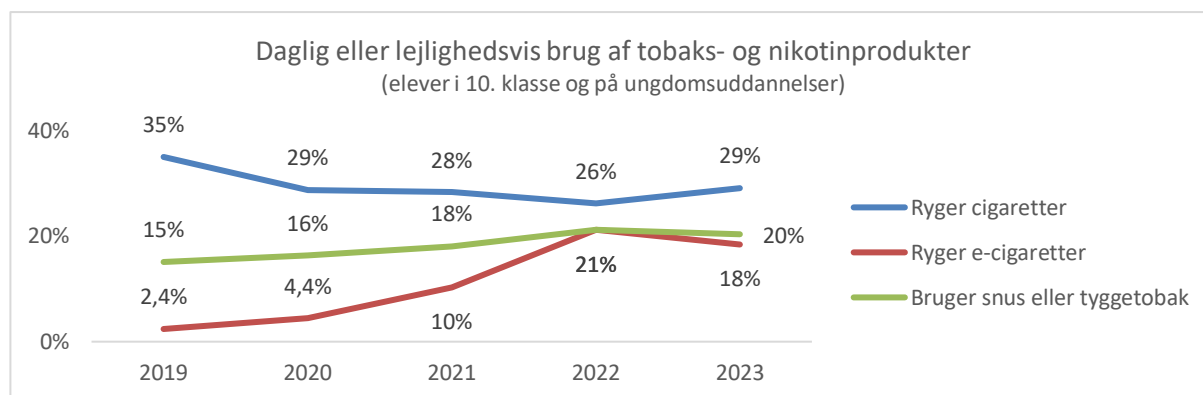

meget positivt.

⁴ Sundhedsstyrelsen (2021). Kortlægning af den islandske model – Familie, venner og fritid som beskyttende faktorer for unges rusmiddelbrug

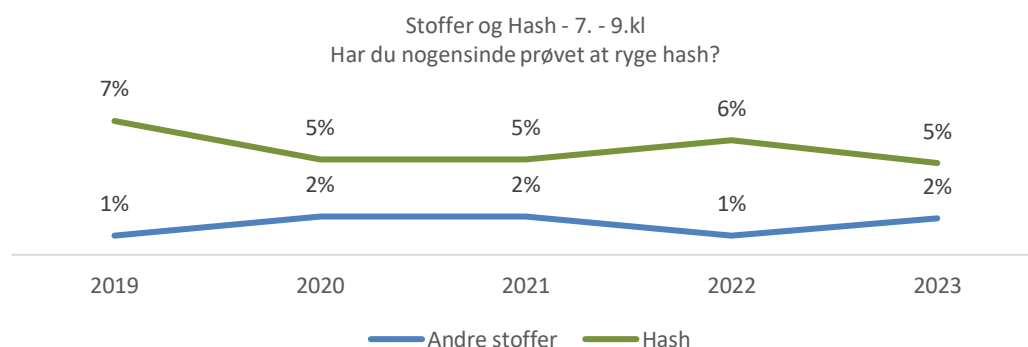
⁵ SST (2023). E-cigaretter

Andelen af unge, der bruger nikotinprodukter stiger, når unge starter på en ungdomsuddannelse. Inden for brug af de enkelte nikotinprodukter, ses er fald i andelen af unge, der i perioden 2019-23, svarer at de ryger cigaretter. Dog med en stigende tendens fra 2022 til 2023. Mest markant er stigningen i elevernes brug af snus, tyggetobak og e-cigaretter.

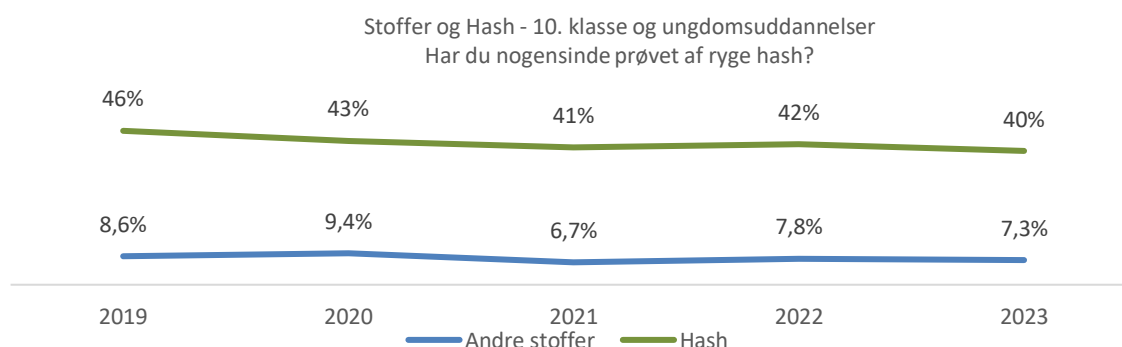

Hash og andre stoffer

I nogle tilfælde kan unges brug af nikotinprodukter og fuldsksorienteret alkoholforbrug fungere som et 'gateway-drug'. Det vil sige, at et mildere eller tilsyneladende ufarligt produkt kan føre til, at unge bliver mere risikovillige og er mere tilbøjelige til også at afprøve andre former for rusmidler f.eks., hash og andre stoffer.⁶ Umiddelbart ser det dog ikke ud til, på trods af et højt forbrug af alkohol og nikotin, at det har ført til en øget risikovillighed i de unges brug af hash og andre stoffer i Gentofte. Blandt andet ses en faldende tendens i andelen af elever i 7. – 9. klasse og på ungdomsuddannelserne, der har prøvet hash og samtidig ses et fald i andelen af unge på ungdomsuddannelserne, der angiver, at de har prøvet andre stoffer end hash i perioden (2019: 46%, 2023: 40%).

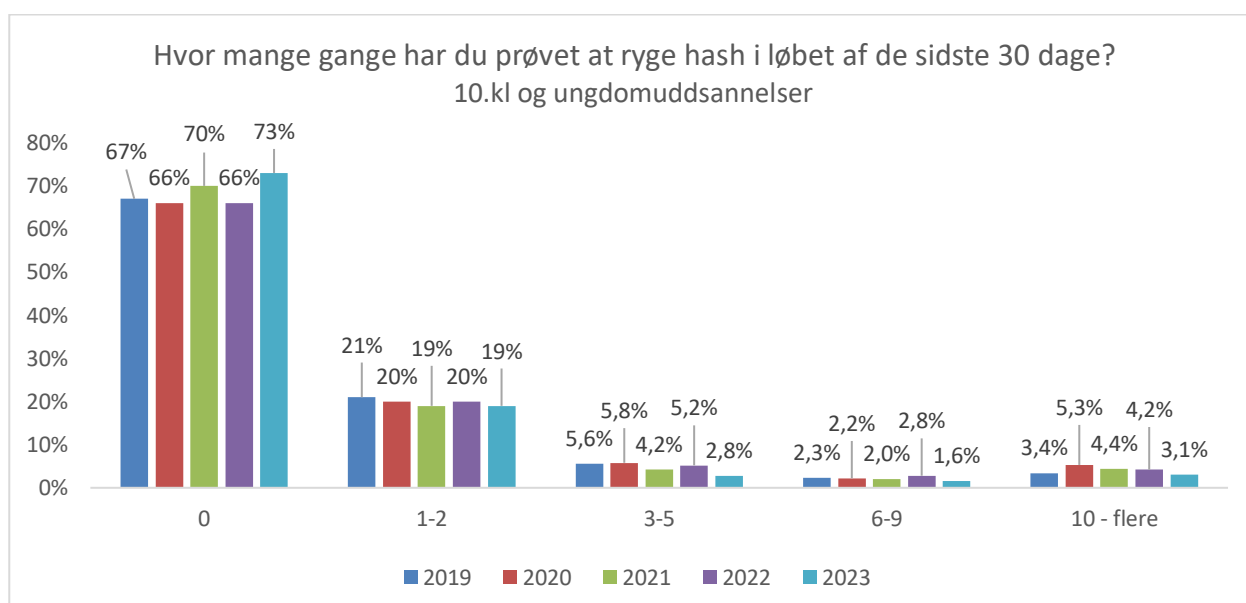
Spørgsmål om hash = "Har du nogensinde prøvet at ryge hash? Ja eller nej". Spørgsmål om andre stoffer = "Har du nogensinde prøvet at tage andre stoffer end hash. F.eks. amfetamin, kokain, MDMA, morfin eller lignende? Ja eller nej."

Spørgsmål om hash = "Har du nogensinde prøvet at ryge hash? Ja eller nej". Spørgsmål om andre stoffer = "Har du nogensinde prøvet at tage andre stoffer end hash. F.eks. amfetamin, kokain, MDMA, morfin eller lignende? Ja eller nej."

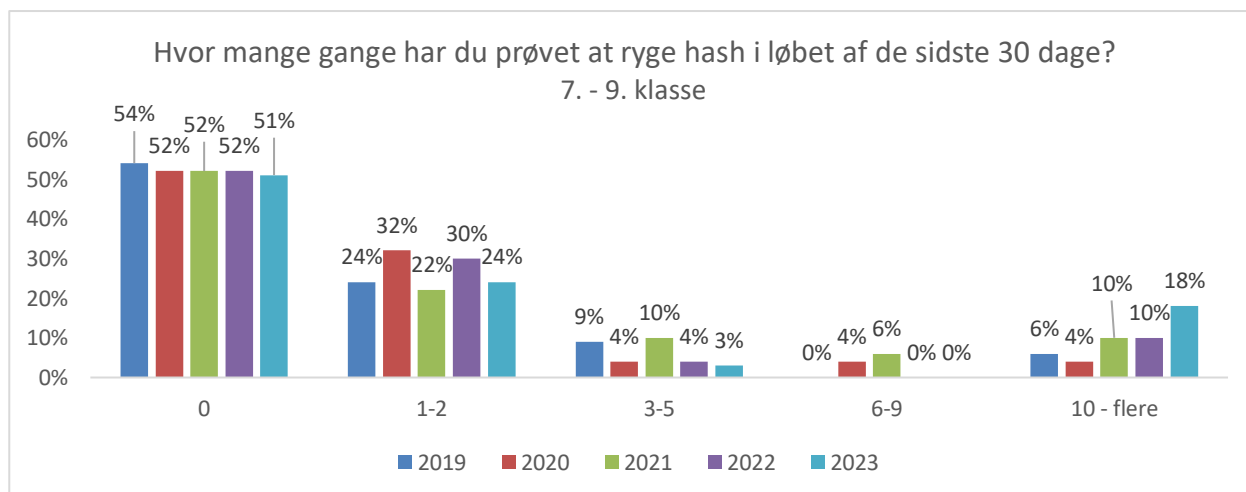
Nedenstående figur giver en indikation af, hvor ofte eleverne i udskolinger og i 10.klasse og ungdomsuddannelserne ryger hash. Samtidigt kan vi se en progression fra 2019 til 2023. Disse besvarelser er filtreret og spørgsmålet er kun stillet til de elever som har besvaret "JA" til spørgsmålet om de nogensinde har røget hash. (Se figur 7 og 8).

Af dem som har prøvet at ryge hash i 10.kl og ungdomsuddannelserne ses i nedenstående figur, at hovedparten, svare at de ikke har røget hash i løbet af de sidste 30 dage. En mindre andel har gjort det 1-2 gang i løbet af de sidste 30 dage og endnu færre at de har røget hash 3 eller flere gange i løbet af de sidste 30 dage.

OBS - Antallet af respondenter på dette spørgsmål er mindre end i resten af rapporten.

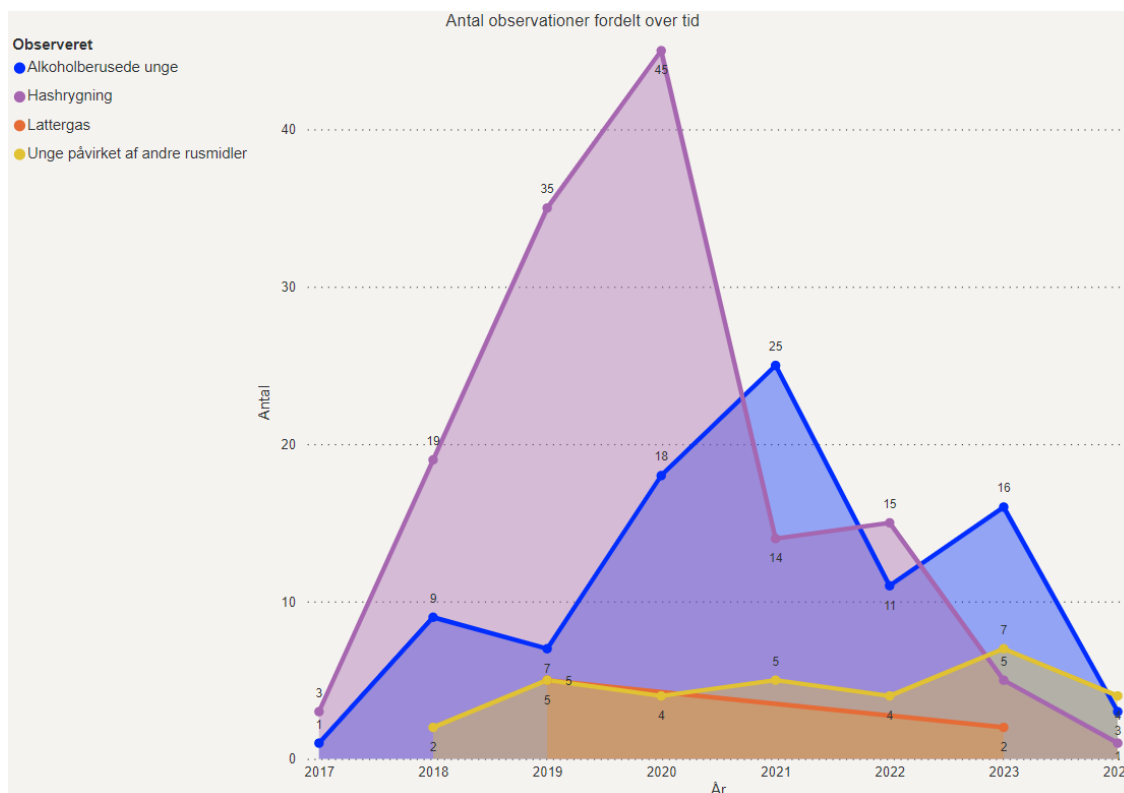
Af dem som har prøvet at ryge hash i udskolingen 7. – 9. klasse ses også her, at hovedparten ikke har røget hash i den sidste måned. Et mindre antal har gjort 1-2 gange i de sidste 30 dage og endnu færre ryger 3 eller flere gange om måneden. (OBS – tallene i kategorien "10 – flere" er et udtryk for en generel meget lav antal af besvarelser på dette spørgsmål.)

OBS - Antallet af respondenter på dette spørgsmål er mindre end i resten af rapporten.

Gadeteamets registrering af unges brug af rusmidler i det offentlige rum.

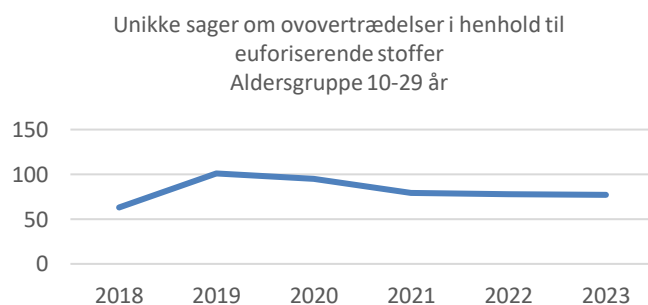
Overordnet set har der været et fald i observationer af unges brug af rusmidler, fra 45 konkrete unikke sager i 2020 til kun 16 konkrete/unikke sager i 2023. Gadeteamet observerer ligeledes ikke længere større mængder af lattergasflasker i det offentlige rum. Desuden er fundet af blisterpakker fra opioider og øvrige smertestillende og morfinlignende præparater faldet markant. Siden Corona epidemien har der været et fald i både alkoholberusede unge i det offentlige rum, såvel som unge påvirkede af andre stoffer.

§115 udvalget – lovpligtigt samarbejde mellem Socialforvaltning, skole og politi

Målgruppen for §115 udvalget går helt op til det 29. år. I henhold til politiets opgørelser fra 2014-2022 behandles der op til 500 sager årligt i dette forum, herunder også sager om rusmidler.

I forhold til rusmidler har der været et mindre fald i unikke sager/personer omhandlende lovovertrædelser i henhold til euforiserende stoffer/rusmidler i alderen 10-29 år.

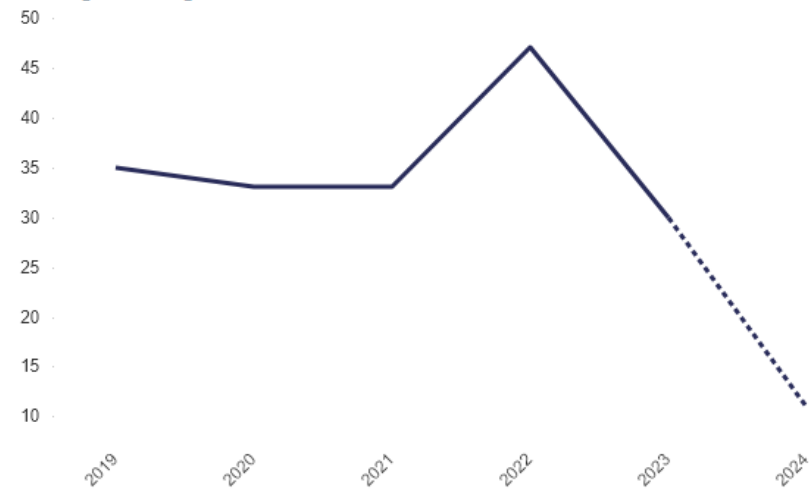

Spirituskørsel

Nordsjællands Politi definerer et færdselsuheld som en hændelse, hvor mindst én part befinder sig på et køretøj (cykel, knallert, motorcykel, bil, traktor osv.)

I 2023 er antallet af sigtelser for spirituskørsel generelt faldet, og er på sit lavest siden 2019. I alt er 30 personer i 2023 blevet sigtet. Syv sigtelser relaterede sig i 2023 til færdselsuheld, hvoraf to var med personskade og fem uden. De resterende 23 er sigtelser for spirituskørsel. Ud af de 30 sigtede personer er 21 af dem under 30 år, og udgør hermed 70% af alle spiritussigtelser i perioden. Der gøres opmærksom på at sigtelserne har fundet sted i Gentofte, men at borgerne ikke nødvendigvis er bosat i Gentofte.

Udvikling i antal sigtelser, over år

Sigtedes alder ved gerningstidspunkt

Alder ved gerningstidspunkt	Antal sigtelser
Total	30
17	1
18	7
19	4
20	1
21	1
24	2
25	1
26	2
28	1
29	1
34	1
37	1
39	1
40	2
61	1
63	1
66	1
67	1

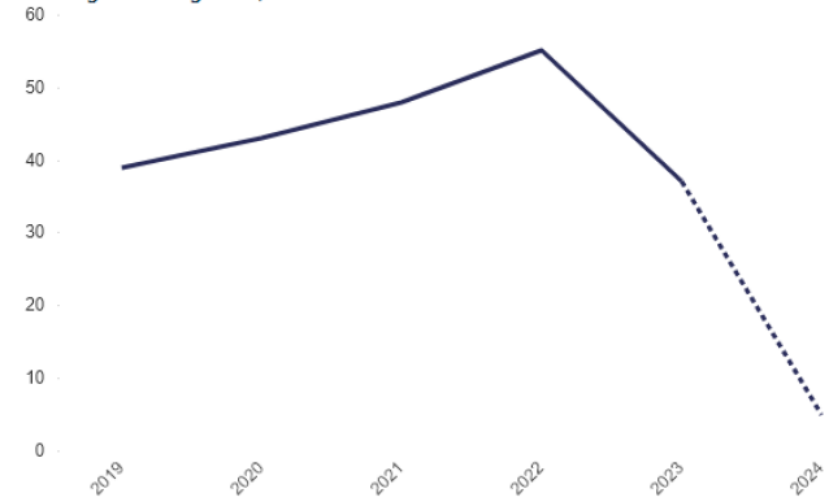
Gerningskoder	Antal
Total	30
80116 - Færdselsuheld spirituskørsel m/P-skade	2
80117 - Færdselsuheld spirituskørsel u/P-skade	5
80201 - Spirituskørsel	23

Narko-/medicinkørsel i motordrevet køretøj

Nordsjællands Politi definerer, at et motordrevne køretøj omfatter alt med en form for motor som drivkraft (hel eller delvis). Betegnelsen motordrevet anvendes i stedet for motoriseret. En knallert f.eks. er et motordrevet køretøj.

I 2023 er antallet af sigtelser for narko-/medicinkørsel generelt faldet, og er på sit lavest siden 2019. I alt er 37 personer i 2023 blevet sigtet. Ud af de 37 sigtede personer er 26 af dem under 30 år, og udgør hermed 70,2% af alle narko-/medicinsigtelser. Der gøres opmærksom på, at sigtelserne har fundet sted i Gentofte, men at borgerne ikke nødvendigvis er bosat i Gentofte.

Udvikling i antal sigtelser, over år

Sigtedes alder ved gerningstidspunkt

Alder ved gerningstidspunkt	Antal sigtelser
Total	37
16	1
17	1
18	3
19	2
20	4
21	3
22	3
23	2
26	1
28	3
29	2
30	1
32	1
33	2
34	1
36	1
39	2
43	1
45	1
49	1
51	1

Gerningskoder	Antal
Total	37
80119 - FUH. Motordrevet køretøj, euforiserende stoffer m/P-skade	2
80148 - FUH. Motordrevet køretøj, euforiserende stoffer u/P-skade	1
80242 - Motordrevet køretøj, euforiserende stoffer uden recept	31
80246 - THC (klip), uden recept, motordrevet køretøj, bortset fra lille knallert	3

Indsatser - Ungeliv uden nikotin, stoffer og med begrænset alkoholforbrug

I Gentofte Kommune er der fokus på at skabe rammer for ungelivet, hvor det er nemt for unge at træffe sunde valg. Der arbejdes med alternative og positive aktiviteter og fællesskaber uden nikotin, stoffer og med begrænset alkoholforbrug. Forældre og andre voksne omkring kommunens unge støttes og oplyses om, hvordan de hver især gennem deres holdninger og handlinger kan hjælpe unge med at træffe sunde valg og undgå rusmiddelbrug.

Indsatserne er baseret på arbejdet med at fremme beskyttende faktorer for unges sundhed og trivsel. Det omfatter blandt andet, at unge deltager i organiseret fritidsaktiviteter i deres frie tid, og at rammerne omkring ungelivet giver unge nem mulighed for at vælge et ungeliv uden rusmidler, samt at deres forældre rammesætter og involvere sig. Forskning viser blandt andet, at det at have autoritative forældre, der både kan være grænsesættende og samtidig er omsorgsfulde i dialogen med deres barn, har en beskyttende effekt.⁷ Gennem fokus på fælles ansvar, oplæg på skoler og ungdomsuddannelser og dialog med forældre med afsæt i lokale data om ungelivet arbejdes der med at skabe en tryk ramme for unge, hvor de kan udfolde sig og træffe sunde valg.

Større, tværgående indsatser for unges trivsel, herunder rusmiddelforebyggelse

Fælles om Ungelivet

Gentofte Kommune er en del af Fælles om Ungelivet, som i pilotfasen har bestået af et partnerskabsprojekt mellem Sundhedsstyrelsen, Trygfonden og fire andre kommuner. I Fælles om Ungelivet arbejdes der med at omsætte erfaringer fra Island, hvor man over en periode på ca. 20 år lykkedes med at nedbringe unges brug af alkohol, fra at de var blandt de unge, der drak mest i Europa, til nu at være blandt dem, der drikker mindst.

Fælles om Ungelivet tilbyder en model for, hvor dan der kan arbejdes med forebyggelse gennem bla. systematisk indsamling og formidling af data og dialog herom mellem aktører omkring unge med henblik på at holdnings- og handlingsændringer, der kan styrke beskyttende faktorer for unge brug af rusmidler. Denne tilgang har inspireret flere af kommunes andre indsatser rettet mod unges trivsel og som nu arbejder med afsæt i samme systematiske metode blandt andet søvnindsatsen, Partnerskab om unges sundhed og trivsel med ungdomsuddannelserne m.fl. Derfor medtages også disse tematikker i de årlige datarapporter til skoler og ungdomsuddannelser og giver mulighed for en bredere dialog om unges sundhed og trivsel. Herudover har Fælles om Ungelivet medvirket til at få øje på behov for andre indsatser målrettet blandt andet forældre, unges fællesskaber m.m. Med sit særlige fokus på at være databaseret tilbyder projektet et fælles sprog på tværs af afdelinger og forvaltninger i kommunen og giver både borgere og medarbejdere i kommunen en mere koordineret og ensrettet oplevelse når samme metode også anvendes i andre indsatser rettet mod andre tematikker end de, der specifikt relaterer sig til Fælles om Ungelivet.

Projekt i udvikling – fra pilot- til mentorkommune

Pilotfasen for Fælles om Ungelivet løber fra medio 2020 til medio 2024, og har fokus på at omsætte den islandske model til en dansk kontekst. Arbejdet består overordnet i at udvikle og afprøve en model for systematisk dataindsamling og afrapportering, og hvordan man gennem brug af viden og data kan sætte fokus, på den rolle forældre og andre voksne omkring unge har for unges brug af alkohol og andre rusmidler, og skabe dialog om holdninger og handlinger. Indsatsen Fælles om Ungelivet er samtidig med til at implementere anbefalingerne fra opgaveudvalget Unges sundhed og trivsel – røg, stoffer og alkohol.

⁷ SST (2022). Hvad fremmer mental sundhed? [Beskyttende faktorer, der påvirker den mentale sundhed - Sundhedsstyrelsen](#)

Fra 2024 til 2027 deltager Gentofte i næste fase af Fælles om Ungelivet – programfasen. Sundhedsstyrelse og Trygfonden udvider konceptet og har inviteret 10 nye kommuner med i samarbejdet. I programfasen har alle pilotkommuner fået tildelt rollen som "mentorkommune". Som mentorkommune skal man gennem hele programfasen bistå programkommunerne med sparring og rådgivning i forhold til implementering af konceptet for Fælles om ungelivet. Det gælder f.eks., i forhold til kapacitetsopbygning og organisering af indsatsen, samarbejdsstrukturer i lokalsamfundet, indsamling, bearbejdning og formidling af data og formidling af viden om beskyttende faktorer samt involvering og igangsættelse af lokale aktiviteter og indsatser. Gentofte skal være mentorkommune for Egedal og Nyborg Kommune.

Samtidigt fortsætter udviklingen fra pilotfase i tæt samarbejde med de oprindelige kommuner. Gentofte Kommune vil i denne periode fokusere mere på strukturelle tiltag på kommunalt niveau, nem og brugervenlig adgang til data samt samarbejdet om udviklingen af en styrket forældredialog i grundskolen.

Udgangspunkt i data

Ungeprofilundersøgelsen er én af grundpillerne i Fælles om Ungelivet. Hvert år i november og december indsamles der data for elever i 7.-10. klasse og elever på ungdomsuddannelser. De årlige data giver indblik i udvikling og tendenser på kommuneniveau, men også for de enkelte skoler og årgange og er med til at identificere lokale udfordringer og kvalificere initiativer.

Gennem Fælles om Ungelivet er der systematisk fokus på forebyggelse af unges brug af alkohol og andre rusmidler herunder forældrenes rolle og voksne som kulturbærere og rammesættere for ungelivet. Data er med til at skabe et afsæt for dialog om udfordringer og om holdninger og handlinger med forældre, skoler, ungdomsuddannelser og aktører i lokalsamfundet. Der sættes også fokus på andre tematikker i Ungeprofilundersøgelsen såsom søvn, digital adfærd og mental sundhed. I 2021-2022 er der udviklet et rapportformat til de enkelte skoler og ungdomsuddannelser, der giver et bedre og mere overskueligt indblik i den lokale data, der samtidigt sammenholdes med data på kommunalt niveau. Læs mere om Ungeprofilundersøgelsen og find rapporterne her: [Ungeprofilundersøgelsen - Gentofte Kommune](#)

Formidling af lokale data og dialog om holdninger og handlinger.

I 2021-2024 er der afprøvet forskellige formater til at formidle data og viden samt at inddrage ledelse, lærere, elever, forældre og lokalsamfundsaktører.

På grundskolerne er data blevet præsenteret og holdninger og handlinger drøftet med skolebestyrelser, kontaktførelse, og udskolingslærere. Data anvendes også til de forældremøder, der afholdes af SSP for 7. og 8. årgang på skolerne.

På ungdomsuddannelserne afholdes i samarbejde med Partnerskab om unges sundhed og trivsel årlige dialog- og handleplansmøder med ledelsen på hver ungdomsuddannelse, som tager afsæt i data fra Ungeprofilundersøgelsen. Siden 2022 er der øget fokus på formidlings- og inddragelsesaktiviteter målrettet forældrene. Der er blandt andet afprøvet forskellige arrangementsformater i samarbejde med Forældreindsatsen, hvor data, viden og gode råd om forælderrollen blev formidlet til de forældre, hvis elever netop er begyndt på ungdomsuddannelse. Læs mere om andre initiativer under afsnittet Forældreindsatsen.

Inddragelse af unge

Ét af principperne fra opgaveudvalgets anbefalinger er inddragelse af unge. I 2021-2024 er der afprøvet forskellige formater for inddragelse af elever på skoler og ungdomsuddannelser. Der har været afholdt dialogmøder og workshops med især elevrådsrepræsentanter på ungdomsuddannelser, som er kommet med deres perspektiver på data og alkoholkulturen samt forslag til aktiviteter, hvor alkohol ikke er det centrale. I 2022 blev Fremtidens Ungeliv afholdt for første gang i Udskolingen i Byens Hus og afholdes fortsat. Det er et to-dagsforløb for 9. klasser, som dykker ned i data og kommer med løsningsforslag inden for forskellige tematikker for unges sundhed og trivsel. Herudover afholdes Projekt Frirum for kommunens 8. årgang for tredje gang i udskolingshuset i maj 2024.

SSP

SSP samarbejdets fokus er at forebygge kriminalitet blandt børn og unge ved aktivt at bidrage til at nedsætte børns og unges risikoadfærd gennem forskningsbaserede metoder, indsatser og tiltag samt at igangsætte brede tværfaglige initiativer, der har en indvirkning på årsagerne til, at kriminalitet opstår. Dette indbefatter også forebyggelse af unges brug af alkohol og ulovlige rusmidler i et generelt præventivt perspektiv. SSP følger data fra Ungeprofilundersøgelsen nøje, og anvender desuden anden data og statistik baseret på empiri fra praksis, til at identificere indsatser, der kan være behov for.

Forældremøder på skolerne

Årlig formidles nyeste data og viden på grundskolerne og holdninger og handlinger drøftet med skolebestyrelser, kontaktførelser, og udskolingslærere. Herudover formidles data og viden på forældremøder, der afholdes af SSP for 7. og 8. klassetrin på skolerne og i forlængelse heraf drøftes i fællesskab holdninger, og hvordan forældrene sammen kan styrke de beskyttende faktorer for unges brug af rusmidler. Inden sommerferien 2024 forventes afholdt 20 forældremøder i hhv. 7. – 8. klasse, hvoraf 14 allerede er afholdt. I 2023 blev der afholdt 15 forældremøder fordelt på årgange og klasser i 7. og 8. klassetrin. Forældremøderne er bygget op om konkret forskning og metoder til forældresamarbejde, data fra ungeprofilundersøgelsen, fokus på de beskyttende faktorer, i tråd med Fælles om ungelivet.

Styrket gadeplansindsats i det offentlige rum

Gadeplansindsatsen ændrer fokus alt efter konteksten og problematikkerne i Gentofte Kommune. Gadeteamet udfører opsøgende pædagogisk arbejde blandt børn og unge på gadeplan i hele Gentofte Kommune. Gadeteamet har til opgave at virke opsamlende i forhold til børn og unge, der viser tegn på mistro og udvikling i negativ retning eller børn og unge, der af den ene eller den anden grund ikke har en strategi eller handleplan for deres ungdomsliv.

§115 udvalget, samarbejdet med politiet

For at kunne handle ansvarligt, hurtigt og effektivt i forhold til enkeltsager, hvor unge udviser bekymrende adfærd, har begået førstegangskriminalitet, gentagen alvorlig kriminalitet eller personfarlig kriminalitet, anvender SSP-samarbejdet samarbejdsmodellen §115-mødet. §115-møderne er reguleret af retsplejelovens §115 a og §115 b. Der træffes ikke afgørelser i udvalget, men tværfaglige indsatser på individniveau drøftes og koordineres. Møderne afholdes én gang ugentligt med deltagelse af Nordsjællands Politi og nøglepersoner i SSP-samarbejdet, herunder myndighedssagsbehandlere, UU-vejledere, Ungecenteret, kontaktpersonsteamet og boligsociale medarbejdere.

Partnerskabet med ungdomsuddannelserne om unges sundhed og trivsel

Partnerskabet blev etableret i slutningen af 2019 for i fællesskab at kunne adressere udfordringer omkring unges sundhed og trivsel: en øget risikoadfærd i form af en udbredt fuldsksorienteret alkoholkultur, en højere andel daglige rygere end på landsplan, flere unge end på landsplan, der havde prøvet at ryge hash samt en stigning i andelen af unge i mistro. Partnerskabet har siden udviklet sig fra prøvehandling, hvor parterne testede, hvordan og hvad man kunne samarbejde om, til et etableret systematisk samarbejde med et årshjul af aktiviteter, der løbende justeres på baggrund af dialoger med afsæt i data sammen med ungdomsuddannelserne.

Samarbejdet manifesterede sig ved årsskiftet 2022/23 i indgåelsen af partnerskabsaftaler med alle seks ungdomsuddannelser i kommunen (Aurehøj, Ordrup, Gentofte, Øregård og Gammel Hellerup gymnasier samt Gentofte HF) for perioden 2023-26. Samarbejdet ventes at fortsætte udover perioden. Partnerskabsaftalerne beskriver et samarbejde omkring fem tematikker i relation til unges sundhed og trivsel:

- Mental sundhed og trivsel
- Alkohol og festkultur
- Fri for røg og nikotin
- Hash og andre rusmidler

- **Seksuel sundhed**

Parterne har forpligtet sig på at gennemføre Ungeprofilundersøgelsen årligt for at kunne identificere udfordringer og monitorere udviklingen i unges sundhed og trivsel. Læs mere om partnerskabsaftalen [her](#). Hele arbejdet omkring Ungeprofilundersøgelsen – analyse, rapporter og afholdelse af dialogmøder – udføres i tæt samarbejde og koordinering mellem Partnerskabet og Fælles om Ungelivet og begge projektledere deltager på alle dialogmøder.

Resultaterne af undersøgelsen drøftes årligt i marts på dialogmøder mellem kommunen og de enkelte ungdomsuddannelser. Dialogmøderne bidrager til en vigtig fælles forståelse af lokale tal og tendenser og samtidig diskuteres lokale handlemuligheder i forhold til udfordringer, og hvad partnerskabet kan løfte. I april følges op med lokale handleplansmøder, hvor ungdomsuddannelserne tilkendegiver, hvilke aktiviteter i partnerskabet som de ønsker at deltage i det følgende skoleår på baggrund af de identificerede udfordringer i Ungeprofilundersøgelsen.

Der er udviklet en bred vifte af aktiviteter, som ungdomsuddannelserne gøre brug af i deres arbejde med unges sundhed og trivsel, f.eks.,:

- Samtaler om sundhed
- Søvnforløb
- Digital Balance (teaterforedrag)
- Psykisk førstehjælp til unge (kompetenceudvikling til lærere)
- Workshop om søvn for studievejledere
- Ro på – klasseforløb med kompetenceudvikling for studievejledere
- Formidlingsaktiviteter omkring seksuel sundhed ved sundhedskonsulenterne
- Seksualundervisning – kompetenceudvikling for gymnasie/hf-lærere

Udover egne udviklede aktiviteter i partnerskabet, samler og formidler handleplansmøderne samtidig aktiviteter fra samarbejdspartnere, som kan være med til at løfte opgaven med unges sundhed og trivsel. Det er f.eks., Headspace, som tilbyder workshops om blandt andet trivsel eller eksamensangst. Det er også Sex & Samfunds ung-til-ynge seksualundervisning, som tilbydes alle 1. årgangsklasser, og det er aktiviteter udviklet af andre kommunale aktører som f.eks., snusgruppeforløbene, der har været forankret på Tranehaven.

Der har fra starten været et særligt fokus på temaet 'mental sundhed og trivsel' i partnerskabet, idet ungdomsuddannelserne havde et fælles ønske om samarbejde og støtte på dette område. Dette var særligt foranlediget af årene under Corona med håndtering af den udbredte mistrivsel, men også som udtryk for den mere generelle udfordring omkring mistrivsel blandt unge. De seneste par år er der desuden kommet et større fokus på og flere aktiviteter inden for temaet 'Fri for røg og nikotin' samt 'Seksuel sundhed'. Som nævnt er der en stor udveksling og samarbejde med projektet Fælles om Ungelivet omkring rusmiddelforebyggelse, særligt i forhold til alkohol- og festkultur.

Viden og værktøjer til forældre og fagpersoner

I Gentofte Kommune er der stor fokus på at give viden og værktøjer til forældre og fagpersoner, så de føler sig godt klædt på til at understøtte unges udvikling og trivsel – også i forhold til rusmidler. Kommunen tilbyder en række indsatser, der er designet til at informere og støtte forældre i deres rolle som forældre til teenagere. Gennem disse indsatser ønsker Gentofte Kommune at give forældre og fagpersoner de nødvendige redskaber og den viden, de har brug for til at skabe trygge, positive og udviklende rammer for ungeliv og samtidig at styrke samarbejdet mellem kommunen, forældre og fagpersoner for sammen og på tværs at opnå en forståelse for udfordringerne og en mere effektiv indsats for, at alle unge har mulighed for gode ungeliv i Gentofte. Læs mere om viden og værktøjer til forældre på forældresitet: [Gentofte.dk/videntilforaelde](https://gentofte.dk/videntilforaelde).

- **Nyhedsbrev til forældre til en teenager - Ungeliv i Balance**

I august 2022 lanceredes nyhedsbrevet til forældre til unge. Det udkommer ca. hver måned og sætter hver gang fokus på et særligt tema omkring unges trivsel og rollen som forælder og formidler kommunens tilbud til unge og forældre i relation til tematikken. Tidligere udgaver af nyhedsbrevet findes på forældresitet. [Tilmeldingslinket til nyhedsbrevet findes her.](#)

- **Forældremøder på ungdomsuddannelserne**

I samarbejde med Fælles om Ungelivet og Partnerskab med ungdomsuddannelsen har forældreindsatsen afholdt flere oplæg på forældreaftener på ungdomsuddannelserne med udgangspunkt i resultater fra Ungeprofilundersøgelsen og forælderrollen, som beskyttende faktor.

- **Arrangementer og foredrag**

Forældreindsatsen afholder løbende større arrangementer, målrettet forældre til unge, hvor der sættes fokus på forskellige tematikker i ungelivet og hvor eksperter formidler nyeste viden og giver gode råd til både forældre og unge til hvordan de selv kan handle f.eks. i forhold til at opbygge gode søvnvaner, styre den mentale sundhed m.m.

- **Temarække TAKL din teenager**

Temarækken er et tilbud til forældre, hvor der er mulighed for sparring mellem forældre og eksperter. Temarækken er en tværgående indsats i kommunen, hvor både interne og eksterne eksperter inviteres til at holde et fagligt oplæg f.eks. om alkohol, nikotin og rusmidler.

- **Forældrenetværk**

Som et led i forældreindsatsen inddrages og involveres forældre i arbejdet omkring unges trivsel. I 2022 er der blandt andet eksperimenteret med at inddrage forældre i aktiviteter omkring unges frirum blandt andet i samarbejde med biblioteket, i forældrearrangementer, i debatter, samt sparring ved behov. I 2023 er der etableret et decideret forældrenetværk, som blandt andet har fokus på forældredrevne aktiviteter for unge og hvordan der kan skabes øget synlighed om fritidstilbud til unge.

Kataloget Hjælp til unge i Gentofte Kommune

Kataloget Hjælp til unge i Gentofte Kommune er udviklet i Partnerskabet om unges sundhed og trivsel med ungdomsuddannelserne. Kataloget er en hjælp til fagpersoner, der er i kontakt med unge mellem 15 og 25 år, der har brug for råd og vejledning på de udfordringer, som et ungdomsliv kan byde på. Det er særligt udarbejdet til Gentofte Kommunes sundhedsfaglige medarbejdere, som tilbyder unge på ungdomsuddannelserne Samtaler om sundhed, en kort rådgivende samtale inden for et bredt sundhedsfagligt område. Det kan f.eks., være søvn, ønske om at skære ned på eller stoppe rygning, tvivl om kønsidentitet, prævention, tanker om selvskade og meget mere.

Kataloget kan desuden bruges som opslagsværk af alle fagpersoner omkring unge, f.eks., studievejledere og undervisere på ungdomsuddannelserne, skolerne, Gentofte Ungecenter, Ungdommens Uddannelsesvejledning m.fl. Kataloget kan naturligvis også bruges af unge selv og deres forældre. Den nyeste version af kataloget findes [her](#).

Årlige aktiviteter for unge, der blandt andet har rusmiddelforebyggelse for øje

Generelle indsatser

Der afholdes både på skoler og ungdomsuddannelse en række foredrag, oplæg og undervisning om rusmidler, deres skadevirkning og hvordan man som ung, kan vælge et ungeliv uden rusmidler samt hvor man kan få rådgivning, støtte og hjælp, hvis rusmidler alligevel fylder for meget i ens liv. Det er enten som en fast del af undervisningsplanen, et særlig tilbud eller arrangement udbudt af såvel kommunale eller eksterne fagpersoner. Der er pt. ikke et samlet overblik over alle disse enkeltstående aktiviteter i grundskole og på ungdomsuddannelser.

Du vælger selv for alle 7.klasser

Nutidens unge træffer hele tiden valg – bevidst og ubevidst. Undersøgelser viser, at unge aldrig har skulle træffe så mange valg, som de skal i dag. Desværre er der en tendens til, at unge i dag er mere pressede og føler sig mere utilstrækkelige end tidligere. Formålet med "Du vælger selv – Gentofte" er at klæde de unge på til at træffe de individuelle og kloge valg, også i forhold til alkohol og rusmidler. De valg som gør, at de positivt kan rumme både deres hverdag og fremtid, og at de kan være ærlige over for sig selv og sammen med andre. Du vælger selv er en heldags "værkstedsdag", der afholdes en gang årligt for alle 7. klasse i et samarbejde mellem SSP, UU – Gentofte, Udskolingshuset og en bred vifte af kommunale aktører. Arbejdet på "værkstedsdagen" supplerer det arbejde, som SSP, UU og skolerne gør i forvejen, og dagen forberedes hjemme på skolerne, ligesom SSP og UU, bygger videre på denne dag i deres fremadrettede arbejde med eleverne i hele deres udskolingstid. Workshops tager afsæt i ungeprofilundersøgelsen.

Projekt Frirum

Projekt Frirum tilbydes årligt til kommunens 8. classes elever. Det sigter mod at tilbyde aktiviteter, der alle taler ind i forebyggelsen af brugen af rusmidler og for bedre trivsel blandt unge jf. f.eks., anbefalinger fra opgaveudvalget Ungeliv i Balance – sammen og hver for sig. Det sker i samarbejde med Udskolingshuset, Headspace og Tværgående Ungeindsatser.

Fremtidens ungeliv

Årligt involveres unge i grundskole og på ungdomsuddannelserne i at arbejde med data blandt andet om unges brug af rusmidler og drøfter eller udarbejder forslag til, hvordan der kan arbejdes med at mindske unges brug heraf. Det sker blandt andet gennem Fremtidens Ungeliv for 9. klasse og på årlige workshops med elevråd på ungdomsuddannelserne.

Specifikke indsatser for unge med et forebyggende og foregribende sigte

Rusmiddelkonsulenten

Rusmiddelkonsulenten tilbyder oplæg og workshops på skoler og uddannelsesinstitutioner i samarbejde med SSP og rådgivning og samtaleforløb med borgere med rusmiddelproblematikker samt pårørende til unge med rusmiddelproblematikker. Rusmiddelkonsulenten bistår også i det videre forløb ved behov for reel misbrugsbehandling samt sparring og samarbejde med Tværgående Ungeindsatser, Børn og Familie, Misbrug og Psykiatri teamet samt andre relevante parter både internt og eksternt.

Rusmiddelkonsulenten har særligt fokus på unge mellem 13-25 år og pårørende til unge med misbrug. Alle forløb og samtaler er baseret på frivillighed og motivation. Det har overvejende været unge mænd, der benytter sig af tilbuddet, og problematikkerne har primært været omkring forbrug af hash. Ved afslutning af forløbene har størstedelen af deltagerne afsluttet uden et forbrug eller afsluttet med overgang til misbrugsbehandling. Herudover tilbydes forløb til pårørende til personer med en rusmiddelproblematik. Det benyttes oftest af forældre til unge med rusmiddelproblematikker. Forældre og pårørende melder positivt tilbage om de værktøjer, de har fået til at støtte dem i deres rolle og til at passe på sig selv.

Rusmiddelkonsulentens indgår fast i det årlige Projekt Frirum. Det sker i samarbejde med Udskolingshuset, Headspace og Tværgående Ungeindsatser, som sigter mod at skabe og tilbyde præstationsfrie rum for 8. klasse elever gennem forskellige aktiviteter, der alle taler ind i forebyggelsen af brugen af rusmidler og for bedre trivsel blandt unge jf. f.eks., anbefalinger fra opgaveudvalget Ungeliv i Balance – sammen og hver for sig.

Indsatsen mod unges brug af snus med snusgrupper og Stoplinjen er opstartet i et samarbejde mellem Rusmiddelkonsulenten, Forebyggelse og Sundhed og Tværgående Ungeindsatser, der blev igangsat som en reaktion på et stigende forbrug af snus samt en anbefaling fra Center for Ungdomsforskning om at igangsætte en indsats på dette område i Gentofte Kommune.

Yderligere indgår rusmiddelkonsulenten i arbejdet omkring åbning og opstart af Gentofte Kommunes rusmiddelcenter, hvor kommunen selv skal varetage stofmisbrugsbehandling. Som en del af budgetaftalen for 2023-24 indgår Rusmiddelkonsulenten som en permanent løsning i arbejdet på at styrke unges sundhed og trivsel, samt fortsat at understøtte ungeområdet fagligt.

Data for rusmiddelkonsulentens samtaleforløb

Antal samtaler udført af rusmiddelkonsulenten fra 2019-2023.

	Samtaler/forløb borgere med eget forbrug af rusmidler				Forløb til pårørende med forbrug af rusmidler
	Under 18 år	+ 18 år	Ukendt alder	I alt	I alt
2019	9	15	3	27	23
2020	11	18	3	32	18
2021	6	10	1	17	13
2022	11	11	0	22	17
2023	11	18	0	29	17

Antal henvendelser fra borgere, og professionelle, der søger sparring og rådgivning hos rusmiddelkonsulenten:

Antal henvendelser til rusmiddelkonsulenten	
2020	140
2021	159
2022	152
2023	206

Stoplinien

Stoplinien tilbyder telefonrådgivning til rygere eller brugere af snus og anden røgfri nikotin, som overvejer at holde op eller skære ned – eller som ønsker at vedligeholde et igangværende ryge/snusstop. Man kan både ringe en enkelt gang for råd til at stoppe eller indgå aftale om et samtaleforløb, hvor Stoplinien ringer op på aftalte tidspunkter. Se [Stoplinien](#)

TUBA – terapi og rådgivning til unge, som er børn af alkohol- og stofmisbrugere.

TUBA står for Terapi og rådgivning til Unge, som er Børn af Alkohol- og stofmisbrugere. TUBA er et tilbud om terapi og rådgivning for unge og voksne mellem 14 og 35 år, som er vokset op i en familie med alkoholproblemer og/eller stofmisbrug. TUBA er et gratis tilbud, hvor den unge/voksne har mulighed for at være anonym.

I Gentofte er tilbuddet inddelt således, at unge under 25 år har mulighed for at vælge individuel- og gruppeterapi, mens det for den øvre aldersgruppe fra 25-35 år vil være fortrinsvis gruppeterapi, de bliver visiteret til. TUBA kan efter konkret vurdering og i enkelte tilfælde tilbyde individuel terapi til voksne over 25 år, men som udgangspunkt er det gruppeterapi. Udgangspunktet er, at den unge/voksne skal ønske at få hjælp til sine udfordringer, men det er ikke altid, at den unge/voksne er helt klar, og hvis det er tilfældet, kan vi som regel hjælpe med at skabe motivation for at få hjælp i løbet af få sessioner. Forud for henvendelse kan den unge/voksne søge information via TUBAs hjemmeside – www.tuba.dk – eller henvende sig til TUBAs onlinerådgivning for at søge afklaring om, hvorvidt TUBA er et tilbud for vedkommende. Ud over onlinerådgivning kan også henvende sig til TUBA via ”drop-in møder”. Disse møder kan også tilgås online via Teams.

Siden januar, 2024 har dette tilbud hos TUBA været tilgængeligt for unge i Gentofte Kommune. Data for brug af tilbuddet leveres kvartalsvis, hvorfor data endnu ikke tilgængelig.

Prøvehandlinger med forebyggelse af unges brug af rusmidler

PAS/PAS Light, rusmiddelundervisning på 9.klassetrin

PAS Light – er et alkohol- og rusmiddelforebyggende undervisningstilbud til alle 9.klasser i Gentofte Kommune, som gennemføres af SSP i samarbejdet med rusmiddelkonsulenten. PAS/PAS Light fokuserer på at fremme en sundere alkohol- og rusmiddelkultur blandt unge. Gennem arbejdet med normer, værdier og digital medinddragelse sigtes der mod at skabe en bevidst holdningsændring, og de sociale færdigheder hos eleverne trænes. Undervisningen adresserer normer, værdier og fælles flertalsmisforståelser i forhold til venskaber, festkultur og rusmiddelgrænser. PAS er udviklet under Sundhedsstyrelsen og forankret under SSP-Samrådets. Planen er, at PAS skal videreføres på ungdomsuddannelsernes 1. årgang. Programmet er baseret på internationalt anerkendte undervisningsforløb, og har vist sig effektivt i videnskabelige studier. Projektet kører til og med 2025, hvorefter det skal evalueres. Der er gennemført seks undervisningsforløb i 2024, hvor projektet startede, og det forventes, at der kan afvikles 10 forløb inden sommerferien 2024.

Nikotinindsatser i 10. klasse og på ungdomsuddannelser

Forebyggelse og Sundhedsfremme (FOS) har et særligt fokus på nikotin, og har via Handleplanen om snus og andre nikotinprodukter igangsat flere prøvehandlinger omkring forebyggelse af unges brug af nikotin, samt hjælpe unge som ønsker at stoppe deres brug.

Fra rest-midlerne i de sundhedspolitiske handleplaner 2021-2022 har FOS afprøvet stopevents på alle 6 ungdomsuddannelser, hvor der er gjort brug af 3 ”ungeguider”, der er studerende på sundhedsvidenskabelige uddannelser og som er blevet klædt på til opgaven via en halv dags uddannelse. Ungeguiderne understøttes af ryge- og nikotinstoprådgiveren fra Forebyggelsesenheden. Der har i alt afholdt 36 events (tre events på hver ungdomsuddannelse, både efterår 2023 og dette forår 2024), og har været i kontakt med mere end 1.100 elever, som har bevaret en quiz, og mange har modtaget kort rådgivning og vejledning på stedet.

Desuden er der afholdt et gruppeforløb på Gentofte HF i efteråret 2023, hvor 11 elever deltog og over 50% blev nikotinfri. Der er pt. et igangværende snusgruppeforløb på Gentofte HF med 10 elever. Forløbet ligger i skoletiden, og eleverne får godskrevet deres fravær. Forældre kan have en betydning for unges brug af nikotin, hvor de også er blevet inddraget gennem prøvehandlingen. I efteråret 2023 afvikledes et temamøde for forældre på Gentofte Hovedbibliotek, hvor 32 forældre deltog.

I november 2023 fik 45 elever på ungdomsskolen undervist om snus og andre nikotinprodukter. Rygestoprådgiver og ungeguider stod for undervisningen, som bestod af formidling af viden, hjælpemuligheder, men særligt også dialog med eleverne. Erfaringen fra undervisningen viste, at

eleverne er engagerede og interesserede i emnet. I juni 2024 udløber midlerne til handleplanen om snus og nikotin.

Datagrundlag ungeprofilundersøgelsen

Ungeprofilundersøgelsen er en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse, som giver en bred indsigt i, hvordan unge oplever egen trivsel og sundhed. Siden 2019 er undersøgelsen gennemført årligt i november for elever 7.-9. klasser og i november-december for elever på 10. klasse og ungdomsuddannelser i Gentofte Kommune.

VIVE har tidligere lavet en repræsentativitetsanalyse af Ungeprofilundersøgelsen 2020, som viser, at der var en underrepræsentation af elever med anden etnisk baggrund eller sociale udfordringer, men at undersøgelsen ellers er forholdsvis repræsentativ for elevpopulationen⁸.

Læs mere om Ungeprofilundersøgelsen i Gentofte Kommune her: [Ungeprofilundersøgelsen - Gentofte Kommune](#)

Antal svar og svarprocenter*

2023	Total elever	Total besvarelser	Svarprocent
Skoler (7.-9. klasse)	3305	2760	83%
Folkeskoler	2209	1885	85%
Privatskoler	1096	875	80%
Ungdomsuddannelser og 10. klasser	4043	2986	74%
Total	7348	5743	78%
2022	Total elever	Total besvarelser	Svarprocent
Skoler (7.-9. klasse)	3444	2806	81%
Folkeskoler	2324	1961	84%
Privatskoler	1120	845	75%
Ungdomsuddannelser og 10. klasser	4010	3121	78%
Total	7454	5927	80%
2021	Total elever	Total besvarelser	Svarprocent
Skoler (7.-9. klasse)	3009	2349	78%
Folkeskoler	2222	1816	82%
Privatskoler	787	533	68%
Ungdomsuddannelser og 10. klasser	3875	2959	76%
Total	6884	5308	77%
2020	Total elever	Total besvarelser	Svarprocent
Skoler (7.-9. klasse)	2298	1989	87%
Folkeskoler	2213	1926	87%
Privatskoler	85	63	74%
Ungdomsuddannelser og 10. klasser	3866	2776	72%
Total	6164	4765	77%
2019	Total elever	Total besvarelser	Svarprocent
Skoler (7.-9. klasse)	2085	1384	66%
Ungdomsuddannelser og 10. klasser	4083	3165	78%
Total	6168	4549	74%

*Der vurderes at være en usikkerhed på 1-2% point for de angivne svarprocenter, da der kan være mindre afvigelser fra de officielle elevtal på dataindsamlingsstidspunktet. Dette gælder primært for ungdomsuddannelser.

⁸ [Ungeprofilundersøgelsen 2019/2020 - vive.dk](#)

Relateret document 2/2

Dokument Navn:	Bilag 2 - Ungeprofilundersøgelsen 2023.pdf
Dokument Titel:	Bilag 2 - Ungeprofilundersøgelsen 2023
Dokument ID:	5443663

Ungelivet i Gentofte Kommune

Nøgletal fra
Ungeprofilundersøgelsen 2023

SUNDHEDSSTYRELSEN

TrygFonden

Gentofte
Kommune

Indhold

Om rapporten.....	3
Læsevejledning.....	4
Hvad er Fælles om ungelivet?.....	5
Unge og rusmidler.....	6
Beskyttende faktorer for unges brug af rusmidler.....	7
Nøgletal fra Ungeprofilundersøgelsen.....	10
Rusmidler	10
Forældre	16
Fritidsliv	19
Trivsel og mental sundhed.....	22
Søvn	26
Viden og guides til forældre.....	29
Hjælp til unge.....	31

Om rapporten

Ungeprofilundersøgelsen giver ny og aktuel viden som skal være med til at målrette og styrke den forebyggende indsats for unges sundhed og trivsel i Gentofte Kommune.

I denne rapport præsenteres udvalgte nøgletal fra Ungeprofilundersøgelsen 2023.

Fakta om Ungeprofilundersøgelsen 2023

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført på grundskoler (7.-9. klasser) i november 2023 og på ungdomsuddannelser og 10. klasser i november-december 2023.

- 12 folkeskoler og seks privatskoler har gennemført med en samlet svarprocent på 84%
- Seks ungdomsuddannelser og tre 10. klasser har gennemført med en samlet svarprocent på 74%
- Samlet svarprocent på hele undersøgelsen: 78%

Antal besvarelser

7. kl.	8. kl.	9. kl.	10. kl, STX og HF
984	941	856	2.986
925-950	955	925-950	3.124

● Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Læsevejledning

I denne rapport indgår udvalgte nøgletal fra Ungeprofilundersøgelsen 2023 i Gentofte Kommune. Rapporten viser derfor kun et udsnit af den samlede data fra undersøgelsen. Nøgletallene stiller skarpt på specifikke indikatorer for unges brug af rusmidler og beskyttende faktorer samt indikatorer for unges trivsel og søvnadfærd.

Rapporten indeholder også data fra Ungeprofilundersøgelsen 2022. Sammenligning af data over tid skal altid ske med forbehold for variationer i antal besvarelser og den kontekst de unge har besvaret under.

I rapporten er der også viden om, hvad voksne omkring unge aktivt kan gøre for at styrke unges sundhed og trivsel, herunder fremme, at unge vælger et ungeliv med reduceret alkoholforbrug og uden andre rusmidler.

Bemærk, at:

Alle respondenter har ikke nødvendigvis svaret på alle spørgsmål. Antallet af respondenter på nogle spørgsmål kan være mindre end i resten af rapporten. Dette kan bl.a. skyldes en række filterspørgsmål, som afgør, om respondenter får vist et eller flere andre spørgsmål i spørgeskemaet. Disse spørgsmål kalder vi 'betingede spørgsmål'. Respondenterne får således kun vist de betingede spørgsmål, der er relevante for dem. I rapporten vil der for de betingede spørgsmål ofte være færre respondenter end i rapportens øvrige spørgsmål.

Markering	Forklaring
*	Tallet er sløret og derfor afrundet. Det kan skyldes, at der indgår besvarelser fra en klasse, et klassetrin eller en institution med kun få besvarelser, eller hvis alle respondenter har svaret det samme på et spørgsmål.
-	Tallet vises ikke på grund af cutoff.
Ikke adspurg	Spørgsmålet er ikke medtaget i undersøgelsen.

Hvad er Fælles om ungelivet?

Fælles om ungelivet er en længerevarende indsats, som skal bidrage til Gentofte Kommunes vision:

"Vi vil sammen skabe de bedste rammer for det gode ungeliv for alle unge i Gentofte – uden røg, stoffer og med et begrænset alkoholforbrug."

Fokus på beskyttende faktorer og lokal data

Fælles om ungelivet ønsker at styrke de faktorer, der forebygger unges brug af rusmidler. fx, at unge der har aftaler med deres forældre omkring deres alkoholforbrug, drikker mindre end unge, der ikke har – det er det, der kaldes de beskyttende faktorer.

Derfor er der også et fokus på at arbejde med forældrenes rolle omkring unge samt unges tilknytning til det organiserede fritidsliv og voksne som rollemodeller.

Vi ønsker, at involvere unge, forældre og det organiserede fritidsliv og tage afsæt i lokal data, der skaber viden og bevidsthed om adfærd, holdninger, samvær, sociale normer og aktivt fritidsliv.

Hvem står bag Fælles om ungelivet?

Fælles om ungelivet er igangsat af Sundhedsstyrelsen og Trygfonden og er lige nu i pilotfasen, hvor Gentofte Kommune deltager sammen med fire andre kommuner; Sorø, Odder, Silkeborg og Aalborg.

Læs mere på www.sst.dk/faellesomungelivet

Unge og rusmidler

Hvorfor er det en god idé at udskyde alkoholdebut og begrænse unges brug af alkohol?

Danske unge starter tidligt med at drikke i forhold til vores europæiske naboer¹. Tidlig alkoholdebut øger risikoen for at udvikle et stort alkoholforbrug senere i livet. Risikoen for ulykker, uønsket sex, vold, konflikter og nedsat indlæringssevne stiger med promillen². Derfor er det vigtigt at prøve at ændre de unges alkoholvaner.

Hvorfor bør unge ikke tage nikotinprodukter?

Nikotin har en skadelig indflydelse på udviklingen af den unges hjerne³. Forskning peger på, at der er en sammenhæng mellem brug af nikotin og psykisk sygdom som angst, depression og stress. Nikotin er yderst afhængighedsskabende, og det er meget svært at stoppe med at bruge nikotin, når man først er startet.

Flerstrengede og strukturelle indsatser

Generelt vil den største effekt af alkoholforebyggelse opnås, når der arbejdes helhedsorienteret og med flerstrengede indsatser på både nationalt og lokalt niveau⁴. Det gælder strukturelle indsatser med fokus på reduktion af tilgængeligheden af alkohol, indførelse af alkoholpolitikker, fx i fritids- og foreningslivet, samt gruppe- og individrettede indsatser.

¹ data.espad.org

² [Udmeldinger om alkohol – Sundhedsstyrelsen](#)

³ [Brug af snus, vapes og nikotinposer er farligt for dit barn – Sundhedsstyrelsen](#)

⁴ [Alkoholforebyggende indsats – Sundhedsstyrelsen](#)

Beskyttende faktorer - for unges brug af rusmidler

Forældre som beskyttende faktor

Børn og unges vaner, både de gode og dårlige, påvirkes let af deres omgivelser og særligt af deres forældres holdninger og adfærd. Også når unge er på vej mod løsrivelse. Forskningen viser, at der er en række faktorer i familielivet, som kan beskytte mod brug af alkohol, nikotin og andre rusmidler¹.

- **Tid sammen**

Når forældre på daglig eller ugentlig basis tilbringer tid sammen med deres barn. Det er både kvaliteten og mængden af tid, man har sammen, som virker beskyttende.

- **God kommunikation**

God kommunikation mellem unge og forældre er en anden beskyttende faktor. Det handler om, at den unge oplever at kunne snakke frit med sine forældre, føler sig forstået og oplever sine forældre som generelt støttende.

- **Tydelige rammer**

Når forældre sætter tydelige rammer virker det beskyttende. At forældrene ved, hvor deres barn er, hvem hun er sammen med, og hvad hun laver og samtidig viser støtte og overbærenhed, når hun fejler.

Unge, hvis forældre der udviser varme og anerkendelse kombineret med tydelige rammer og forventninger, drikker mindre end unge, hvis forældre er enten strikse og kontrollerende eller uengagerede i deres barn.

- **Kendskab til venner og forældresamarbejde**

Det har også en beskyttende effekt, når forældrene kender og har en god relation til deres barns venner og vennernes forældre. Det gælder både i grundskolen og videre på ungdomsuddannelse.

Og det er vigtigt at forældre og andre voksne omkring unge taler sammen og samarbejder om at sætte klare rammer for unges brug af rusmidler.

¹ [Det siger forskningen - Fælles om ungelivet - Sundhedsstyrelsen](#)

Fritidsliv som beskyttende faktor

Der er flere beskyttende faktorer forbundet med at unge er engagerede i organiserede aktiviteter i deres fritidsliv¹.

- **Deltagelse i fritidsaktiviteter**

Deltagelse i fritidsaktiviteter kan styrke unges trivsel, engagement og få unge til at føle sig som en del af et fællesskab samt bidrage til at mestre eller få støtte til at håndtere de udfordringer, der kan høre til i et ungdomsliv. Desuden kan det give en følelse af mening, belønning og tilfredshed at deltage i eller have gennemført en aktivitet.

- **Kultur uden røg, alkohol og andre rusmidler**

De voksne i fritidslivet er vigtige rollemodeller for unge. Det er derfor vigtigt, at de voksne forholder sig til deres rolle og sætter rammer, der er i overensstemmelse med den adfærd, de ønsker for unge. Eksempelvis kan ledere og trænere tage afstand fra brug af rusmidler. De voksne kan fx tydeligt italesætte ikke-rygning som en positiv social norm i klubben, og at brug af alkohol og andre rusmidler har negative konsekvenser for den unges deltagelse eller præstation.

Læs mere om alkohol i foreningslivet og anbefalinger til hvad man kan gøre her:

[Tag stilling - alkohol i foreningslivet](#)

¹ [Det siger forskningen - Fælles om ungelivet - Sundhedsstyrelsen](#)

Venner og sociale normer

Unge indtag af alkohol og andre rusmidler er for langt de fleste relateret til en kollektiv adfærd. Altså noget man gør i fællesskab med andre. Fx som en del af det at opbygge og vedligeholde fællesskaber. Derfor drikker unge også typisk sammen med andre unge.

Mange unge tror, at andre unge drikker langt mere end de reelt gør. Det kaldes en flertalsmisforståelse, og det kan medvirke til, at unge øger deres alkoholindtag, så det matcher det, de tror, der er det normale. Hvis unge får et realistisk billede af andre unges adfærd og holdninger til rusmidler, kan det have en positiv effekt.

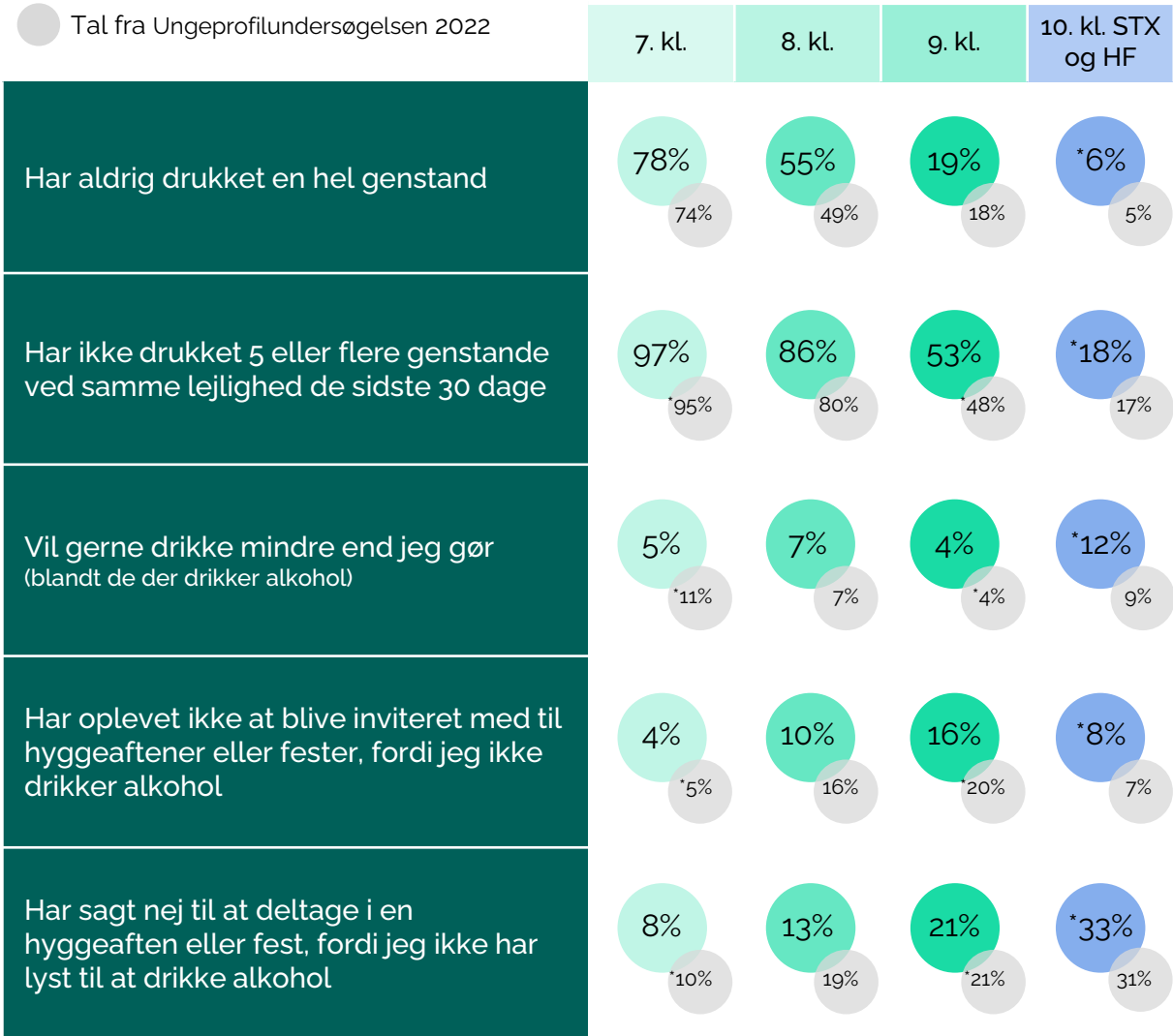
Rusmidler

Alkohol

Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

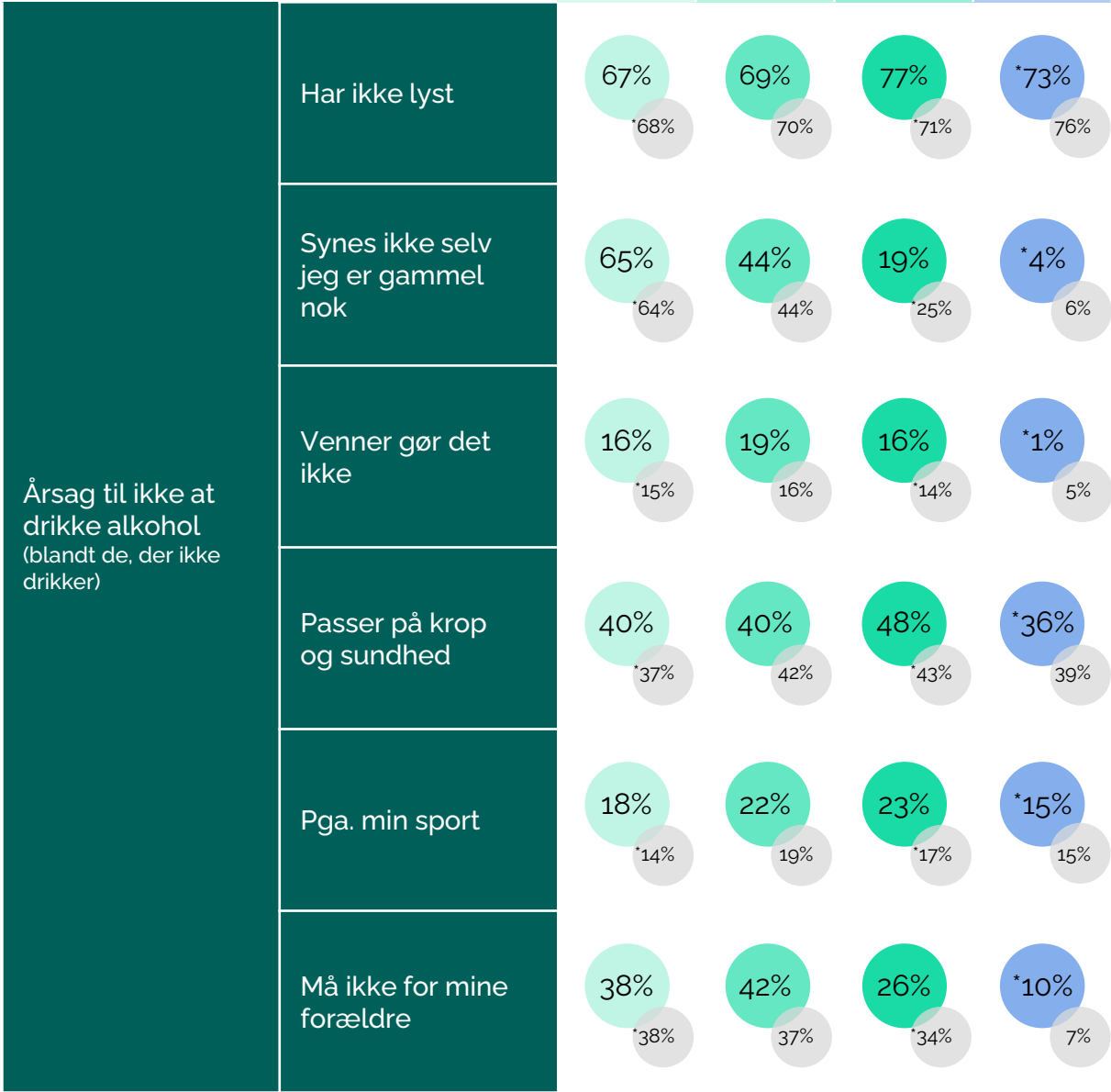
Elever i Gentofte Kommune

Alkohol

Elever i Gentofte Kommune

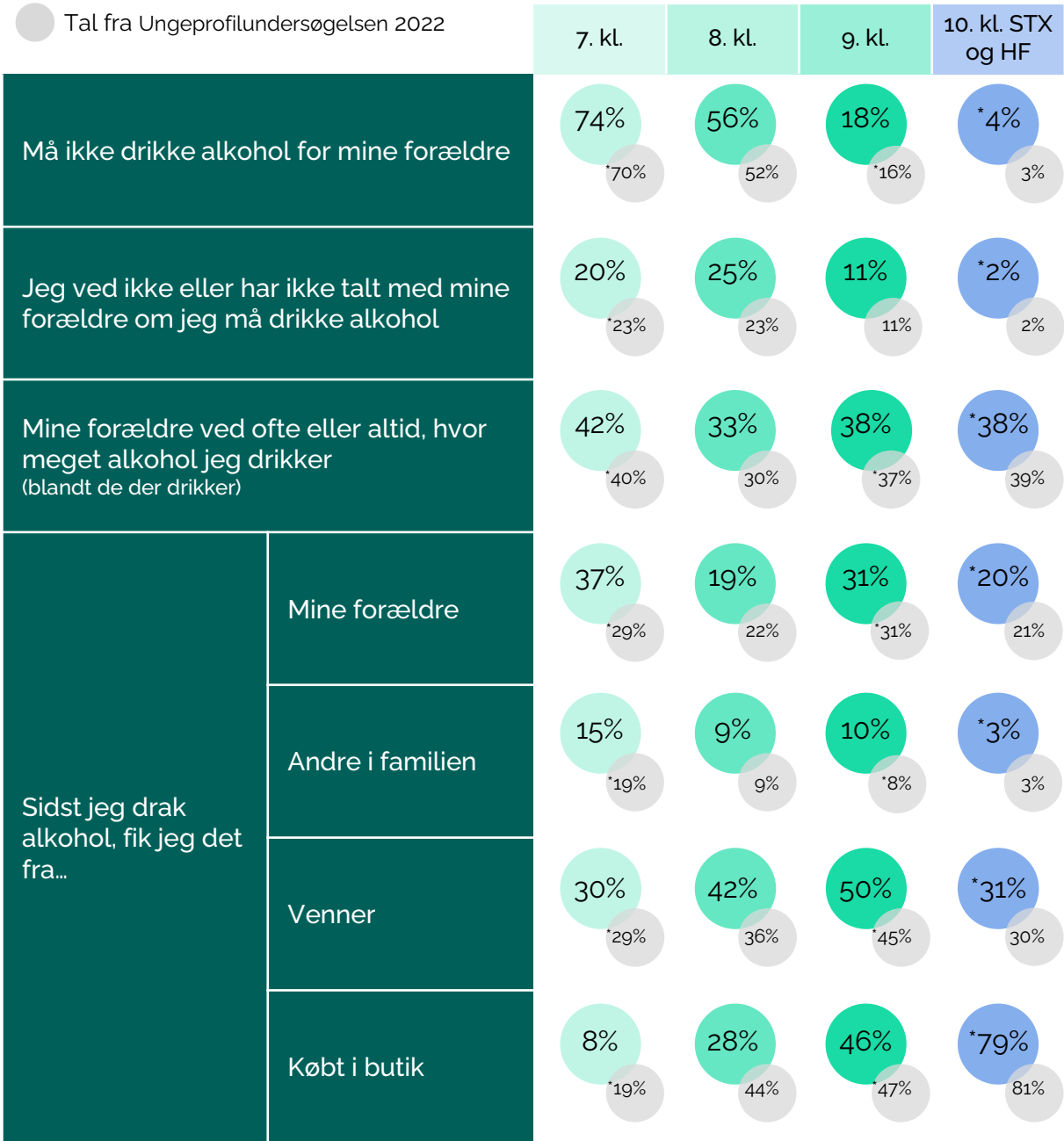
Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Alkohol

Elever i Gentofte Kommune

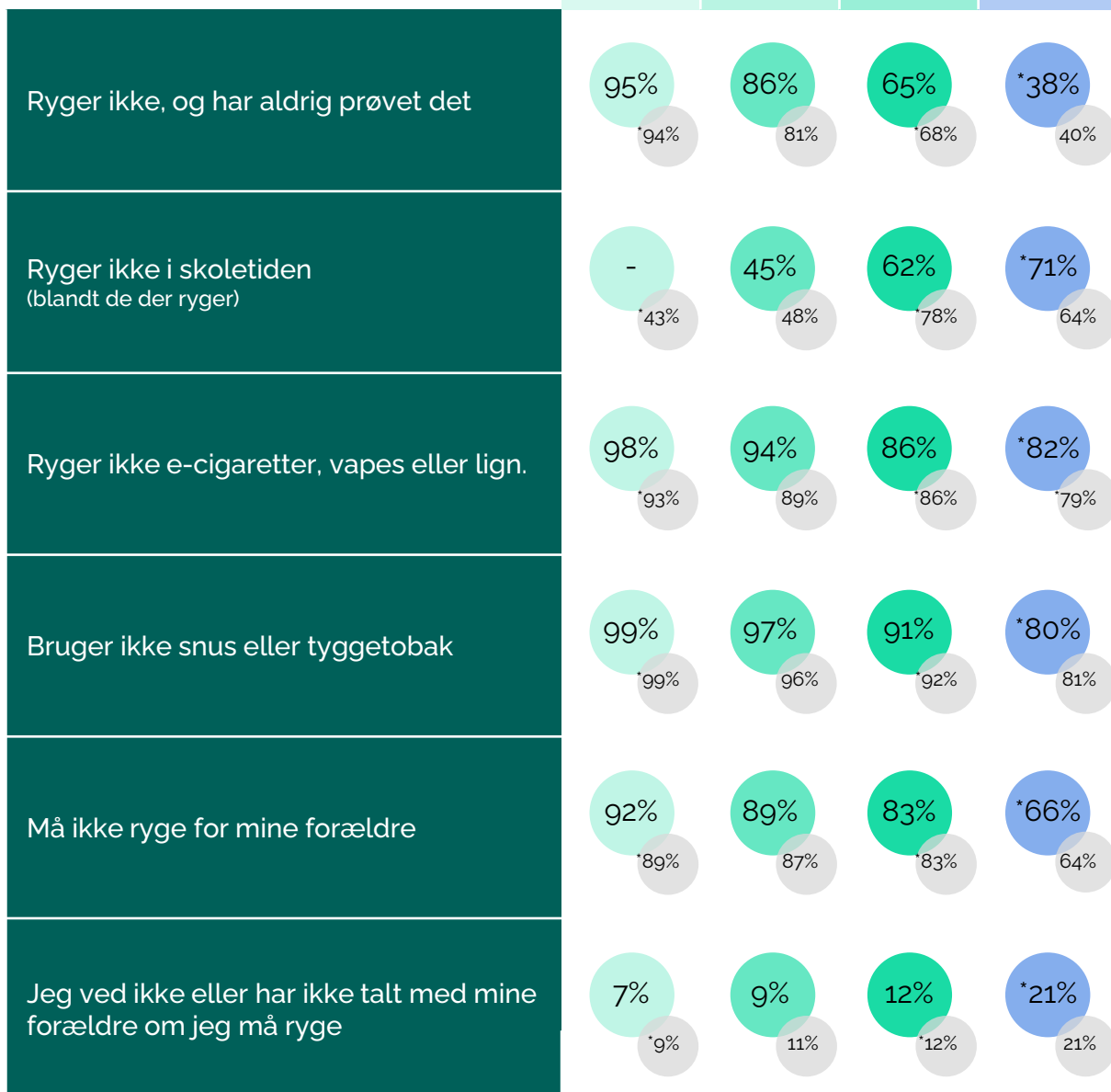
Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

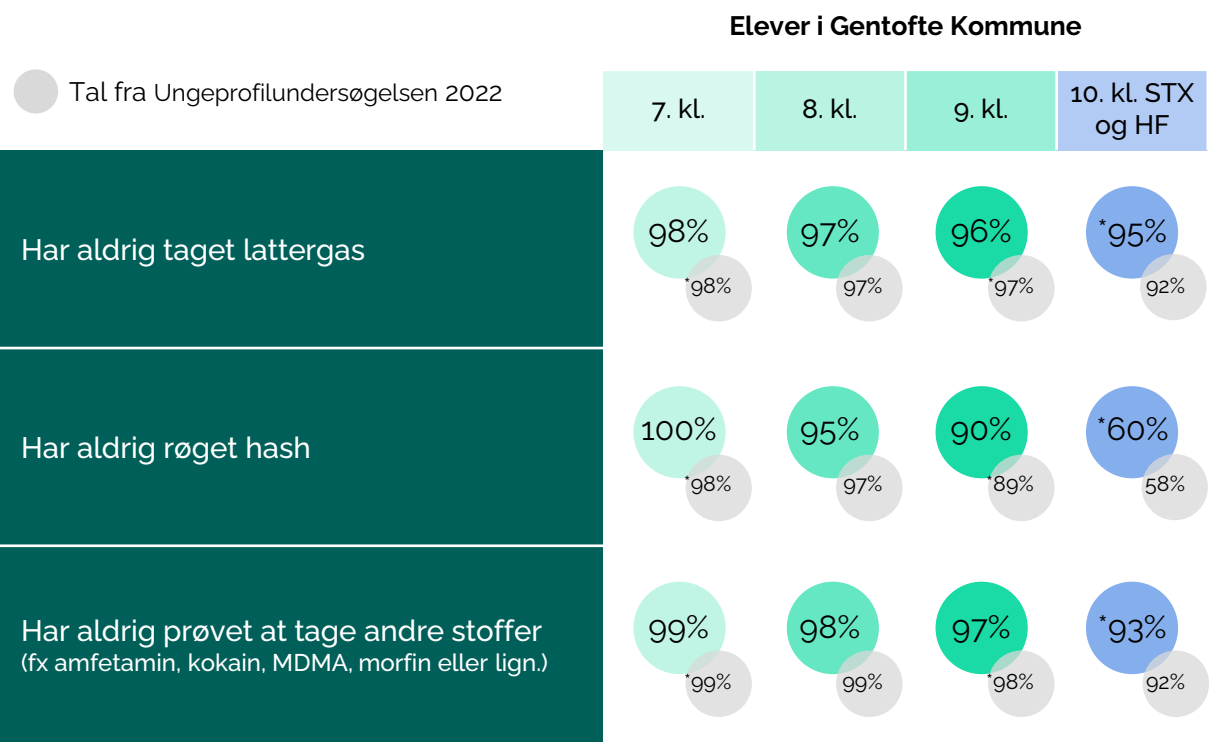
Røg og nikotin

Elever i Gentofte Kommune

Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Lattergas, hash og andre stoffer

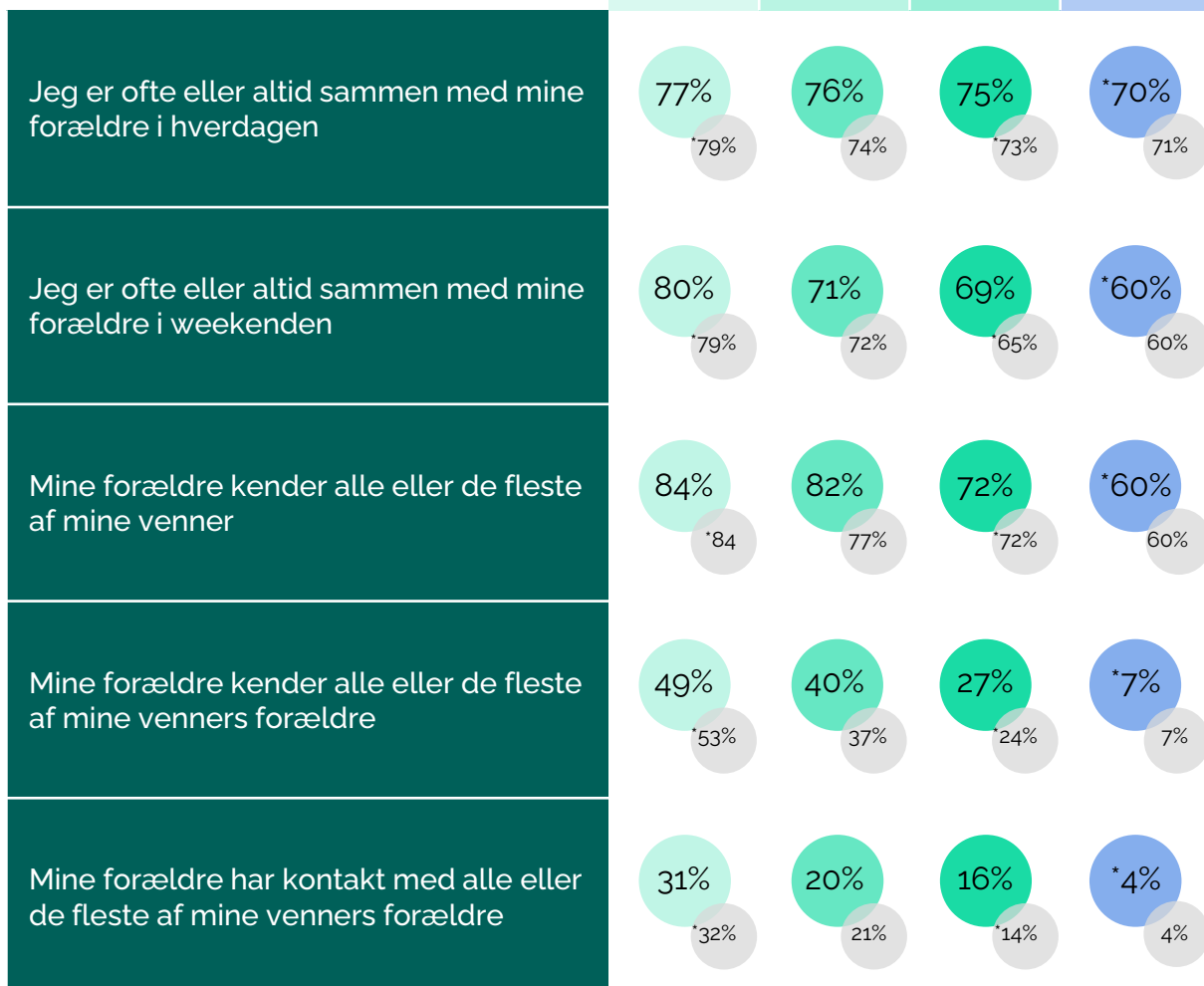
Forældre

Forældre

Elever i Gentofte Kommune

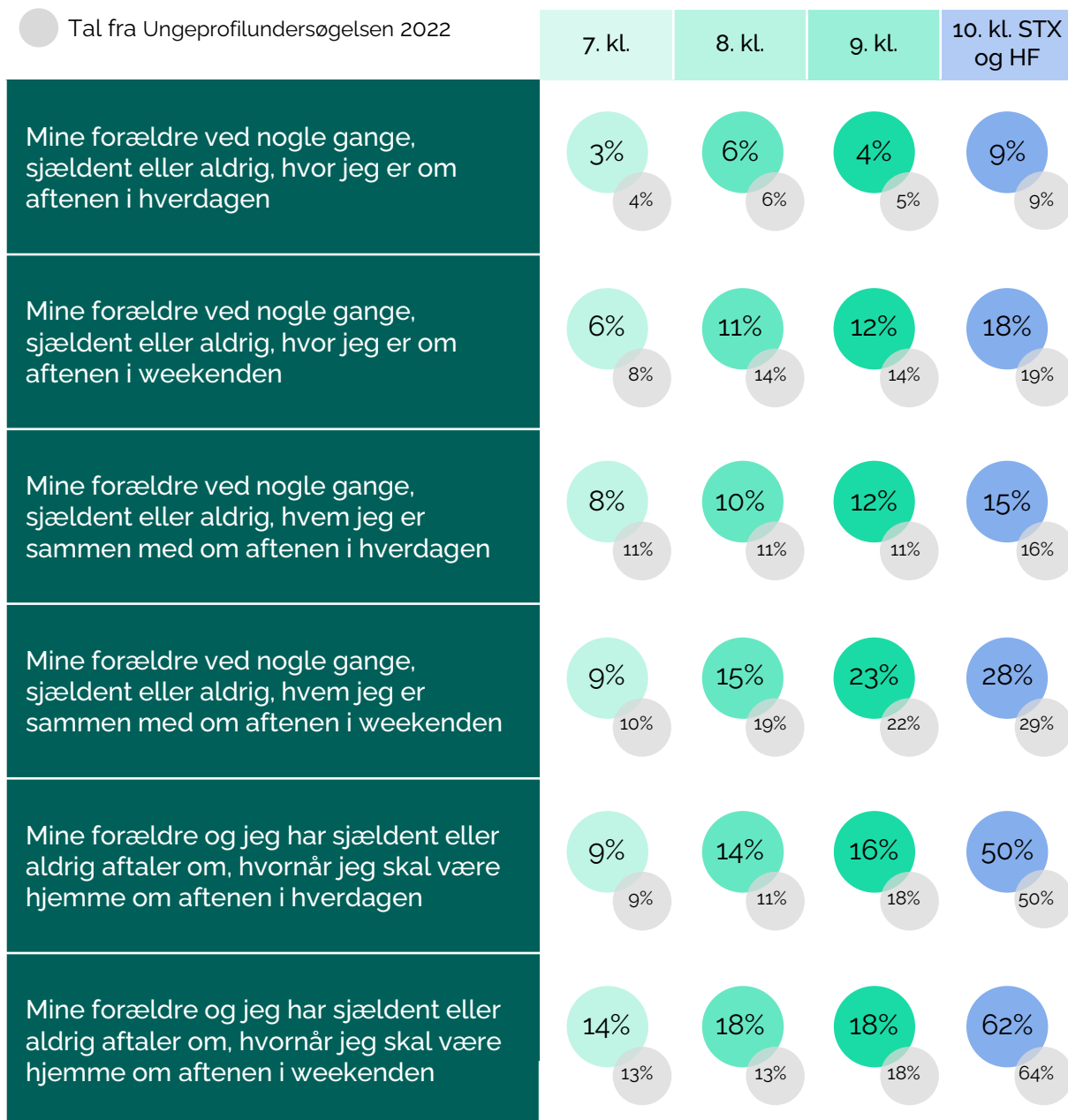
● Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Forældre

Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

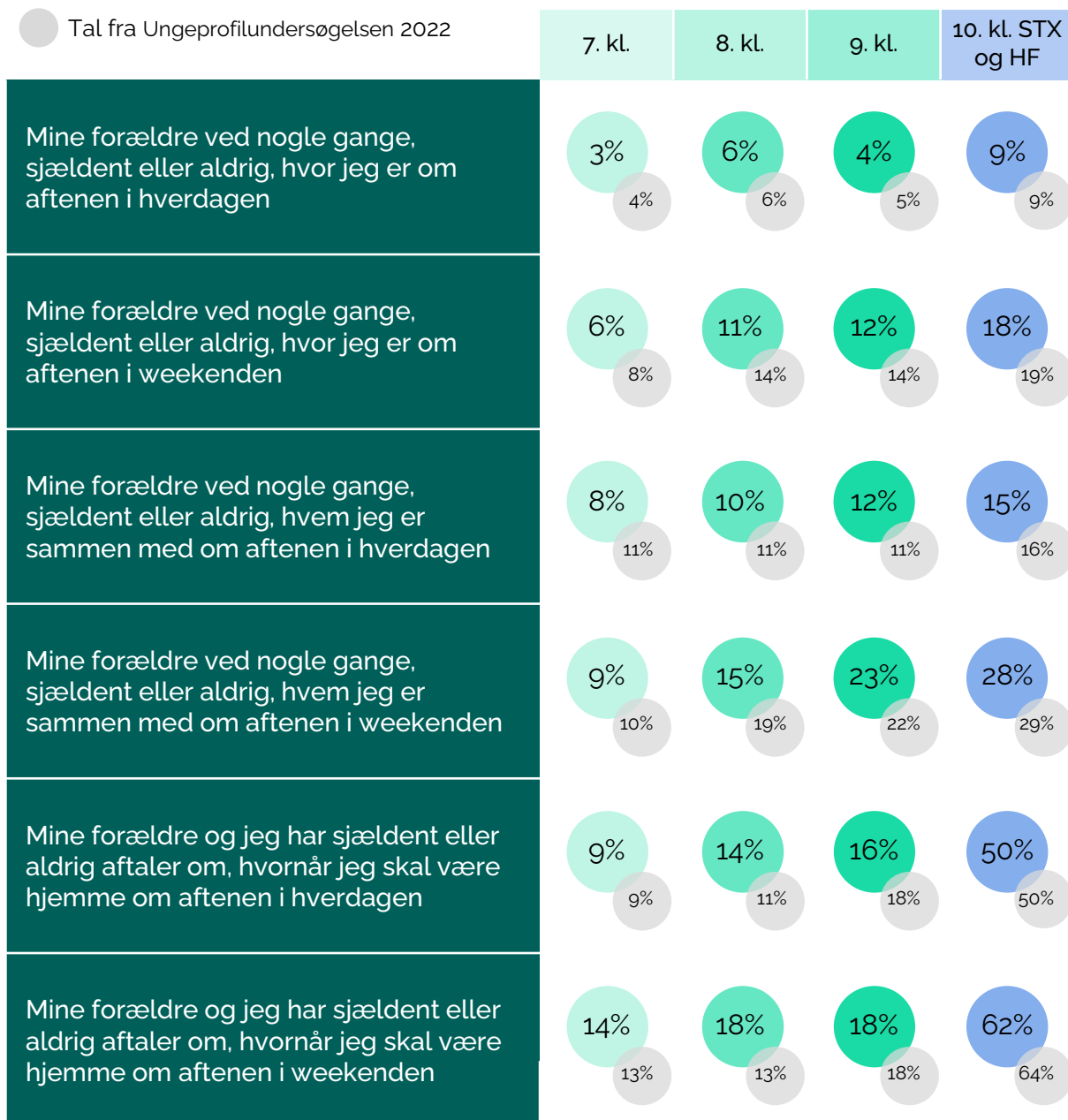
Elever i Gentofte Kommune

Forældre

Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Elever i Gentofte Kommune

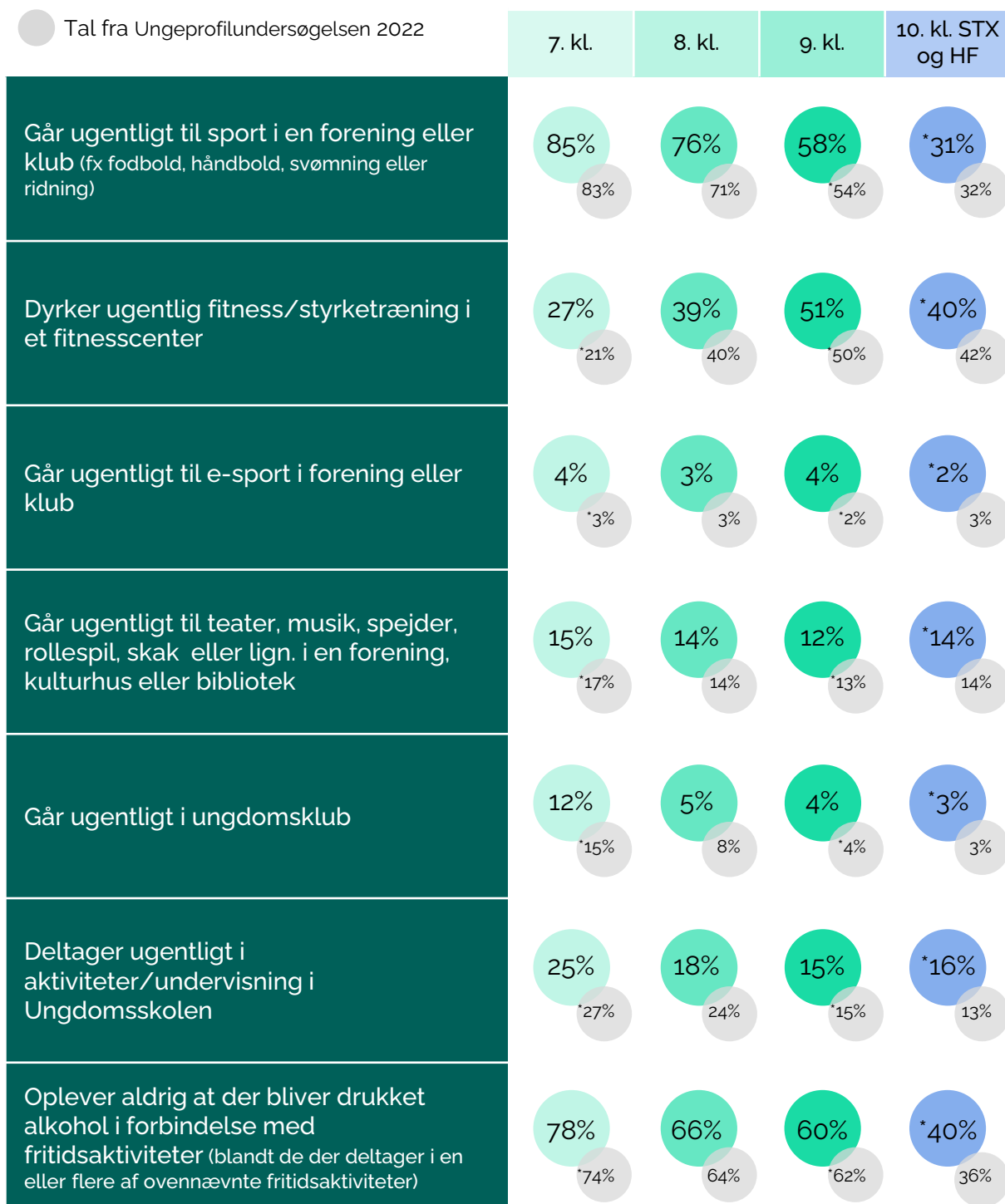
Fritidsliv

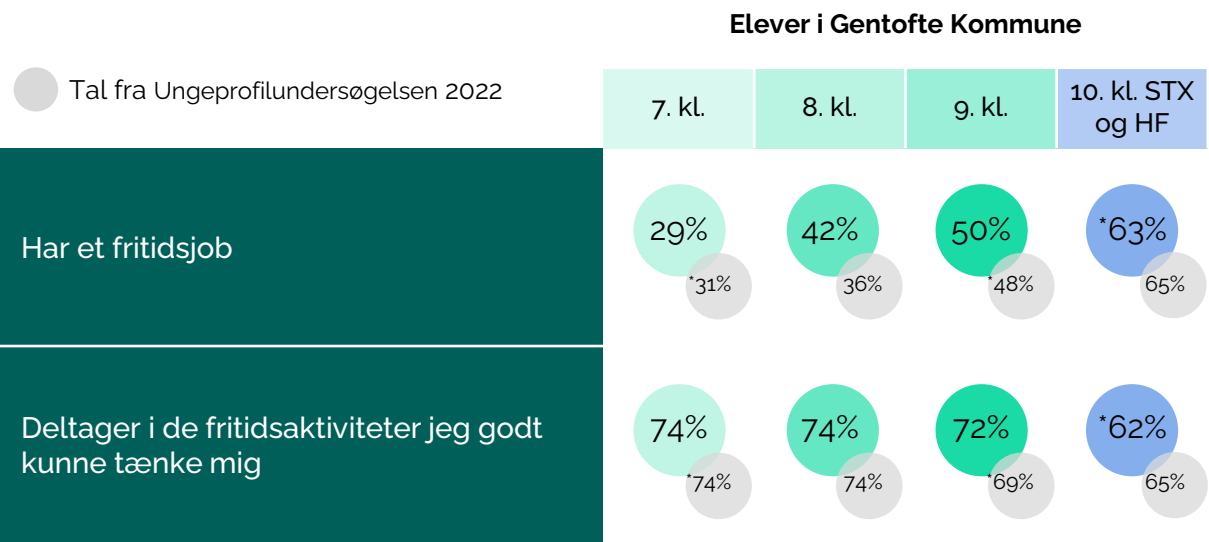
Fritidsliv

Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Elever i Gentofte Kommune

Fritidsliv

Trivsel og mental sundhed

Trivsel og mental sundhed

WHO definerer mental sundhed, som en tilstand af velbefindende, hvor individet kan udfolde sine evner, håndtere dagligdags udfordringer og stress samt indgå i fællesskaber med andre mennesker. Mental sundhed og trivsel rummer derfor *både* at man føler sig godt tilpas, kan indgå i positive relationer og desuden være i stand til at klare hverdagens udfordringer.

Mental sundhed og trivsel påvirkes både af ydre og indre faktorer og i de mange sammenhænge unge befinder sig i hver dag. Men det kan ofte være svært at afgøre om mistrivsel er årsag til fx uhensigtsmæssig adfærd eller om adfærden fører til mistrivsel. Alkohol og andre rusmidler kan bruges til at dæmpe symptomer på mistrivsel, men på den anden side kan brug af rusmidler påvirke ens evne til at fungere i hverdagen.

Det samme gør sig gældende for søvn og fællesskaber. Dårlig søvn kan påvirke den mentale trivsel negativt og omvendt kan mistrivsel påvirke den unges søvn både med hensyn til længde og kvalitet. Mistrivsel kan gøre det svært for den unge at indgå i et fællesskab og på den anden side kan usunde fællesskaber føre til mistrivsel hos den enkelte.

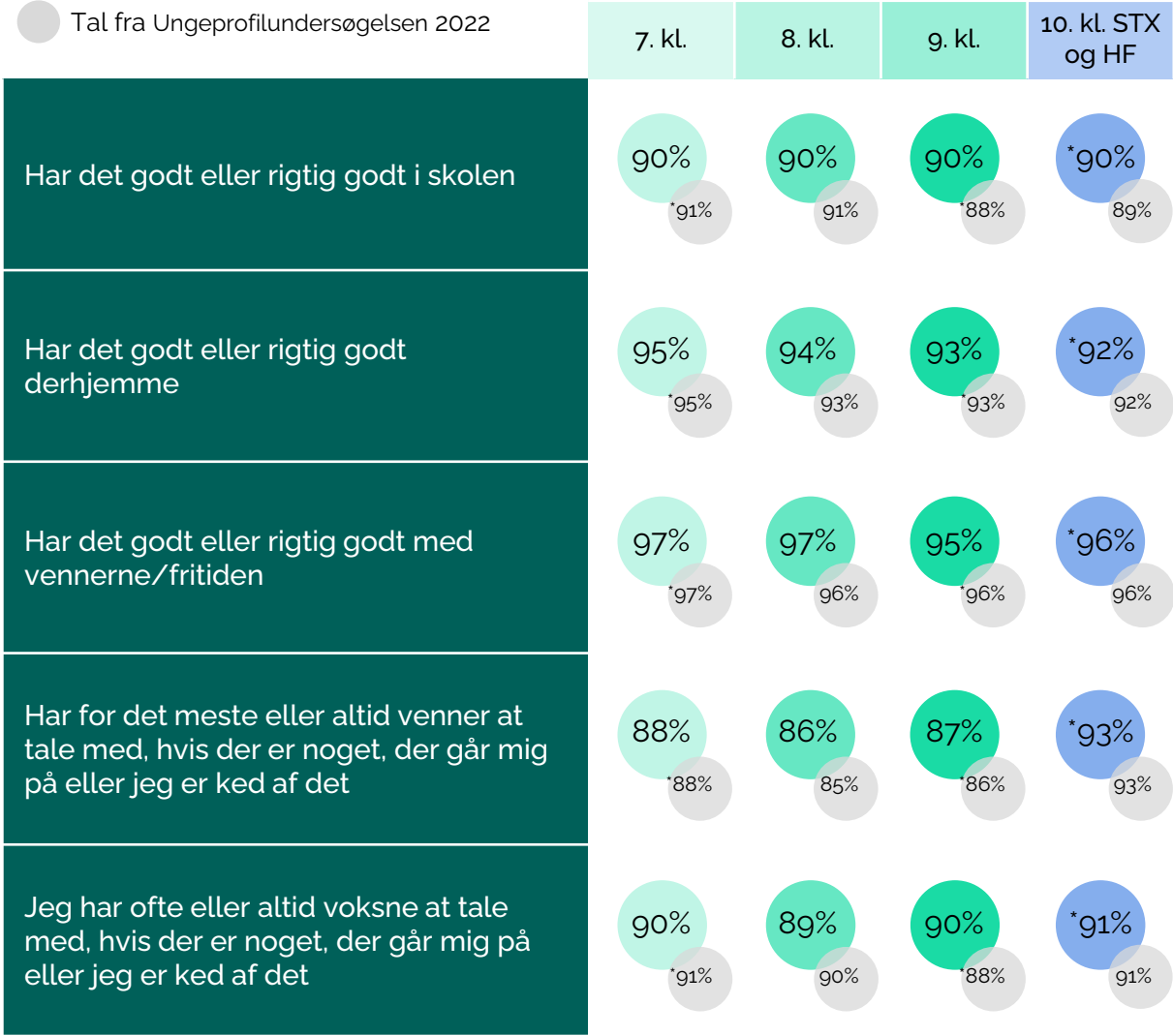
Forebyggende faktorer

- En positiv selvopfattelse, tro på sig selv og gode evner til at håndtere stress og udfordringer
- En følelse af mening og sammenhæng i hverdagslivet. Fx mellem ens værdier og handlinger
- En følelse af socialt tilhørsforhold og evne til at etablere relationer
- Trygge og støttende relationer og tillid til sig selv og andre
- Deltagelse i positive fællesskaber
- Et støttende og trygt uddannelsesmiljø
- Social anseelse, fx i skoleklassen eller blandt venner
- Sund mad, motion og søvn
- Adgang til sociale støttefunktioner

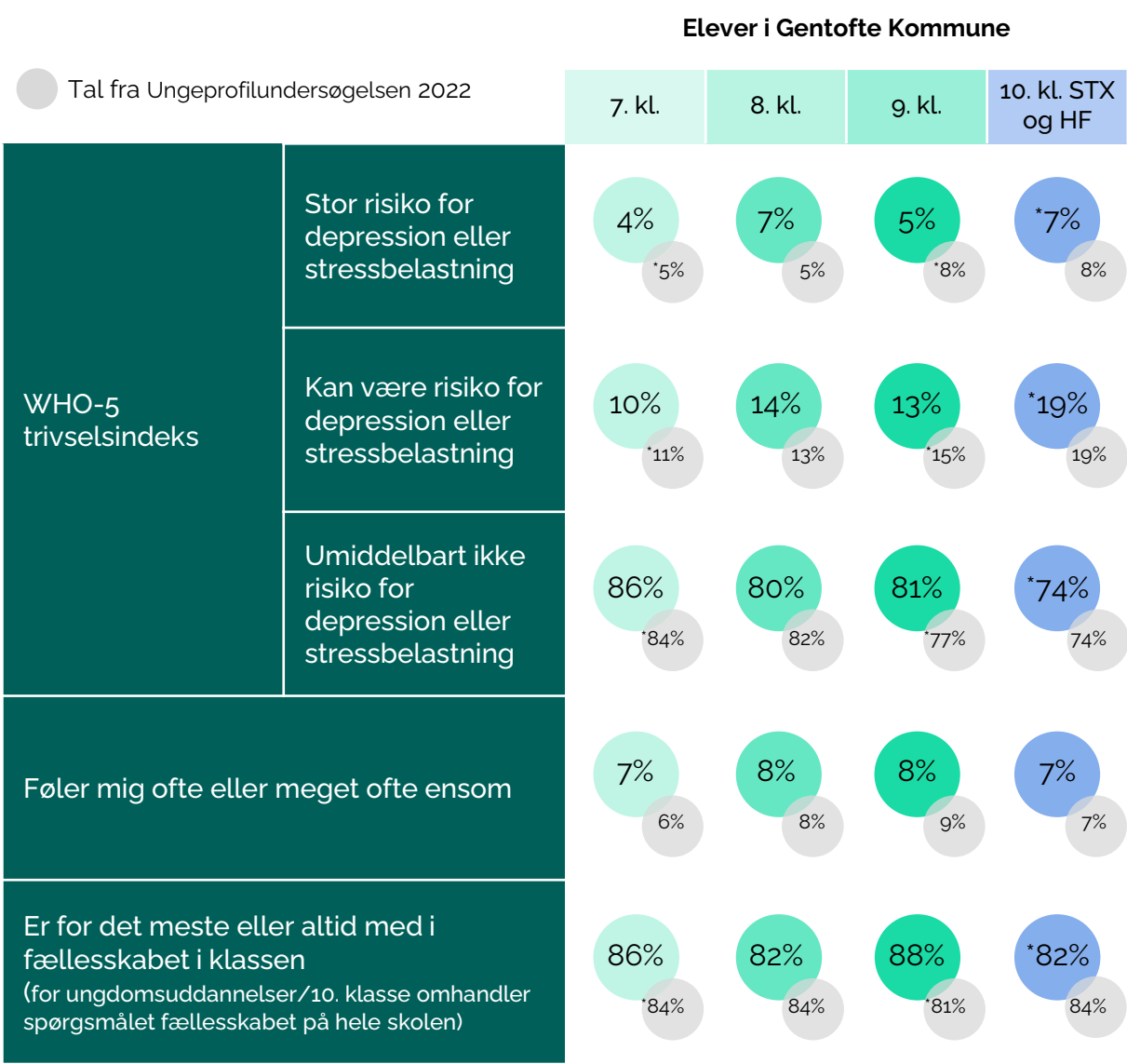
Trivsel og mental sundhed

Elever i Gentofte Kommune

Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Trivsel og mental sundhed

Hvad er WHO-5?

WHO-5 består af fem spørgsmål om, hvordan respondenter har følt sig tilpas i de seneste to uger. WHO-5 har fokus på positive oplevelser og anvendes som et mål for personers generelle trivsel eller velbefindende.

Søvn

Søvn

Unge har de bedste forudsætninger for en hverdag med høj trivsel, godt fysisk helbred og en god skolegang, når nattesøvnen fungerer. Søvn er vigtigt for alle, men særligt i ungdomsårene, da det fremmer en sund udvikling af hjerne, krop og sociale kompetencer.

Gode søvnvaner handler både om at få nok søvn (Sundhedsstyrelsen anbefaler 8-10 timers søvn for teenagere) og nok søvn af høj kvalitet. Skærmbrug, bekymringer og et travlt ungeliv er de hyppigste årsager til dårlig søvn hos unge.

Når unge får nok søvn kan de koncentrere sig bedre og er mere deltagende i skolen. Det giver bedre læring og øget trivsel.

Gode søvnvaner styrker også empatien og evnen til at løse konflikter. Derfor kan gode søvnvaner fremme den unges sociale evner og dermed forbedre relationer til blandt andet venner og forældre.

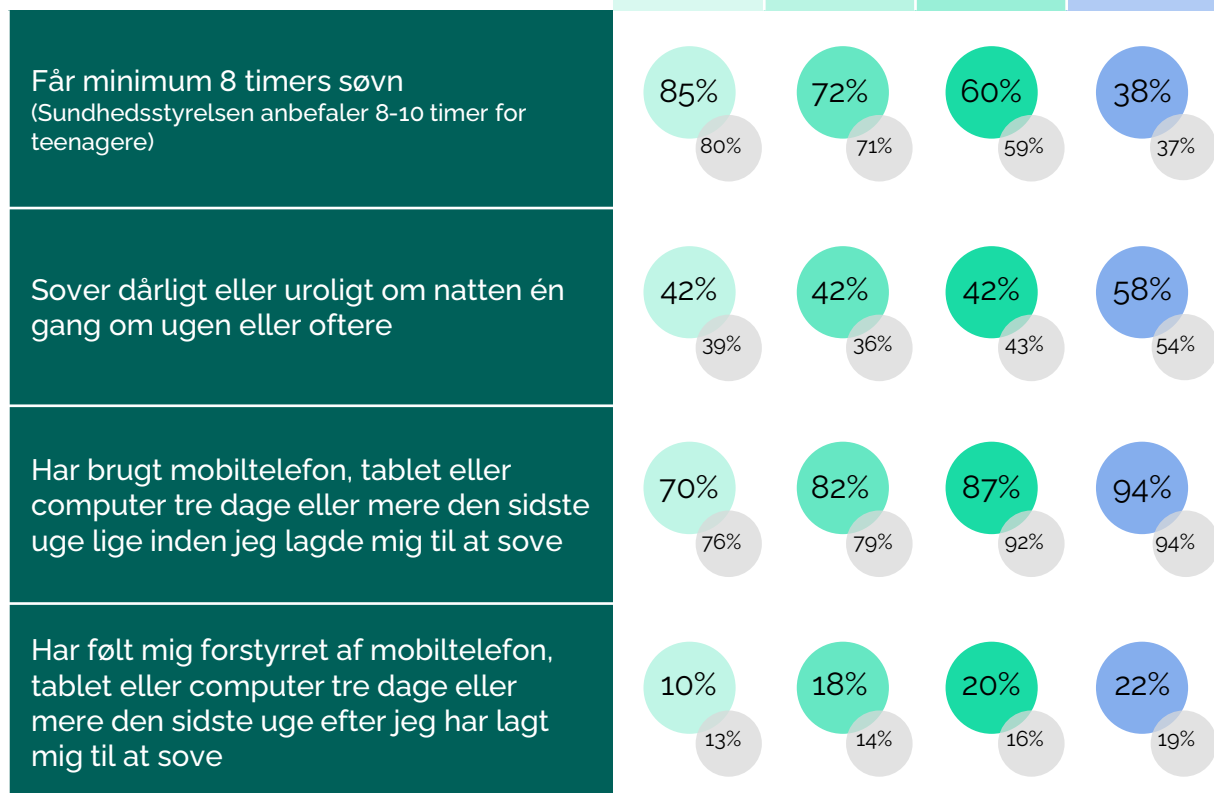
Under søvnens bearbejder hjernen følelser og problemer. Unge kan derfor opleve, at gårsdagens udfordringer virker mindre efter en god nats søvn. Derfor medvirker tilstrækkelig søvn også beskyttelse imod stress, angst og depression.

- Gode søvnvaner mindsker sandsynligheden for impuls- og risikoadfærd.
- Gode søvnvaner styrker de sociale kompetencer og konflikthåndtering.
- Gode søvnvaner fremmer et godt mentalt helbred.
- Gode søvnvaner forbedrer indlæring og koncentration.

Søvn

Elever i Gentofte Kommune

● Tal fra Ungeprofilundersøgelsen 2022

Viden og guides til forældre

Få overblik over arrangementer i Gentofte Kommune og få viden og værktøjer til, hvordan du hjælper dit barn til at få et godt ungeliv

 www.gentofte.dk/videntilforældre

Nyhedsbrev

Du kan også holde dig opdateret på vores nyhedsbrev.

Tilmeld dig her: ungelivibalance.presscloud.com

eller via QR-koden nedenfor.

Værktøjer til dialog med din teenager

Find konkrete værktøjer til en god relation og dialog om de emner, der fylder i teenagelivet.

> www.teenageforældre.dk

Forældreguides

Her kan du blive meget klogere på din rolle som forælder til et barn i folkeskolen.

> www.skoleborn.dk/foraeldreguides

Forældretelefonen

Gratis anonym rådgivning til forældre.

> www.bornsvilkar.dk/det-goer-vi/foraeldretelefonen

Dit barn - din alkoholning

Værktøjer til at tage snakken om alkohol med din teenager.

> www.alkoholdning.dk

Snak om tobak

Giver forældrene redskaber til, hvordan man kan tale med sine børn om rygning.

> www.snakomtobak.dk

Nikotin-guide til forældre

Bliv klogere på nikotinprodukter, slang og skadevirkning

> www.sst.dk/nikotin

Unge og søvn

Viden og gode råd til forældre.

> reloadme.redbarnet.dk/foraeldre

Genvej – til dit barns digitale liv

Temaer om data og privatliv, spil og gaming, digital mobning, guides til platforme og meget mere.

> www.genvej.org

Hjælp til unge

Gratis psykologhjælp

Gentofte Kommune tilbyder åben, anonym rådgivning til alle unge fra 13 år, der er bosat i kommunen. Man kan få op til 5 gratis psykologsamtaler. Samtalerne afholdes af psykologer på Magrethevej 14, 2900 Hellerup.

Kontakt den gratis psykologhjælp på telefon eller mail for at booke en tid:

Tlf.: 2938 0976.

E-mail: gentofte@gentofte.dk. Att.: gratis psykologsamtaler

headspace

I headspace Gentofte kan alle børn og unge mellem 12 og 25 år få støtte og hjælp til at tale om det, der fylder.

> www.headspace.dk/gentofte

Ventilen

Et fællesskab for unge, der føler sig ensomme.

> www.ventilen.dk/gentofte

Selvhjælps- og netværksgrupper

Hos Frivilligcenter og Selvhjælp Gentofte i Byens Hus finder du en række selvhjælpsgrupper og netværksgrupper om fx angst, ADHD og sorg.

> www.frivilligcentergentofte.dk

Mindhelper

Guider unge gennem hårde tider

> www.mindhelper.dk

Stoplinien

Stoplinien tilbyder gratis telefonrådgivning til rygere eller brugere af snus og anden røgfri nikotin, som overvejer at holde op – eller som ønsker at vedligeholde et igangværende ryge/snusstop.

Sms teksten 'snusfri GK' eller 'rygestop GK' til 1231 – så bliver du ringet op af en rådgiver.

> www.stoplinien.dk

Myter om snus

Fortæller om skadevirkningerne ved snus og hvordan man hjælper unge med at kvitte snus.

> www.myteromsnus.dk

Snusfornuft

Hjemmeside, der formidler viden til unge om snus' skadelige virkninger og hvordan man stopper. Kræftens Bekæmpelse.

> www.cancer.dk/snusfornuft

Rusmiddelkonsulenten i Gentofte Kommune

Anonym og gratis samtalerådgivning for unge med et forbrug af alkohol, hash eller andre rusmidler, der påvirker hverdagen. Rusmiddelkonsulenten laver også oplæg for udskolingsklasser og deres forældre.

Tlf . 21 31 07 13

Mail: gentofte@gentofte.dk - skriv Rusmiddelkonsulent i emnefeltet

Find flere tilbud, mulighed for rådgivning samt fritidstilbud i Gentofte på [Børn og unge - Gentofte Kommune](#)

GENTOFTE KOMMUNE

Børn og Skole, Kultur, Unge og Fritid
Tværgående Ungeindsatser

Bernstorffsvej 161
2920 Charlottenlund

E-mail: ungeindsatser@gentofte.dk

Dokument Navn:	BILAG 1 - Videre kvalificering af mulige strukturelle tiltag for unge og rusmidler.docx
Dokument Titel:	BILAG 1 - Videre kvalificering af mulige strukturelle tiltag for unge og rusmidler
Dokument ID:	5425989
Placering:	Emnesager/Videre kvalificering af strukturel forebyggelse i forhold til unges brug af rusmidler/Dokumenter
Dagsordens titel	Videre kvalificering af strukturel forebyggelse i forhold til unges brug af rusmidler
Dagsordenspunkt nr	3
Appendix nr	1
Relaterede Dokumenter:	3

Dette dokument blev genereret af getorganized
for SharePoint

Videre kvalificering af mulige strukturelle tiltag for unge og rusmidler

Indhold

Indledning	2
Politisk ramme for udvalgets arbejde	4
Strukturelle tiltag på kommunalt niveau for unges brug af alkohol, nikotin, hash og andre stoffer	6
Ingen brug af nikotin i kommunale bygninger og på kommunale udearealer	6
Fra røgfri til nikotinfri arbejdstid	8
Ingen alkohol i kommunale bygninger/lokaler, når der er børn og unge under 18 år til stede	9
Børn og unge under 18 år må ikke indtage alkohol på kommunale udearealer	12
Alle modtagere af kommunale tilskud skal have en politik eller følge retningslinjerne for alkohol, nikotin og andre stoffer	13
Forebyggelse og sundhedsfremme som en del af Bevillingsnævnets arbejde	14
Pulje til at fremme inkluderende fællesskaber uden alkohol og forebyggelsen af en drukbaseret festkultur	17
Samarbejde med detailhandelen, forpagtere og ungdomsuddannelser m.m.	18
Fokus på overholdelse for reglerne for salg af nikotin og alkohol	18
Opfordring til at bidrage til det forebyggende arbejde ved at stoppe eller begrænse salg af alkohol til unge under 18 år	20
Fokus på overholdelse af markedsføringslovgivningen	20
Mulige tiltag i forhold til påvirkning af national lovgivning, der kan understøtte Gentofte Kommunes målsætninger for unges brug af alkohol, nikotin, hash og andre stoffer	21
Opfordring til ændring af grænsen for køb af alkohol for unge under 18 år	21

Indledning

Unge brug af rusmidler skyldes en kombination af kulturelle, sociale og individuelle faktorer, derfor er der behov for en flerstrengt og systematisk forebyggelsesindsats, der går på tværs af aktører, arenaer og indsatsniveauer.

Det er Sundhedsstyrelsens anbefaling, at børn og unge under 18 år ikke drikker alkohol. Børn og unge op til 25 år er særligt sårbare over for alkohols sundhedsskadelige effekter. Det skyldes blandt andet, at hjernen ikke er færdigudviklet, før man er ca. 25 år. Indtag af alkohol - og i særdeleshed rusdrikning - kan derfor påvirke modningen og udviklingen af hjernen. Rusdrikning blandt unge er associeret med øget risiko for depressive symptomer. Der ses desuden en sammenhæng mellem alkoholforbrug og selvskade, selvmordstanker og selvmord. På denne baggrund er det Sundhedsstyrelsens anbefaling, at unge voksne på 18-25 år bør være særligt forsigtige med deres indtag af alkohol, drikke så lidt som muligt og være opmærksomme på ikke at overskride udmeldingerne for øvrige voksne. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at voksne højst drikker 10 genstande om ugen, og højst drikker fire genstande på samme dag.

For at skabe større og vedvarende forandringer i alkoholkulturen kræver det, at unge bliver mødt med alkoholforebyggende rammer, der hvor de færdes. Det forudsætter, at der nationalt og lokalt, bliver arbejdet med at forandre den eksisterende alkoholkultur. Der er god dokumentation for, at alkoholforebyggende rammer og strukturelle indsatser kan bidrage til at udskyde unges alkoholdebut og reducere forbruget. Det forebyggende arbejde vanskeliggøres, når der på samfundsniveau ikke er opbakning til at gennemføre den lovgivning, der er behov for, hvis der for alvor skal ændres på alkoholkulturen.

På dette møde er fokus på den videre kvalificering af strukturel forebyggelse i forhold til unges brug af rusmidler. Udvalget skal fortsætte drøftelserne af, hvordan strukturel forebyggelse kan understøtte den politiske målsætning om at skabe rammer for gode ungeliv for alle unge i Gentofte – uden røg, stoffer og med et begrænset alkoholforbrug, herunder at udskyde unges alkoholdebut. Den primære målgruppe for indsatserne er unge i alderen 15-25 år. Den sekundære målgruppe er forældre, professionelle og andre voksne i unges liv.

Udvalget besluttede på sit møde den 6. februar 2024, at en række mulige strukturelle tiltag skulle kvalificeres frem til dette møde, hvor udvalget skal drøfte og vedtage hvilke strukturelle tiltag for unge og rusmidler, som forvaltningen skal kvalificere yderligere med henblik på at formulere et forslag til udvalgets anbefalinger til Kommunalbestyrelsen.

For at skabe større og vedvarende forandringer i unges rusadfærd kræver det, at unge bliver mødt med forebyggende rammer, der hvor de færdes. Der er primært behov for, at der på alle niveauer og arenaer bliver arbejdet med at forandre den eksisterende alkoholkultur. Der er god dokumentation for, at alkoholforebyggende rammer og strukturelle indsatser kan bidrage til at udskyde unges debutalder og reducere forbruget.

Nikotin og andre stoffer

Tiltag på alkoholområdet har også effekt på unges brug af andre rusmidler som nikotin og stoffer.

Forebyggelse af en drukbaseret festkultur medvirker bl.a. til forebyggelse af unges brug af stoffer, idet hovedparten af unge er berusede, når de første gang eksperimenterer med stoffer. Hash og andre euforiserende stoffer er ulovlige, og det er begrænset, hvad man på et strukturelt plan kan iværksætte.

Vi ved, at unges risikoopfattelse af stoffer har stor betydning for deres brug. På den måde at en lav risikovurdering er forbundet med et højere forbrug. Generelt opfatter de fleste unge f.eks. hash som mindre farligt end andre stoffer. Vi ved, at unge, der mistrives, har en mere risikovillig ruskultur end unge, der trives, og derfor er det vigtigt med en tidlig forebyggende rusmiddelindsats.

Gentofte Kommune er allerede godt med i det forebyggende arbejde, der er fokus på hash og andre ulovlige euforiserende stoffer i eksisterende indsatser som Rusmiddelkonsulent, forældreindsatsen, SSP, Partnerskabet om unges sundhed og trivsel med ungdomsuddannelserne og Fælles om ungelivet. Det er vigtigt at bemærke, at unges brug af stoffer er begrænset i Gentofte Kommune.

På udvalgets møde den 6. februar 2024 var fokus på forebyggelse af alkohol, hvorfor hovedparten af de yderligere kvalificerede tiltag som udgangspunkt også har dette fokus. Udvalget ønsker på dette møde også at drøfte strukturelle tiltag, der kan understøtte Gentofte Kommunes målsætninger om at ingen unge ryger, bruger hash eller andre stoffer. Der er enkelte forslag til tiltag, der direkte adresserer tiltag omkring nikotin. Der er ingen tiltag, der direkte adresserer hash og andre stoffer. Baggrunden er, at hash og andre stoffer er ulovlige, og der derfor kun er få muligheder for at iværksætte strukturelle tiltag på kommunalt niveau, samt at eksisterende indsatser på dette område allerede udnytter mulighederne på strukturelt niveau. Der er mulighed for at udvikle de forebyggende, foregribende og indgribende indsatser på individ- eller gruppeniveau, men da opdraget for dette udvalg er et fokus på strukturelle tiltag, er dette ikke medtaget.

I de forslag om alkohol, hvor forebyggelse af hash og andre stoffer kan indtænkes, er der gjort opmærksom herpå.

Herudover bør der være opmærksomhed på at tiltag på alkoholområdet, der sigter mod at udskyde debutalder og mindske rusdruk blandt unge samtidig har forebyggende effekt på unges brug af andre rusmidler som nikotin, hash og andre stoffer, idet forskning viser, at unge, der har en tidlig alkoholdebut og unge, der rusdrikker, oftere også begynder at ryge og eksperimentere med stoffer, samt at unge oftest eksperimentere med stoffer, når de er berusede.¹ Data fra ungeprofilundersøgelserne viser, at tidlig alkoholdebut og rusdrikkeri er udbredt blandt unge i Gentofte Kommune.²

¹ [Aftaler om alkohol kan forebygge brug af stoffer - Sundhedsstyrelsen](#)

² Se bilag 1: Unges brug af Rusmidler i Gentofte Kommune, under dagsordenpunkt 2: Orientering om arbejdet med unges brug af rusmidler i Gentofte Kommune

Politisk ramme for udvalgets arbejde

Udvalget skal med afsæt i En Ung Politik og strategien Sammen om unges trivsel have fokus på Gentofte Kommunes arbejde med at fremme trivsel og forebygge mistrivsel i ungelivet. Hovedvægten skal ligge på behovet for brede og tværgående indsatser målrettet alle unge uanset graden af trivsel.

Udvalgets opgaver er, at:

- Understøtte sammenhæng og fremdrift i trivselsarbejdet på ressortområderne.
- anbefale prioritering af tværgående signaturindsatser
- Udarbejde beslutningsgrundlag om strukturel forebyggelse til Kommunalbestyrelsen

Udvalget kan løbende indstille anbefalinger til Kommunalbestyrelsen og afleverer i fjerde kvartal 2025 en anbefaling til den nye Kommunalbestyrelse om, hvordan man fremadrettet kan organisere det politiske arbejde med unges trivsel.

Politisk ramme for arbejdet med unge og rusmidler

Kommunalbestyrelsen vedtog den 14. december 2020 (pkt. 23) anbefalingerne fra Opgaveudvalget Unge sundhed og trivsel – Alkohol, Røg og Stoffer.

Opgaveudvalgets anbefalinger retter sig mod unges rusmiddeladfærd, og hvordan der kan arbejdes med at skabe rammer, der bidrager til at udskyde unges rusmiddeldebut, og at unge lever et ungeliv med begrænset alkoholindtag og ingen nikotin og stoffer. Anbefalingerne har fokus på at styrke de beskyttende faktorer for unges brug af rusmidler f.eks. trivsel i skolen og forældrenes rolle. Flere - men ikke alle - af de beskyttende faktorer omkring rusmidler er samtidig beskyttende faktorer i forhold til unges trivsel.

Opgaveudvalget lagde vægt på, at Gentofte Kommune til enhver tid skal følge Sundhedsstyrelsens gældende anbefalinger på området. Ved opgaveudvalgets aflevering var anbefalingen fra Sundhedsstyrelsen, at unge ikke drikker før de fylder 16 år.

I 2022 har Sundhedsstyrelsen revideret deres anbefalinger, så unge under 18 år helt frarådes at drikke alkohol. Samt at unge i alderen 18-25 år skal være særligt opmærksomme på ikke at overskride anbefalingerne: Højest drikker 10 genstande om ugen og højest drikker 4 genstande på samme dag. Det betyder, at målet ikke længere er at udskyde unges alkohol til det 16 år, men i stedet til det 18 år.

Mål

- INGEN GENTOFTE-UNGE RYGER – (omfatter alle nikotinprodukter)
- INGEN GENTOFTE-UNGE TAGER STOFFER
- GENTOFTE-UNGE HAR ET BEGRÆNSET ALKOHOLFORBRUG

Delmål

- Øget engagement blandt unge
- Øget engagement blandt forældre
- Flere unge deltager i positive fritidsaktiviteter
- Vi skal arbejde med en ny ungekultur
 - Ingen røg, stoffer og alkohol for unge under 18 år
 - Begrænset alkoholforbrug for unge over 18 år
 - Voksne som rollemodeller

Principper

- Vi vil arbejde for at styrke beskyttende faktorer for unges rusadfærd
- Vi vil arbejde med udgangspunkt i data
- Vi vil inddrage unge

Opgaveudvalgets anbefalinger peger på, at Gentofte Kommune skal arbejde med den islandske model. Derfor er Gentofte Kommune en del af Fælles om Ungelivet sammen med Sundhedsstyrelsen, Trygfonden og en række andre kommuner. Grundlæggende handler arbejdet om at oversætte og afprøve den islandske forebyggelsesmodel i dansk kontekst med afsæt i data, beskyttende faktorer samt lokal involvering og handling. Af opgaveudvalgets anbefalinger fremgår det, at Gentofte Kommune ønsker at udsætte alkoholdebuten.

Strukturelle tiltag på kommunalt niveau for unges brug af alkohol, nikotin, hash og andre stoffer

Ingen brug af nikotin i kommunale bygninger og på kommunale udearealer

Dette tiltag er tiltænkt alle borgere og ansatte, og kan enten tage form af et krav eller en opfordring. Se også tiltag om nikotinfri arbejdstid. Dette tiltag kan samtidig anvendes som opfordring til relevante aktører med aktiviteter i private bygninger og øvrige udearealer med offentlig adgang

Undtagelser:

- Kommunale bygninger, der anvendes til privat bolig undtages f.eks. plejehjem, bosteder og ungdomsboliger.
- Brug af rygeafvænningsprodukter, der indeholder nikotin, og som er godkendt som lægemidler.

Alle offentligt tilgængelige bygninger skal være nikotinfri uanset om de er kommunale, selvejende eller private (lovgivning)

Loven om røgfri miljøer fra 2021 regulerer alene brug af nikotinprodukter på indendørs arealer med undtagelse af daginstitutioner og uddannelsesinstitutioner med primært optag af elever under 18 år, hvor loven er gældende for hele matriklen. Det betyder, at hverken elever, lærere eller andre må ryge på hele matriklen.

Loven om røgfri miljøer gælder brug af alle tobaksvarer, e-cigaretter og nikotinprodukter undtaget er rygeafvænningsprodukter, der indeholder nikotin, og som er godkendt som lægemidler.

Om indtag af nikotin kan tillades, afhænger af, om der er offentlig adgang til lokalet eller aktiviteten. For foreningerne gælder det f.eks., at der er offentlig adgang, hvis alle kan blive medlem af foreningen, også hvis der skal betales gebyr. Hvis der er offentlig adgang, må der ikke bruges nikotin. Alle foreninger, hvor borgere frit kan melde sig ind, er omfattet af loven om røgfri indendørs miljøer. Det samme er gældende for lokaler med offentlig adgang uanset om de er kommunale, selvejende eller private.

I praksis er det uklart om loven lokalt tolkes som røgfri forstået alene som fravær af rygning, eller egentlig nikotinfri forstået som fravær af alle nikotinholdige produkter. Det kan derfor være relevant at vedtage, at skiltning, retningslinjer og andet informationsmateriale er utvetydigt i forhold til lovgivningen. Det foreslås, at ordlyden ændres fra røgfri til nikotinfri.

Krav om nikotinfri kommunale udearealer og kommunale bygninger uden offentlig adgang

Kommunalbestyrelsen kan beslutte yderligere begrænsninger for brug af nikotinprodukter i kommunale bygninger uden offentlig adgang og/eller på kommunale matrikler end dem loven foreskriver og kan herudover træffe beslutning om nikotinfri kommunale udearealer som f.eks. parker, strande, kirkegårde og havneområder.

Et sådant skridt vil kunne sikre, at børn og unge ikke bliver konfronteret med voksnes brug af nikotin i kommunale bygninger og på kommunale udearealer.

Der er indført røgfri legepladser i Gentofte Kommune i 2019. Dette kan udvides til forbud mod brug af alle tobaksvarer, e-cigaretter og nikotinprodukter på legepladser.

Se bilag med oversigt over kommunale udearealer i Gentofte Kommune.

Opfordring til nikotinfrie miljøer

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der gennemføres kampagner, opsættes skilte og udarbejdes retningslinjer med opfordring til ikke at bruge nikotin i kommunale bygninger uden offentlig adgang og på kommunale udearealer. Kommunalbestyrelsen kan derudover opfordre andre aktører til at deltage. Tiltaget har ingen direkte konsekvens, men sigter mod holdnings- og adfærdsændring blandt aktører. Opfordring til nikotinfrie miljøer kan medvirke til at begrænse børn og unges møde med nikotin gennem påvirkning af voksnes nikotinadfærd.

Fra røgfri til nikotinfri arbejdstid

Den 27. januar 2020 (pkt. 7) vedtog Kommunalbestyrelsen enstemmigt at indføre røgfri arbejdstid fra 1. januar 2021.

I forbindelse med indførelsen af røgfri skoletid for elever og ansatte på skolerne vurderede Opgaveudvalget Unge sundhed og trivsel – Røg, Stoffer og Alkohol, at røgfri arbejdstid for alle ansatte i Gentofte Kommune ville kunne styrke rygeforebyggelsen for både unge og voksne.

Direktionen vurderede, at røgfri arbejdstid kunne understøtte de ansattes sundhed og hermed en attraktiv arbejdsplads. Tiltaget skulle bidrage til at forebygge og reducere sygefravær som konsekvens af rygning, og medarbejderne vil være rollemodeller for børn og unge.

Røgfri arbejdstid i Gentofte Kommune betyder, at ansatte ikke må ryge i arbejdstiden - hverken indendørs, udendørs eller uden for matriklen, på hjemmearbejdspladsen samt under transport mellem arbejdssteder. Nikotinfri arbejdstid, der ligger udover, hvad rygeloven foreskriver, ligger inden for ledelsesrettens grænser. Retningslinjerne for røgfri arbejdstid kan således udvides til at gælde nikotinfri arbejdstid.

Det anbefales, beslutningen følger Lov om røgfri miljøer, hvor rygeafvænningsprodukter, der indeholder nikotin, og som er godkendt som lægemidler, undtages fra nikotinfri arbejdstid.

Ingen alkohol i kommunale bygninger/lokaler, når der er børn og unge under 18 år til stede

Dette tiltag er tiltænkt alle borgere og ansatte, når der er børn og unge under 18 år til stede. Tiltaget kan enten tage form af et krav eller en opfordring. Dette tiltag kan samtidig anvendes som opfordring til relevante aktører med aktiviteter i private bygninger – f.eks. eksternt drevne kulturinstitutioner og idrætsfaciliteter.

Tiltaget knytter sig til bygningen eller lokalet og vil være gældende uanset aktivitetens karakter. Det vil sige, at lukkede aktiviteter og private arrangementer er underlagt samme krav.

Det anbefales, at der kan skelnes mellem bygninger og lokaler. Dette skyldes, at der i større bygninger med mange lokaler kan der være forskellige aktiviteter og brugere på samme tid. Det gælder f.eks. Hovedbiblioteket, Byens Hus og Gentofte Sportspark.

Hvordan understøtter tiltaget målsætningerne?

- Synliggør kommunens målsætninger for unges brug af alkohol
- Understøtter den beskyttende faktor at voksne er rollemodeller for unge ved ikke drikke alkohol
- Understøtter den beskyttende faktor at begrænse unges møde med alkohol
- Forslagets medvirken til forebyggelse af unges brug af nikotin, hash og andre stoffer, idet tiltaget kan medvirke til udskydelse af unges alkoholdebutalder og mindske rusdrikkeri, kan tiltaget samtidig medvirke til at forebygge unges brug af nikotin, hash og andre stoffer

Undtagelser:

- Forpagtere – Bemærk at forpagtere hverken må sælge eller servere alkohol for børn og unge under 18 år.
- Kommunale bygninger, der anvendes til privat bolig undtages f.eks. plejehjem, bosteder og ungdomsboliger.

Udvalget kan anbefale følgende til Kommunalbestyrelsen. Forslagene udelukker ikke gensidigt hinanden og begge kan anbefales samtidig:

Krav om alkoholfrie miljøer for børn og unge under 18 år

Tiltaget understøtter målsætningen om at udskyde unges alkoholdebut ved, at

- medvirke til og understøtte en kulturændring ift. alkoholens rolle i forbindelse med sociale arrangementer og fritidsaktiviteter.
- fremme den beskyttende faktor af voksne som rollemodeller og kulturbærere overfor unge.
 - Børn og unge vil i mindre grad opleve, at voksne omkring dem drikker alkohol, når de er til stede.
 - Børn og unge vil i højere grad opleve, at det er normalt, at fester og andre sociale sammenkomster er alkoholfri.

Aktør	Uddybning
Kommunale bygninger med private forpagtere	Forpagtere er undtaget Det er vigtigt, at forpagterne har mulighed for at sælge alkohol, som en del af deres indtægtsgrundlag. Undtagelsen gælder alene forpagterens aktiviteter på det pågældende serveringsområde. Forpagterne må ikke sælge eller servere alkohol for unge under 18 år. Det kan overvejes om der på sigt skal være retningslinjer for forpagternes salg og promovering af alkohol. F.eks.: - Ingen reklame for alkohol - Ikke at tilbyde alkohol til særligt nedsatte priser f.eks. i form af happy hour - Ingen salg af stærk alkohol med en promille over 16,5. Opmærksomhedspunkter Det er en udfordring at finde forpagtere til restaurationsvirksomhed i kommunale bygninger, idet grundlaget for at drive forretning i kommunale institutioner kan være udfordret af åbningstider, kundegrundlag m.m. Yderligere begrænsninger, som ikke at kunne udskænke alkohol til arrangementer, hvor der er unge under 18 år til stede i lokalerne, vil yderligere udfordre forretningsgrundlaget. Dette kan evt. imødegås ved at nedsætte forpagtningsafgiften yderligere.
Folkeskoler	Alle folkeskoler i Gentofte Kommune er inkluderet i tiltaget Formændene for skolebestyrelserne er allerede enige om en fælles retningslinje for folkeskolerne om, at der ikke må indtages alkohol til arrangementet, hvor der er børn, unge og forældre til stede. Retningslinjen er dermed mere vidtgående, da den også omfatter arrangementer, hvor alene forældrene deltager. Det er op til den enkelte skole om de vil implementere retningslinjen lokalt.
Foreninger i kommunale bygninger	Tiltaget vil inkludere alle foreninger med medlemmer under 18 år og fælles aktiviteter i kommunale bygninger for foreninger, hvis der er foreninger med medlemmer under 18 år Tiltaget kan have indvirkning på kulturen i foreninger med medlemmer under 18 år, idet foreningsaktiviteter som f.eks. "3. halvleg", sociale sammenkomster m.m. vil være alkoholfrie, hvis der er børn og unge under 18 år til stede. På flere lokationer, hvor foreningerne har aktiviteter, er der ikke mulighed for at købe alkohol. Enkelte hold medbringer selv en øl/vand, der indtages f.eks. efter træningen. Det er oftest hold med medlemmer over 18 år og holdes internt på holdet. Tiltaget vurderes ikke at have indflydelse på den type aktivitet.
Kulturinstitutioner i kommunale bygninger	Tiltaget vil inkludere alle kulturinstitutioner og -arrangementer i kommunale bygninger. Herunder brugerdrevne cafeer, hvor der serveres alkohol i Byens Hus og Vangede bibliotek. Alkohol vurderes ikke at være en drivende faktor i mange af de aktiviteter, der afholdes. Beslutningen skal imidlertid kommunikeres til alle berørte aktører foreninger og personale i de kommunale bygninger, og giver plads til konstruktiv dialog om evt. udfordringer og hvordan de kan tackles i praksis, så implementeringen af beslutningen kan gennemføres bedst mulig.
Andre kommunale bygninger	Tiltaget vil inkludere Rådhuset og andre administrative kommunale bygninger med offentlig adgang Alkohol er ikke at være en drivende faktor i mange af de mange offentlige arrangementer/aktiviteter, der afholdes her. Der vil ikke kunne serveres alkohol f.eks. i forbindelse med vælsker på Rådhuset, hvis der er børn og unge under 18 år med til arrangementet.

Opfordring til alkoholfrie miljøer for børn og unge under 18 år

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der gennemføres kampagner, opsættes skilte og udarbejdes retningslinjer for salg og promovering af alkohol i kommunale bygninger, der medvirker til at begrænse unges møde med alkohol, samt understøtte en kulturændring hos voksne om ikke at drikke alkohol, når der er børn og unge under 18 år til stede. Kommunalbestyrelsen kan opfordre andre aktører til at deltage. Tiltaget har ingen direkte konsekvens, men sigter mod holdnings- og adfærdsændring på frivillig basis blandt aktører, hvor unge under 18 år færdes. Tiltaget kan f.eks. rumme opfordring til:

- at medvirke til at udskyde unges alkoholdebut gennem påvirkning af voksnes alkoholadfærd f.eks. skiltning med opfordring til ikke drikke alkohol, når der er børn og unge under 18 år til stede
- Ingen reklame for alkohol på lokationen
- At alkohol ikke står fremme i salgsområder eller automater.

Børn og unge under 18 år må ikke indtage alkohol på kommunale udearealer

Dette tiltag kan enten være et krav eller en opfordring. Tiltaget kan bl.a. rette sig mod kommunale legepladser, udendørs kommunale træningsfaciliteter, kirkegårde, havne og strandområder m.m. Tiltaget kan udvides ved at opfordre andre ejere af offentligt tilgængelige udearealer til at følge de kommunale retningslinjer. F.eks. statens parker og skove, legepladser, private idrætsanlæg m.m. Tiltaget vil primært have en signalværdi, da det ikke kan følges op af sanktioner.

Hvordan understøtter tiltaget målsætningerne?

- Synliggør kommunens målsætninger for unges brug af alkohol
- Giver en hjælpende hånd til forældre, som sætter rammer for deres børns brug af alkohol og nikotin
- Kan understøtte f.eks. gadeteamet i deres arbejde, når de møder unge under 18 år, der drikker alkohol på kommunens arealer
- Forslagets medvirker til forebyggelse af unges brug af nikotin, hash og andre stoffer, idet tiltaget kan medvirke til udskydelse af unges alkoholdebutalder og mindske rusdrikkeri, kan tiltaget samtidig medvirke til at forebygge unges brug af nikotin, hash og andre stoffer.

Se bilag med oversigt over kommunale udearealer i Gentofte Kommune.

Alle modtagere af kommunale tilskud skal have en politik eller følge retningslinjerne for alkohol, nikotin og andre stoffer

Dette tiltag kan enten tage form af et krav eller en opfordring. Der kan evt. arbejdes med minimumskrav til, hvad der skal indgå i politikken, f.eks.:

- Ingen alkohol, når børn og unge under 18 år er til stede.
- Nultolerance overfor nikotin og andre stoffer
-

Tiltaget omfatter de kommunale tilskud, der gives på grundlag af kommunalfuldmagten. Der kan ikke stilles krav om alkoholpolitik til modtagere af tilskud gennem folkeoplysningsloven, men modtagerne af f.eks. medlemstilskud kan opfordres til at have en politik for alkohol, nikotin og andre stoffer.

Det anbefales, at der skelnes mellem driftslignende støtte og støtte til anlæg samt støtte til mindre enkeltstående aktiviteter.

Tiltaget understøtter, at foreninger, kulturinstitutioner m.m. forholder sig til, hvordan de kan medvirke til at skabe rusmiddelfrie miljøer for unge og understøtte, at voksne er rollemodeller for en rusmiddelfri kultur. En tydelig alkoholpolitik kan være med til at påvirke de sociale normer for alkoholforbrug. Det kan også understøtte, at der tages aktivt stilling til, hvordan der skabes en mere hensigtsmæssig alkoholkultur.

Hvordan understøtter tiltaget målsætningerne?

- Synliggør kommunens målsætninger for unges brug af alkohol
- Kan medvirke til at understøtte den beskyttende faktor at voksne er rollemodeller for unge ved ikke drikke alkohol
- Kan medvirke til at understøtte den beskyttende faktor at begrænse unges møde med alkohol
- Forslagets medvirken til forebyggelse af unges brug af nikotin, hash og andre stoffer, idet tiltaget kan medvirke til udskydelse af unges alkoholdebutalder og mindske rusdrikkeri, kan tiltaget samtidig medvirke til at forebygge unges brug af nikotin, hash og andre stoffer

Krav om eller opfordring til politik for alkohol, nikotin og andre stoffer for modtagere af støtte i form af:

- Driftstilskud til kulturinstitutioner
- Klubrumspuljen
- Spejderrumspuljen

Krav om eller opfordring til, at der i forbindelse med aktiviteterne, der opnår støtte, ikke er alkohol, hvis der er børn og unge under 18 år til stede samt, at der er nultolerance overfor nikotin og andre stoffer:

- Kulturpuljen
- Børnekulturpuljen
- Ungepuljen
- Eventpuljen
- Eliteidrætspuljen
- Puljen til talentmiljøer
- Lederuddannelsespuljen
- Udviklingspuljen - idræt, fritid og folkeoplysning
- Lynpulje for unge bevægelsesfællesskaber
- Handicaprådets borgerrettede pulje
- Gentofte Kommunes Klima- og bæredygtighedspulje

Forebyggelse og sundhedsfremme som en del af Bevillingsnævnets arbejde

Bevillingsnævnet kan spille en mere tydelig rolle i forbindelse med begrænsningen af hyppighed og mængde af alkohol og brug af stoffer. Det kan enten ske direkte gennem bevillingsnævnet eller ved at etablere en samarbejdsform med tæt tilknytning til bevillingsnævnet. Arbejdet hermed kan tage afsæt i Sundhedsstyrelsens anbefalinger i Ansvarlig udskænkning og Evalueringen af 'Ansvarlig udskænkning' – 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik. Begge vedlagt som bilag.

Alkoholbevillinger og lejlighedstilladelser er reguleret af restaurationsloven. Ifølge restaurationsloven er det Kommunalbestyrelsen, der, i samarbejde med politiet, udsteder og fornyer alkoholbevillinger og regulerer vilkårene for dem. Politiet har ansvar for at udstede lejlighedstilladelser, dvs. tilladelser til enkeltstående arrangementer, hvor der udskænkes alkohol. Der er hverken krav om at underrette eller ansøge politiet om lejlighedstilladelse til at udskænke alkohol ved lukkede arrangementer.

Lovgivning på området giver mulighed for, at politiet, på baggrund af en vurdering, kan dispensere fra reglen om at kun arrangementer med deltagelse af op til 150 deltagere betragtes som lukkede arrangementer og gives til arrangementer med et større deltagerantal. Dette gør sig gældende i forbindelse med fester på ungdomsuddannelser i Gentofte Kommune og giver mulighed for udskænkning af alkohol til unge under 18 år. Hvis der gennem dialog med politiet gennem Bevillingsnævnet ændres på denne praksis, medvirker det til, at der ikke kan udskænkes alkohol til unge under 18 år til fester m.m. på ungdomsuddannelser. Det understøtter forældres mulighed for at sætte grænser for deres unges alkoholforbrug.

Hvordan understøtter tiltaget målsætningerne?

- Synliggør kommunens målsætninger for unges brug af alkohol
- Medvirker til understøttelse af den beskyttende faktor at begrænse unge under 18 års møde med alkohol og deres mulighed for at købe alkohol
- Understøtter målsætningen om at udskyde alkoholdebut
- Understøtter den beskyttende faktor at forældre sætter grænser for unges alkoholdebut
- Understøtter voksnes rolle som rollemodel for brug af alkohol overfor unge.
- Forslagets medvirken til forebyggelse af unges brug af nikotin, hash og andre stoffer, idet tiltaget kan medvirke til udskydelse af unges alkoholdebutalder og mindske rusdrikkeri, kan tiltaget samtidig medvirke til at forebygge unges brug af nikotin, hash og andre stoffer. Samtidig er der mulighed for gennem et evt. samarbejdsforums arbejde at understøtte forebyggelse af unges brug af hash og andre stoffer gennem kampagner, udarbejdelse af kodeks på tværs af aktører og gennem kurser om unge og rusmidler for aktører med kontakt til unge i festmiljøet.

At kommunalbestyrelsen beslutter at arbejde med alkohol- og stofforebyggelse gennem Bevillingsnævnet med afsæt i metoden Ansvarlig udskænkning og gennem dialog med politiet om udstedelse af lejlighedsbevillinger.

Uddybelse af Ansvarlig udskænkning

Arbejdet med alkoholforebyggelse, anbefales at tage afsæt i Ansvarlig udskænkning, som er en metode til at varetage opgaven med bevillinger og lejlighedstilladelser med et stof- og alkoholforebyggende sigte. Det vil sige, at udskænkning af alkohol foregår på ansvarlig vis og i tråd med det øvrige forebyggende arbejde på alkohol- og stofområdet, der foregår i kommunerne. Metoden anvendes i flere kommuner.

En vigtig del af metoden er samarbejdet om bevillingsopgaven og opgaven med lejlighedstilladelser, der involverer mange aktører. Relevante aktører er her kommunen, politiet, bevillingshavere og

uddannelsesinstitutioner. Men mange andre aktører som foreninger, sportshaller mv. kan være relevante at inddrage, afhængigt af de lokale forhold.

Metoden Ansvarlig udskænkning lægger op til, at bevillingsopgaven organisatorisk løses i eller i samarbejde med et bredere samarbejdsforum. Det er vigtigt, at der er personsammenfald mellem samarbejdsforum og kommunens bevillingsnævn. Det er med til at sikre, at arbejdet i samarbejdsforum videreføres til bevillingsnævnet – og det skaber også mulighed for, at kommunens forebyggende indsats bliver inddraget i bevillingspraksis og restaurationsplaner.

I samarbejdsforummet bør sidde repræsentanter for de mange aktører, der spiller en rolle i unges natteliv: Kommunen, politiet, bevillingshavere, uddannelsesinstitutioner. Det kan også være øvrige aktører som f.eks. dørmænd og repræsentanter for unge. Aktørerne repræsenterer mange forskellige interesser, men har samtidig også en fælles interesse i at skabe og vedligeholde et trygt natteliv samt et godt erhvervsliv. Det kan være af værdi for udskænkningstederne, herunder også uddannelsesinstitutionerne, at profilere sig på, at de er en del af Ansvarlig udskænkning, fordi det gør forældre og andre voksne omkring unge mere trygge ved unges færden i nattelivet. Ansvarlig markedsføring på uddannelsesinstitutioner handler blandt andet om at sikre sig, at festudvalg ikke markedsfører alkohol i forbindelse med fester. På udskænkningsteder handler det om at undgå hård markedsføring, f.eks. happy hour og fri bar.

En vigtig del af metoden er, at kommunen etablerer et samarbejde om bevillings-/lejlighedstilladelsesopgaven, der involverer de mange aktører og forskellige interesser på området. Selv om der er forskellige interesser blandt aktørerne, er der også et fælles udgangspunkt i ønsket om at kombinere et trygt natteliv med et godt erhvervsliv i lokalområdet. Relevante aktører i samarbejdet er kommune, politi, restauratører, uddannelsesinstitutioner og unge. Men mange andre aktører kan være relevante at inddrage – afhængigt af de lokale forhold.

Metoden 'Ansvarlig udskænkning' indeholder en nøje beskrevet opgave- og ansvarsfordeling.

Kommunen opfordres til, at:

- etablere og drive en samarbejdsgruppe med de relevante aktører
- beslutte hvorvidt bevillingsopgaven lægges ind i samarbejdsgruppen eller fortsat skal varetages i bevillingsinstans/-bevillingsnævn
- varetage opgaven med at udstede bevillinger med et alkohol- og stofforebyggende sigte
- udarbejde en samlet restaurationsplan med alkohol- og stofforebyggende perspektiver
- invitere lokalområdets restauratører til et årligt dialogmøde.

Politiet opfordres til at:

- udarbejde en samlet plan for lejlighedstilladelser med alkohol- og stofforebyggende perspektiver
- varetage opgaven med at udstede lejlighedstilladelser med alkohol- og stofforebyggende perspektiver
- varetage tilsyns- og kontrolopgaven med alkohol- og stofforebyggende perspektiver.

Samarbejdets opgaver er at:

- etablere en fælles platform med fælles faglig viden og viden om lokalforhold
- indgå fælles aftaler, fx om at undgå hård udskænkning og aggressiv markedsføring
- give inspiration til restaurationsplan og plan for lejlighedstilladelser
- vurdere behovet for og gennemføre kurser fx til restaurationspersonale
- samarbejde om politiets tilsyns- og kontrolopgave

- sikre klare rammer for arbejdet gennem udarbejdelse af lokale alkohol- og stofpolitikker, fx ved kommunen, ved udskænkingssteder og ved uddannelsesinstitutioner
- samarbejde med de unge
- afprøve samarbejde om 16+ id-kort
- følge op på initiativer.

Pulje til at fremme inkluderende fællesskaber uden alkohol og forebyggelsen af en drukbaseret festkultur

Puljen kan målrettes aktiviteter for, med og af unge mellem 15-25 år. Puljen bør være åben for alle aktører, der ønsker at fremme inkluderende fællesskaber uden alkohol og forebygge en drukbaseret festkultur.

Ansøgere kan f.eks. være fest- og cafeudvalg på ungdomsuddannelser, foreninger, kultur- og fritidstilbud.

Støtten kan f.eks. gives til konkrete aktiviteter, der bidrager til

- inkluderende fællesskaber uden alkohol, særligt i aftentimer og weekender
- forebyggelse af en drukbaseret festkultur, hvor alkohol ikke er i centrum, og hvor et "nej tak" til alkohol accepteres af alle
- engagerende alkoholfri aktiviteter, der kan konkurrere med de traditionelle alkoholbaserede fester

Ansøgningerne skal både beskrive den konkrete aktivitet samt, hvordan aktiviteten forventes at fremme inkluderende fællesskaber, hvor alle unge føler sig velkomne, uanset deres holdning til alkohol, samt hvordan initiativet kan påvirke unges holdninger til og forbrug af alkohol.

- Puljen har ingen fast ansøgningsfrist
- Puljen støtter alene aktiviteter, der foregår i Gentofte Kommune
- Puljen støtter aktiviteter, der er åbne for alle og ikke kun for en særlig kreds
- Puljen støtter arbejdet med at iværksætte, udvikle og afprøve nye aktiviteter
- Puljen støtter med op til 100% af udgifterne, der er direkte forbundet med afviklingen af den konkrete aktivitet
- Puljen støtter ikke almindelige drifts- eller anlægsudgifter
- Puljen støtter ikke allerede afholdte aktiviteter
- Puljen administreres i henhold til kommunalfuldmagtsreglerne, og skal derfor anvendes til aktiviteter med et lovligt kommunalt formål.

Midlerne kan findes indenfor rammen for Fælles om Ungelivet, og puljens kriterier og udbredelse kan f.eks. kvalificeres i regi af Partnerskabet med ungdomsuddannelserne og Ung Megafon.

Hvordan understøtter tiltaget målsætningerne?

- Synliggør kommunens målsætninger for unges brug af alkohol
- Medvirker til understøttelse af den beskyttende faktor at begrænse unge under 18 års møde med alkohol og deres mulighed for at købe alkoholfrie aktiviteter for unge
- Understøtter målsætningen om at udskyde alkoholdebut gennem flere alkoholfri
- Understøtter den beskyttende faktor at forældre sætter grænser for unges alkoholdebut
- Forslagets medvirken til forebyggelse af unges brug af nikotin, hash og andre stoffer, idet tiltaget kan medvirke til udskydelse af unges alkoholdebutalder og mindske rusdrikkeri, kan tiltaget samtidig medvirke til at forebygge unges brug af nikotin, hash og andre stoffer.

Samarbejde med detailhandelen, forpagtere og ungdomsuddannelser m.m.

Hvis Gentofte Kommune ønsker at gå i dialog med butiks- og handelslivet og her særligt dagligvarebutikkerne, tankstationer og lignende om mulige tiltag, der kan begrænse adgangen til alkohol og nikotin for børn og unge bør man tage dialogen med virksomhedernes landsledelser og ikke kun de lokale afdelinger.

Det bemærkes i den sammenhæng, at kommunen naturligvis har mulighed for at ytre et politisk ønske og opfordre til en bestemt virksomhedsadfærd, men det er ikke kommunen, som kan håndhæve vilkår i forhold til butikkers salg af alkohol lokalt.

Samarbejdet med forpagtere kan ske gennem metoden Ansvarlig udskænkning og evt. reguleres gennem forpagtningsaftalerne.

Samarbejdet med ungdomsuddannelserne kan ske gennem metoden Ansvarlig udskænkning og Partnerskabet med ungdomsuddannelserne om unges sundhed og trivsel.

Hvordan understøtter tiltaget målsætningerne?

- Synliggør kommunens målsætninger for unges brug af alkohol
- Understøtter de beskyttende faktorer at udskyde alkoholdebut og begrænse unges mulighed for at købe alkohol
- Understøtter forældres rolle som regel- og grænsesætter for unges alkoholdebut og mængde, som er en beskyttende faktor
- Forslagets medvirken til forebyggelse af unges brug af nikotin, hash og andre stoffer, idet tiltaget kan medvirke til udskydelse af unges alkoholdebutalder og mindske rusdrikkeri, kan tiltaget samtidig medvirke til at forebygge unges brug af nikotin, hash og andre stoffer.

Fokus på overholdelse for reglerne for salg af nikotin og alkohol

I 2011 blev der sidst foretaget en ændring i loven om salg af alkohol i detailhandlen. Der blev vedtaget den todelte aldersgrænse på henholdsvis 16 og 18 år. Begrundelsen for lovforslaget var, at unge under 18 år havde et risikofyldt alkoholforbrug, og at der derfor var behov for at stramme reglerne for salg af alkohol til unge fra butikker. Derudover fremgår det af lovforslaget, at forhandlerne forventes at tage et større ansvar for, at salgsgrænserne overholdes.

Det er ikke tilladt at sælge:

- Tobak til unge under 18 år
- e-cigaretter eller e-væsker (genopfyldningsbeholdere) med eller uden nikotin til unge under 18 år
- Tobakssurrogater (fx nikotinposer) til unge under 18 år
- Urtebaserede rygeprodukter til unge under 18 år
- Tyggetobak til unge under 18 år
- Snus – uanset køberens alder
- Stærkere alkohol med 16,5 % eller derover til unge under 18 år
- Alkohol under 16,5 % til unge under 16 år
- Lattergaspatroner til unge under 18 år

Det er Sikkerhedsstyrelsen, der fører tilsyn med, at forhandlerne overholder aldersgrænserne for salg af tobak, alkohol, e-cigaretter og lattergas.

Gentofte Kommune kan arbejde mere eksplicit med forventningen om, at reglerne overholdes i samarbejdet og dialogen med detailhandelen, forpagtere, ungdomsuddannelser m.m.

Gentofte Kommune kan arbejde mere aktivt med at anmelde overtrædelser til Sikkerhedsstyrelsen. Det er meningen, at detailhandlen skal håndhæve loven ved at spørge til alder og kræve ID. Alle butiksmedarbejdere er derfor forpligtet til at spørge efter gyldigt billede-ID, hvis de er i tvivl om køberens alder. Hvis køberen ikke kan fremvise et gyldigt billede-ID, er det ikke lovligt for butikken at gennemføre salget. I praksis er det ikke alle forhandlere, der overholder lovgivningen.

Hvordan understøtter tiltaget målsætningerne?

- Synliggør kommunens målsætninger for unges brug af alkohol og nikotin
- Kan medvirke til at udskyde alkoholdebut gennem at begrænse unges mulighed for at købe alkohol
- Kan medvirke til at færre unge begynder at bruge nikotinprodukter
- Understøtter forældres rolle som regel- og grænsesætter for unges alkoholdebut og mængde, samt brug af nikotin
- Forslagets medvirken til forebyggelse af unges brug af nikotin, hash og andre stoffer, idet tiltaget kan medvirke til udskydelse af unges alkoholdebutalder og mindske rusdrikkeri, kan tiltaget samtidig medvirke til at forebygge unges brug af nikotin, hash og andre stoffer.

Opfordring til at bidrage til det forebyggende arbejde ved at stoppe eller begrænse salg af alkohol til unge under 18 år

Som reglerne er i dag, kan 16-17-årige købe alkoholholdige produkter med en alkoholvolumenprocent op til 16,5. Det betyder, at der må sælges øl, cider og alkoholsodavand til dem, men også vin og shots. I dag markedsføres en række produkter med en høj alkoholprocent og med f.eks. søde smage, som kan have en særlig appel til børn og unge. Aftalepartierne bag den nye forebyggelsespakke er enige om, at der fremover ikke må sælges alkoholholdige produkter med en alkoholvolumenprocent på over 6 til 16-17-årige. Det vil betyde, at unge vil kunne købe øl og alkoholsodavand, men ikke stærkere alkoholholdige produkter.

Forpagterne må ikke sælge eller servere alkohol for unge under 18 år. Et samarbejde med detailhandelen og ungdomsuddannelserne om en lokal 18-årsgrænse for køb af alkohol er en strukturel løsning, der kan skubbe til den eksisterende alkoholkultur. En købsgrænse ved 18 år for køb af alkohol skal ikke forveksles med et forbud mod børn og unges indtag af alkohol.

Den primære effekt ved et samarbejde om en forhøjet købsgrænse ligger i begrænsningen af alkohols tilgængelighed og styrkelsen af forældrenes og andre aktørers arbejde med at sætte rammer for unges brug af alkohol.

Fokus på overholdelse af markedsføringslovgivningen

Et samarbejde om at overholde markedsføringslovet i forhold til børn og unge kan varetages i regi af Ansvarlig udskænkning, se tidligere afsnit.

Mulige tiltag i forhold til påvirkning af national lovgivning, der kan understøtte Gentofte Kommunes målsætninger for unges brug af alkohol, nikotin, hash og andre stoffer

Af kommissoriet for I arbejdet med alle unges trivsel er det afgørende at medtænke kulturelle og strukturelle faktorer, der i samspil med almene og specifikke ungdomsproblemer såvel som individuelle forudsætninger, præger ungdomslivet i dag. Kommunalbestyrelsen vil styrke den strukturelle forebyggelse ved dels *at søge national indflydelse på eksempelvis lovgivning* og dels at skabe trivselsfremmende rammer for ungelivet lokalt gennem styring og regulering. Udvalget skal udarbejde beslutningsgrundlag for udviklingen af den strukturelle forebyggelse.

Opfordring til ændring af grænsen for køb for alkohol for unge under 18 år

Kultur-, Unge- og Fritidsudvalget drøftede på sit møde den 10. april 2024 (pkt 5.) om Gentofte Kommune skal opfordre aftalekredsen til at indføre en købsgrænse for alkohol på 18 år.

Regeringen har sammen med Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Det Konservative Folkeparti og Alternativet indgået en aftale om en forebyggelsesplan, der skal reducere børn og unges forbrug af tobak, nikotinprodukter og alkohol. Forebyggelsesplanen vil i vid udstrækning understøtte det forebyggende arbejde i Gentofte Kommune. Samtidig er der på en række væsentlige områder ikke sammenhæng mellem den politiske aftale og Sundhedsstyrelsens evidensbaserede anbefalinger. I den forbindelse fremlægges det til politisk behandling i Kultur-, Unge- og Fritidsudvalget, Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen om Gentofte Kommune skal opfordre aftalekredsen til at indføre en købsgrænse for alkohol på 18 år.

Gentofte Kommune følger Sundhedsstyrelsens alkoholanbefalinger. Som reglerne er i dag, kan 16-17-årige købe alkoholholdige produkter med en alkoholvolumenprocent op til 16,5. Det betyder, at der må sælges øl, cider og alkoholsodavand til dem, men også vin og shots. I dag markedsføres en række produkter med en høj alkoholprocent og med fx søde smage, som kan have en særlig appel til børn og unge. Aftalepartierne bag den nye forebyggelsespakke er enige om, at der fremover ikke må sælges alkoholholdige produkter med en alkoholvolumenprocent på over 6 til 16-17-årige. Det vil betyde, at unge vil kunne købe øl og alkoholsodavand, men ikke stærkere alkoholholdige produkter.

For at skabe større og vedvarende forandringer i alkoholkulturen kræver det, at unge bliver mødt med alkoholforebyggende rammer, der hvor de færdes. Det forudsætter, at der nationalt og lokalt, bliver arbejdet med at forandre den eksisterende alkoholkultur. Der er god dokumentation for, at alkoholforebyggende rammer og strukturelle indsatser kan bidrage til at udskyde unges alkoholdebut og reducere forbruget.

Gentofte Kommune arbejder systematisk med at flytte ansvaret fra den enkelte unge og deres fællesskaber til de voksne – forældre, lokalsamfund og beslutningstagere. Vi ved, at når forældre sætter rammer for unges brug af alkohol, så drikker de senere og mindre, end unge, der ikke har kender forældrenes holdning. Det forebyggende arbejde vanskeliggøres, når der på samfundsniveau ikke er opbakning til at gennemføre den lovgivning, der er behov for, hvis der for alvor skal ændres på alkoholkulturen.

En national 18-årsgrænse for køb af alkohol er en strukturel løsning, der kan skubbe til den eksisterende alkoholkultur. En købsgrænse ved 18 år for køb af alkohol skal ikke forveksles med et forbud mod børn og unges indtag af alkohol. Den primære effekt ved en forhøjet købsgrænse ligger i begrænsningen af alkohols

tilgængelighed og styrkelsen af forældrenes og andre aktørers arbejde med at sætte rammer for unges brug af alkohol.

Den politiske aftaletekst er vedlagt som bilag sammen med udkast til brev til Sundhedsminister Sophie Løhde fra Borgmester Michael Fenger på vegne Kommunalbestyrelsen vedrørende en købsgrænse for alkohol ved 18 år.

Kultur-, Unge- og Fritidsudvalget valgte at udskyde drøftelsen.

Relateret document 2/3

Dokument Navn:	BILAG 3 - Ansvarlig udskænkning.pdf
Dokument Titel:	BILAG 3 - Ansvarlig udskænkning
Dokument ID:	5436830

SUNDHEDSSTYRELSEN

Ansvarlig udskænkning

Ansvarlig udskænkning

©Sundhedsstyrelsen 2021

Udgivelsen kan frit refereres med tydelig kildeangivelse.

Udgiver:

Sundhedsstyrelsen

Islands Brygge 67

2300 København S

www.sst.dk.

Udarbejdet af:

Sundhedsstyrelsen

Versionsdato: august 2021

Design og layout: BGRAPHIC

Foto: iStock og Johnér

ISBN elektronisk 2. udgave: 978-87-7014-143-7

Indhold

Om Ansvarlig udskænkning	4
Aktører	6
Bevillingsopgaven	7
Samarbejde mellem involverede aktører	10
Deltagere i samarbejdsforum	11
Rammer for samarbejdsforum	13
Opgaver for samarbejdsforum	13
Udarbejdelse af restaurationsplaner	15
Rusmiddelpolitikker på udskænkningssteder	17
Uddannelse af personale	18
Tilsyn og kontrol	20
Opfølgende tilsynssamtaler	21
Kom godt fra start med Ansvarlig udskænkning	22
Oversigt over relevant lovgivning	24
Referencer	25
Øvrigt materiale	26

Om Ansvarlig udskænkning

Ansvarlig udskænkning er en metode til at fremme fornuftige og trygge rammer for alkoholudskænkning på steder, hvor unge er de hyppigste gæster. Det gælder både i nattelivet og i andre festmiljøer som fx festivaler, fester på uddannelsesinstitutioner og på offentlige steder som parker og byrum. Unge er den primære målgruppe for Ansvarlig udskænkning, og målet er et trygt natteliv og festmiljø med fornuftige rammer for unges færden.

Metoden Ansvarlig udskænkning beskriver opgave- og ansvarsfordelingen mellem de forskellige aktører omkring unge og udskænkning: Kommunen, politiet, bevillingshavere og uddannelsesinstitutioner. Denne pjece er tænkt som inspiration til de aktører, som allerede på forskellig måde arbejder efter Ansvarlig udskænkning eller dele heraf, og til dem, der ønsker at indføre og arbejde med metoden. Organiseringen af opgaverne kan tilpasses lokale forhold.

ANSVARLIG UDSKÆNKNING

Det bygger metoden på

Ansvarlig udskænkning bygger på det svenske STAD-projekt og erfaringer fra danske projekter, bl.a. Trygt natteliv¹. Siden opstart af STAD-projektet er metoden blevet udbredt til forskellige byer i Europa, bl.a. via det europæiske STAD in Europe (SiE)², ligesom også Trygt natteliv siden opstart er udbredt i flere danske kommuner. Metoden Ansvarlig udskænkning er tidligere blevet afprøvet i ni danske kommuner, og der er herefter udarbejdet et inspirationshæfte med gode erfaringer³.

Metoden Ansvarlig udskænkning har vist dokumenteret effekt fx i forhold til at reducere vold i nattelivet og alkoholrelaterede skader. Evalueringen af det svenske projekt viste, at udgifterne ved at indføre metoden tjente sig selv hjem 39 gange.

Aktører

Kommunen og politiet har opgaven med at udstede henholdsvis bevillinger og lejlighedstilladelser til udskænkning af alkohol i lokalområdet. Ansvarlig udskænkning er en metode til at varetage denne opgave med et stof- og alkoholforebyggende sigte. Det vil sige, at udskænkning af alkohol foregår på ansvarlig vis og i tråd med det øvrige forebyggende arbejde på alkohol- og stofområdet, der foregår i kommunerne.

En vigtig del af metoden er samarbejdet om bevillingsopgaven og opgaven med lejlighedstilladelser, der involverer mange aktører. Relevante aktører er her kommunen, politiet, bevillingshavere og uddannelsesinstitutioner. Men mange andre aktører som foreninger, sportshaller mv. kan være relevante at inddrage, afhængigt af de lokale forhold.

Aktørerne i Ansvarlig udskænkning har forskellig udgangspunkt og interesser:

- **Kommunen** har et sundhedsmæssigt og socialfagligt perspektiv på alkoholforbrug og ansvaret for den forebyggende indsats. Kommunen har samtidig et ønske om at sikre et godt erhvervsliv
- **Politiet** skal sikre, at lovgivning i forbindelse med udskænkning af alkohol bliver overholdt
- **Bevillingshaverne** – typisk restauratører, men også indehavere af lejlighedstilladelser – lever af at sælge alkohol i konkurrence med andre
- **Uddannelsesinstitutionerne** arrangerer fester for unge, og har en interesse i at regulere adgangen til alkohol på institutionerne til fester og studieture, for dermed at sikre at fester og studieture ikke bliver så beruselsesorienterede.

Selv om der er forskellige interesser blandt aktørerne, er der også et fælles udgangspunkt i ønsket om at passe på de unge og kombinere et trygt natteliv med et godt erhvervsliv i lokalområdet. Det er et fælles ansvar at skabe et trygt og ansvarligt natteliv for unge, ligesom der ligger et fælles arbejde i at varetage dette ansvar.

Bevillingsoppgaven

Ifølge restaurationsloven er det kommunalbestyrelsen der, i samarbejde med politiet, udsteder og fornyer alkoholbevillinger og regulerer vilkårene for dem. Politiet har tilsvarende ansvar for at udstede lejlighedstilladelser⁴.

Kommunalbestyrelsen kan nedsætte et bevillingsnævn til at varetage denne myndighedsopgave. Bevillingsnævnet kan bestå en repræsentant for politiet, et sagkyndigt medlem med økonomisk indsigt og op til seks øvrige medlemmer⁵.

Metoden Ansvarlig udskænkning lægger op til, at bevillingsopgaven organisatorisk løses i et bredere samarbejdsforum eller i et bevillingsnævn. [Læs mere på side 10](#) om, hvordan et samarbejdsforum kan etableres.

Hvis bevillingsopgaven løses i et bevillingsnævn, er det væsentligt, at formanden for bevillingsnævnet er repræsenteret i det bredere samarbejdsforum, der etableres som del af arbejdet med metoden. Formålet er at sikre, at der tages hensyn til de aftaler der indgås og det arbejde der udføres i samarbejdsforummet. Det er også en fordel, at en kommunalmedarbejder, der arbejder med alkohol- og stofforebyggelse, fx en SSP-koordinator, er repræsenteret i bevillingsnævnet, for at sikre at der tages hensyn til kommunens øvrige arbejde på området.

LOVGIVNING

Hvad siger loven?

Ifølge restaurationslovens §10 gives og fornyes alkoholbevillinger af kommunalbestyrelsen efter forhandling med politiet. Ifølge §22 udstedes lejlighedstilladelser af politiet (LBK nr 692 af 05/07/2019).

Det kræver en alkoholbevilling at kunne servere alkohol på restaurationer, mens lejlighedstilladelser gives i forbindelse med servering af alkohol ved fester, møder og lignende som for eksempel byfester, koncerter, fester på uddannelsesinstitutioner, i sportsklubber o.l.

Lejlighedstilladelser kan gives til enkeltstående arrangementer, dvs. fester, møder og lignende særlige lejligheder, som evt. strækker sig over flere dage. Lejlighedstilladelser kan ikke gives til en virksomhed, der er en egentlig restauration. Det vil kunne anses som restaurationsvirksomhed hvis samme personkreds systematisk og ofte – eventuelt i samme lokaler – søger tilladelse til arrangementer, eksempelvis halballer. De pågældende skal i så fald have en bevilling, der eventuelt kan begrænses til de pågældende arrangementer.

Ved afgørelsen om alkoholbevillinger skal bevillingsmyndigheden iagttage samfundsmæssige, ædruelighedsmæssige, ordensmæssige og dermed sammenhængende hensyn. Det handler bl.a. om koncentrationen af udskænkningssteder i området og om vurdering af nærhed til egentlige boligkvarterer, skoler eller andre institutioner der søges af unge, omfang af politiforretninger, støjgener eller affald og lugtgener. Der kan også stilles et særligt vilkår om, at bevillingshaveren holder sig uden for politimæssige problemer. Har der fx tidligere ligget en restauration, der har tiltrukket et kriminelt miljø, kan der stilles krav om, at bevillingshaveren samarbejder med politiet og kommunen i det omfang, politiet og kommunen finder det nødvendigt.

Overtrædelser af restaurationslovens bestemmelser kan straffes med bøde og under skærpende omstændigheder eller i gentagelsestilfælde med fængsel.

LOVGIVNING

Unge og udskænkning

Ifølge restaurationslovens §29 er det på udskænkningssteder ikke tilladt at servere eller lade servere alkohol for unge under 18 år eller for personer, der ved yderligere indtagelse af alkohol vil være til fare for sig selv eller fare eller ulempe for andre. (LBK nr 692 af 05/07/2019).

Bevillingshaveren har også pligt til sætte et opslag op på et synligt sted om, at det er forbudt at servere alkohol for unge under 18 år, og at sørge for, at der kan serveres andre drikke end alkohol.

Ifølge bekendtgørelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år §2, må der i butikker ikke sælges alkohol på 16,5 % eller derover til unge under 18 år. Til unge under 16 år må der ikke sælges alkohol på 1,2 % eller derover. (LBK nr 964 af 26/08/2019)

En undersøgelse foretaget af Megafon for Sundhedsstyrelsen blandt gymnasieelever og erhvervsskoleelever viser imidlertid, at 44 pct. af eleverne tit oplever at få udskænket alkohol på diskoteker, barer, klubber mv. selv om de er under 18 år.

Samarbejde mellem involverede aktører

Centralt i Ansvarlig udskænkning er etablering af et samarbejde mellem de involverede aktører. Formålet er at sikre, at bevillingsopgaven og opgaven med lejlighedsstilladelser løses i dialog mellem aktørerne, så der sikres et trygt natteliv samtidigt med, at forskellige interesser varetages.

Nogle kommuner vil arbejde ud fra en model, hvor én instans varetager både bevillingsopgaven og det brede samarbejde, mens andre vil foretrække at skille bevillingsopgaven og samarbejdet ad.

Vælger kommunen, at opgaverne med bevilling løses i én instans, etableres et samarbejdsforum med de relevante aktører. Vælger kommunen at skille opgaverne ad, nedsættes et samarbejdsforum sideløbende med kommunens bevillingsnævn.

Erfaringer fra ni kommuners arbejde med Ansvarlig udskænkning viser, at det er vigtigt, at der er personsammenfald mellem samarbejdsforum og kommunens bevillingsnævn. Det er med til at sikre, at arbejdet i samarbejdsforum videreføres til bevillingsnævnet – og det skaber også mulighed for, at kommunens forebyggende indsats bliver inddraget i bevillingspraksis og restaurationsplaner.

Deltagere i samarbejdsforum

I samarbejdsforummet bør sidde repræsentanter for de mange aktører, der spiller en rolle i unges natteliv. Aktørerne i samarbejdet er typisk:

- **Kommunen**
Fra kommunen kan repræsentanterne være embedsmænd med arbejdsfelt inden for bevillingsområdet samt inden for det forebyggende arbejde på alkohol- og stofområdet. Det er væsentligt, at SSP-samarbejdet og sundhedsområdet er repræsenteret, men der kan også være repræsentanter fra andre områder, fx børn- og ungeområdet.
- **Politiet**
Fra politiet kan det være medarbejdere eller ledere, der har ansvar for bevillinger og lejlighedsstilladelser og medarbejdere, der udfører tilsyn og kontrol på udskækningssteder. Det kan være forskelligt i de forskellige politikredse, hvor arbejdet med tilsyn og kontrol er placeret.
- **Bevillingshavere**
Det kan fx være ejere eller forpagtere af restaurationer, diskoteker mv. Hvis der i lokalområdet er etableret et restauratørnetværk, kan det med fordel være repræsentanter herfra.
- **Uddannelsesinstitutioner**
Fra uddannelsesinstitutioner kan repræsentanterne være rektorer, uddannelsesledere mv.

EKSEMPEL

Organisering i Holstebro Kommune

Holstebro Kommune har nedsat en styregruppe med følgende organisering: Bevillingsnævnensformand, politikommissær, formand for Holstebro Restauratørforening, to restauratører, talsmand for dørmændene, SSP-gademedarbejder, SSP-koordinator, kommunal forebyggelseskonsulent, repræsentant fra Midt- og Vestjyllands Politis enhed for Forebyggelse, Nærhed og Tryghed samt formand for Holstebro Taxa.

Øvrige aktører, der eventuelt kan deltage i samarbejdet ad hoc er fx dørmænd, arrangører af byfester, festivaler mv., foreninger, sportshaller, aktører med ansvar for trafik, fx taxa eller busselskaber med natbuskørsel samt ungerepræsentanter. Detailhandlen har også et ansvar for ansvarlig udskænkning i form af salg af alkohol til unge, og kan også inddrages ad hoc.

De mange aktører repræsenterer mange forskellige interesser, men samtidig har aktørerne også en fælles interesse i at skabe og vedligeholde et trygt natteliv samt et godt erhvervsliv.

Fælles faglig viden og viden om de lokale forhold er vigtige forudsætninger for opgavevaretagelsen i samarbejdet. De forskellige aktører sidder med hver deres faglige viden og erfaringer fra området, og samlet set vil det give gruppen et godt udgangspunkt for planlægningen af de fælles initiativer. Relevante fagpersoner i kommunen vil kunne bidrage med den faglige viden om alkohol- og stofområdet samt om perspektiver for forebyggelse. Bevillingshavere og politi kan bidrage med deres førstehåndskendskab til nattelivet og eventuelle udfordringer konkrete steder i bybilledet. Nogle kommuner vil have statistik, der er relevant at inddrage i arbejdet med Ansvarlig udskænkning, fx data om rusmiddelbrug blandt lokale unge.

Erfaringer fra ni kommuners arbejde med Ansvarlig udskænkning viser, at aktørernes personlige kendskab til hinanden via samarbejdsforummet gør det lettere at tage kontakt, når der er brug for det i nattelivet³. Det giver tryghed, og det betyder, at der i højere grad samarbejdes på forkant af eventuelle problematiske episoder i nattelivet, og at eventuelle uheldige samarbejdssituationer løses hurtigt. Erfaringer viser også, at samarbejdet om Ansvarlig udskænkning har medført samarbejde inden for de enkelte brancher, hvor der er etableret restauratørforeninger og dørmandsnetværk. Restauratører og udskænkningsteder er centrale i samarbejdet, og det er en god ide, at der etableres lokale restauratørforeninger. Evalueringen viste også et eksempel på, at uddannelsesinstitutioner i en kommune er gået sammen i en fælles proces om at skærpe holdningerne til alkohol på uddannelsesinstitutionerne.

Rammer for samarbejdsforum

Der vil typisk være behov for at samarbejdsforummet mødes 2-4 gange årligt. Ofte i starten, og sjældnere når samarbejdet går ind i en driftsfase. Der bør afsættes god tid til, at deltagerne i samarbejdsforum kan udveksle viden, erfaringer og synspunkter, ligesom der bør afsættes ressourcer til at sikre betjening af samarbejdsforum og til at understøtte de initiativer, som samarbejdsforum sætter i værk.

Opgaver for samarbejdsforum

Arbejdet i samarbejdsforummet kan fokusere på følgende centrale opgaver:

Udvikling af fælles succeskriterier

En drøftelse af succeskriterierne for indsatsen er en vigtig forventningsafstemning for samarbejdet og væsentlig for, at arbejdet med metoden lykkes. Samarbejdsforummet kan fx overveje: Skal antallet af unge under 18 år i nattelivet bringes ned? Skal der være færre berusere i bybilledet om natten? Mindre vold? Færre færdselsuheld med alkohol indblandet?

Ved at drøfte og nå til enighed om fælles succeskriterier og måder at følge op på disse, engagerer alle parter sig i, at succeskriterierne nås. Samtidig er der større mulighed for, at de aftaler, der indgås, er i overensstemmelse med de lokale politikker og regler på området, fordi alle relevante aktører har mulighed for at være repræsenteret i samarbejdet og dermed bidrage til opstilling af succeskriterier.

Fælles aftaler

Et vigtigt redskab i arbejdet er, at aktørerne i samarbejdsforum indgår fælles aftaler. Aftalerne kan fx indeholde retningslinjer til personalet for, hvordan de skal undgå problemer i nattelivet og tackle problemerne, hvis de alligevel skulle opstå.

Der kan også med fordel laves aftaler om fælles praksis for markedsføring og udskænkning, der ikke stimulerer til svær beruselse, fx regler om konkurrencer eller hård markedsføring over for unge og udbredelse af alkoholfrie alternativer. Sådanne aftaler kan sende et stærkt, samlet signal om, at kommune, politi, bevillingshavere, uddannelsesinstitutioner og andre aktører i fællesskab ønsker ansvarlig udskænkning og et trygt natteliv. Samtidig kan det være af værdi for udskækningsstederne, herunder også uddannelsesinstitutionerne, at profilere sig på, at de er en del af Ansvarlig udskænkning, fordi det gør forældre og andre voksne omkring unge mere trygge ved unges færden i nattelivet. Ansvarlig markedsføring på uddannelsesinstitutioner handler blandt andet om at sikre sig, at festudvalg ikke markedsfører alkohol i forbindelse med fester. På udskækningssteder handler det om at undgå hård markedsføring, eksempelvis happy hour og fri bar.

Planer for bevillinger og lejlighedstilladelser

En anden vigtig opgave for samarbejdsforum er at bidrage til udarbejdelsen af lokale restaurationsplaner. [Læs mere om udarbejdelse af restaurationsplaner på side 15.](#)

LOVGIVNING

Unge og markedsføring af alkohol

Ifølge markedsføringslovens § 11. stk. 2⁷ er det ikke tilladt at omtale, vise billeder eller hentyde til alkohol i markedsføring, der er rettet mod børn og unge under 18 år. Det gælder i alle former for markedsføring – fx reklamer, kampagner og opslag på sociale medier. (LBK 426 af 03/05/2017).

I tilfælde af uetisk markedsføring er der mulighed for at klage til Forbrugerombudsmanden eller Alkoholreklamenævnet. Forbrugerombudsmandens sanktionsmuligheder er en indskærpelse af reglerne eller politianmeldelse, og overtrædelser kan straffes med bøde. Alkoholreklamenævnet har udarbejdet et regelsæt for god skik for markedsføring af alkohol, og ved overtrædelse heraf, kan alkoholreklamenævnet udtale kritik, som i grove tilfælde vil blive offentliggjort gennem en pressemeddelelse.

En undersøgelse foretaget af Megafon for Sundhedsstyrelsen blandt gymnasielever og erhvervsskoleelever viser imidlertid, at 55 pct. af eleverne ofte oplever at diskoteker, barer, klubber mv. laver markedsføring til unge på deres alder, for at få dem til at drikke mere alkohol, eksempelvis happy hour, tilbud ved køb af mange shots og lign.

Samme undersøgelse viser også, at mange af de unge efterspørger en større grad af alkoholfrie alternativer i barerne. 45 pct. af eleverne synes, at der mangler et udbud af alkoholfrie drikkevarer som fx alkoholfrie øl og drinks, når de er til fester, går i byen eller er på festival.

Udarbejdelse af restaurations- planer

En grundig og gennearbejdet restaurationsplan kan medvirke til at sikre et gennemgående alkohol- og stofforebyggende sigte – og sikre, at der er balance mellem dette sigte og de erhvervsmæssige hensyn.

En alkoholbevilling kan ifølge restaurationsloven gives efter en konkret vurdering. Denne vurdering kan bl.a. lægge vægt på antal og geografisk tæthed af udskænkingssteder, fysisk indretning, lukketider, varighed af bevillinger, beliggenhed i forhold til boligkvarterer, skoler og andre institutioner for unge. Der kan til alkoholbevillinger knyttes en række betingelser og vilkår, der har baggrund i de hensyn, som restaurationsloven skal varetage. Det kunne eksempelvis være vilkår om ansvarlig udskænkning og forbud mod hård markedsføring.

Der er gode erfaringer med at udgive restaurationsplanen og planen for lejlighedstilladelser som én samlet udgivelse og udforme en samlet bevillingsplan således, at både eksisterende og fremtidige bevillingshavere samt ansøgere om lejlighedstilladelser kan bruge den som håndbog for regler, planer og bestemmelser.

Ved udformningen af restaurationsplaner og planer for lejlighedstilladelser spiller viden og inputs fra samarbejdsforum en vigtig rolle. Fx kan kommunale fagpersoner bidrage med erfaringer inden for det alkohol- og stofforebyggende område, og restauratører og politi kan bidrage med deres førstehåndskendskab til nattelivets vilkår og problemområder.

Hvis restaurationsplanerne bliver formuleret med et alkohol- og stofforebyggende sigte, er det ikke længere op til den enkelte restauratør at vurdere, hvilke rammer der skal gælde for stedets alkoholudskænkning. Planerne danner dermed et fælles grundlag og regelsæt, der typisk vil støtte restauratørerne i det alkohol- og stofforebyggende arbejde. Samtidigt bliver det med henvisning til aftalte restaurationsplan lettere at gå i dialog med de kolleger, der overskrider reglerne.

EKSEMPEL

Restaurationsplan for Midt- og Vestjyllands Politikreds

Midt- og Vestjyllands Politi har, i samarbejde med de lokale bevillingsnævn, udarbejdet en restaurationsplan for kommunerne i politikredsen. Restaurationsplanen orienterer om de regler, der er for lokalområdets restaurationsbranche, og angiver nogle vejledende retningslinjer for, hvordan bevillingsmyndighederne tildeler alkoholbevillinger. Formålet er bl.a. at skabe gode rammer omkring restauranterne til glæde for kommunernes borgere og gæster, herunder også unge. Et vigtigt formål er også at fremme et varieret udbud af restauranter, så der skabes en passende balance mellem spiserestauranter, diskoteker, spillesteder mv.

Restaurationsplanen angiver, at der til alkoholbevillinger kan knyttes betingelser og vilkår, på baggrund af de hensyn restaurationsloven skal varetage. Det kan fx være vilkår om brug af dørmænd, forbud mod at unge under 18 år opholder sig på restaurationen efter kl. 24.00, forbud mod hård udskænkning og aggressiv markedsføring.

Midt- og Vestjyllands Politikreds restaurationsplan kan læses på www.politi.dk/midt-og-vestjyllands-politi⁸

Rusmiddelpolitikker på udskækningssteder

Det er en god ide, at der udarbejdes en rusmiddelpolitik på det enkelte udskækningssted. Det gælder både for restaurationer med fast bevilling, og for festivaler, uddannelsesinstitutioner, foreninger mv., hvor der gives lejlighedstilladelse.

Rusmiddelpolitikken skal beskrive rammerne og reglerne og anviser konkrete regler for de ansatte, både i forhold til personalets egen omgang med rusmidler i arbejdstiden og udskænkning af alkohol til gæster.

Det er vigtigt, at politikken består i enkle, skriftlige regler. Politikken skal være tydelig og praktisk anvendelig, så alle ansatte kan arbejde efter den. Det er også en god ide, at politikken er tydelig for stedets gæster.

I politikken kan det bl.a. beskrives:

- hvad personalet gør, hvis en kollega bryder reglerne
- hvordan personalet håndterer den praktiske håndhævelse af loven, altså at der ikke serveres alkohol for unge, der ikke er fyldt 18 år
- hvordan personalet under 18 år skal forholde sig, når vedkommende skal spørge en ældre kunde om id
- hvad personalet stiller op i situationer, hvor 18-årige køber i baren og derefter videregiver alkohol til personer, som man kan være i tvivl om er fyldt 18 år
- hvilke drikkevarer udskækningsstedet vil servere, afhængigt af kundesammensætningen.

For restaurationer er det ejeren, der har ansvaret for politikken, men det er en god ide, at den udarbejdes og løbende opdateres i samarbejde med personalet

EKSEMPEL

Alkoholpolitik på Silkeborg Gymnasium

På Silkeborg Gymnasium har man udarbejdet en alkoholpolitik, der har til formål dels at fremme en positiv fest- og cafékultur, hvor det er de sociale aktiviteter og ikke alkoholindtag, der er i centrum, dels at fastlægge regler og retningslinjer for indtagelse af alkohol i forbindelse med skolens fester og sociale arrangementer⁹.

Silkeborg Gymnasiums alkoholpolitik indeholder også en række forebyggende indsatser i forbindelse med skolens fester, bl.a.:

- Høje alkoholpriser og ingen "happy hour" eller mængderabat
- Der sælges kun alkohol med lav alkoholprocent og ikke spiritus
- Mocktailbar hvor der sælges alkoholfrie drinks til billige priser
- Tidlig feststart ved den første store elevfest, for begrænse muligheden for forfester ved den fest, hvor fest- og alkoholkulturen i mange klasser grundlægges
- Der serveres mad til festerne
- Sluser ved indgangen for bl.a. at udpege og hjælpe de elever der har indtaget for meget alkohol og at konfiskere medbragt alkohol
- Elever, der på et alkometer kan vise en promille på nul, får halv pris på næste billet

Indsatsen har resulteret i et lavere alkoholindtag blandt eleverne.

Uddannelse af personale

Det er en vigtig forudsætning for arbejdet med Ansvarlig udskænkning, at der er et veluddannet personale til at varetage metodens forskellige opgaver. Mange personalegrupper indgår i opgaverne, fx politiet, bevillingshavere og personale på udskænkningsteder, og det er vigtigt, at alle personalegrupper kender deres opgaver og ansvar i arbejdet med Ansvarlig udskænkning, samt de aftaler der er indgået i samarbejdsforummet.

De forskellige personalegrupper har desuden forskellige behov for viden og færdigheder afhængigt af deres opgaver. Personalet på udskænkningsteder serverer alkohol og skal kende til de risici, der er forbundet med at servere alkohol til mindreårige eller meget fulde personer. Personer, der fører tilsyn på udskænkningsteder, skal kende til lovgivningen og de aftaler der er indgået i samarbejdsforum.

Arbejdet med Ansvarlig udskænkning forudsætter, at aktørerne i samarbejdet løbende vurderer uddannelsesbehovet og tager initiativ til, at der etableres relevante ad hoc kursus- og uddannelses tilbud. I forbindelse med nyansættelser og ved etablering af nye udskænkningsteder vil der være et øget behov for uddannelse. På udskænkningsteder med høj personaleudskiftning eller mange sæsonarbejdere, fx festivaler eller fester på uddannelsessteder, er der behov for løbende kurser og uddannelse til nye medarbejdere.

Eksempel på undervisningsemner

- Principper for metoden Ansvarlig udskænkning og hvorfor det er vigtigt, at udskænkningsteder bakker op om metoden
- Lovgivning på området
- Fakta om rusmidler
- Tegn og symptomer på brug af stoffer og overforbrug af alkohol
- Konflikt håndtering
- Dørmandskursus
- Aktuel data, der er relevant for indsatsen

I STAD in Europes manual¹⁰ kan du finde en uddybende beskrivelse af rammer og indhold i undervisningen.

Tilsyn og kontrol

Et væsentligt element i metoden Ansvarlig udskænkning er det løbende tilsyn med restauranter, diskoteker og andre udskænkingssteder.

Tilsyn og kontrol foretages af politiet, men kan organisatorisk være forskelligt placeret i de enkelte politikredse. Der kan foretages tilsyn både uniformeret og i civilt, og tilsynet bør som hovedregel foretages uanmeldt.

Metoden Ansvarlig udskænkning indebærer en videreudvikling af tilsyn og kontrol, hvor fokus også er på at følge op på de fælles aftaler, som aktørerne i samarbejdsforum har indgået. Et tilsyn bør altså ikke kun handle om at udstede bøder, men også om at sikre, at de aftaler der er indgået i samarbejdsforum overholdes. Det kan fx være aftaler om udskænkning og aggressiv markedsføring.

Et fokus på opfølgning fremfor på straf og bøder giver også et godt grundlag for samarbejdet mellem aktørerne. Det er vigtigt, at dem der foretager tilsyn, er i åben dialog med udskænkningspersonalet, så der sikres en god kontakt, som er grundlag for at kunne løse de problemer, der måtte opstå.

Ansvarlig udskænkning lægger op til, at andre myndigheder, fx en kommunal SSP-konsulent, også kan foretage tilsyn og kontrol. Kommunale repræsentanter har ikke samme sanktionsmuligheder som politiet, men har mulighed for at foretage tilsynsbesøg med fokus på opfølgning af aftaler. Bevillingshavere kan ligeledes føre tilsyn med om egne medarbejdere overholder stedets retningslinjer og rusmiddelpolitik.

Der kan anvendes forskellige metoder til at kontrollere om aftaler overholdes, fx Mystery Shoppers, hvor man med hjælp fra unge under 18 år kan teste, om mindreårige kan købe alkohol på restauranter, diskoteker, tankstationer mv. Læs mere om dette i STAD in Europes manual¹⁰.

Opfølgende tilsynssamtaler

Tilsynsbesøgene kan intensiveres, hvis der konstateres særlige problemer på et udskænkingssted. Der kan så tages en samtale med bevillingshaveren på stedet.

Det er også muligt at indkalde bevillingshaveren til en samtale, hvis der gentagne gange er problemer på stedet. Samtalen betragtes som en form for kriminalpræventiv og støttende foranstaltning, hvor bevillingshaveren bliver gjort bekendt med de problematiske forhold, så der kan følges op på dem. Der er i den forbindelse mulighed for at udfærdige et notat, som kan vedlægges bevillingssagen, så det indgår som en del af vurderingsgrundlaget ved ansøgning om fornyelse af bevilling.

De generelle erfaringer fra tilsynene bør desuden bruges i det etablerede samarbejde om Ansvarlig udskænkning, fx i forbindelse med udarbejdelse eller revidering af restaurationsplaner.

Eksempel på tjekliste for tilsyn

- Er der nogen på stedet, som er synligt berusede eller påvirket af stoffer?
- Er der mange unge på stedet?
- Bliver der serveret alkohol for personer under 18 år?
- Er der dørmænd?
- Er der hård udskænkning?
- Er der alkoholfrie alternativer?

Kom godt fra start med Ansvarlig udskænkning

Herunder følger en kort guide til de første skridt, der kan tages i en kommune, der overvejer at indføre Ansvarlig udskænkning.

1. Hold et inspirationsmøde for interessenter

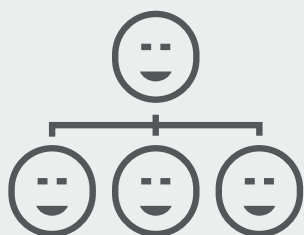
Det er en god ide med et indledende inspirationsmøde for politikere, politi, bevillingshavere, uddannelsesinstitutioner mv., der belyser metoden, og hvad man kan få ud af den. Formålet med mødet er, at de ansvarlige kan få indblik i metoden for at beslutte, om den skal indføres i kommunen, og i givet fald planlægge det videre forløb. Det kan fx være kommunale medarbejdere, der arbejder med alkohol- og stofforebyggelse, typisk i SSP-samarbejdet, der tager initiativ til og afholder et indledende inspirationsmøde.

Et inspirationsmøde kan arrangeres som et offentligt møde med en bred deltagerkreds, fx bevillingshavere, ungdomsuddannelser, lokale foreninger og festivaler mv. – eller som et mindre møde med færre og på forhånd udpegede deltagere. En bred deltagerkreds giver et bredt fokus på alkoholforebyggelse hos alle relevante aktører, mens et inspirationsmøde for udpegede deltagere giver et overskueligt og fleksibelt dialogforum.

2. Beslut om metoden skal indføres

Ansvarlig udskænkning lægger op til ændrede arbejdsmetoder hos både myndigheder og øvrige aktører. Politisk og i den administrative ledelse besluttet det, om metoden skal indføres i kommunen. Den politiske og ledelsesmæssige opbakning er vigtig, og skaber gennemslagskraft til indførelse af metoden.

3.

Beslut organisering og bemanning

Beslut, hvordan opgaverne med bevillinger og samarbejdet skal organiseres – og afklar, hvem der bør sidde i samarbejdet. Kommunen bør i samarbejde med politiet etablere en organisering af opgaverne med bevillinger og samarbejde, så samarbejdet bedst muligt tilpasses de lokale forhold.

Det er vigtigt, at de repræsentanter der deltager i samarbejdet har beslutningsmandat, fagkundskab og engagement, og er indstillet på at medvirke i et langsigtet arbejde.

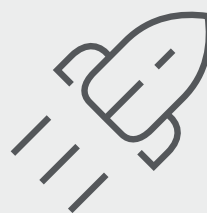

4.

Udpeg en tovholder

Tovholderen er den, der sikrer den røde tråd i projektet og fungerer som kontaktperson for og koordinator af arbejdet. Ligeledes kan tovholderen eksempelvis have ansvar for mødeafholdelse i samarbejdet, kommunikation om projektet og koordinering med det bestående arbejde på alkohol- og stofområdet.

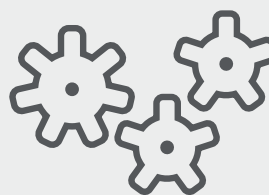
Måske har kommunen allerede en tovholder på området. Hvis ikke, kunne en tovholder udpeges fra fx SSP-samarbejdet, der har tæt kontakt med aktørerne på området eller blandt kommunens medarbejdere, der arbejder med alkohol- og stofforebyggelse.

5.

Opstartsmøde for samarbejdsforum

Når organiseringen og bemanningen er besluttet, inviteres til et opstartsmøde. På mødet orienteres om formålet med Ansvarlig udskænkning, og perspektiverne drøftes. Opgave- og ansvarsfordeling samt rammer for det fremtidige samarbejde afklares: Hvem gør hvad, hvorfor, og hvem følger op? Hvilken arbejdsform og proces er hensigtsmæssig i samarbejdsforummet? Erfaringer fra ni kommuners arbejde med Ansvarlig udskænkning viser, at det er afgørende at få nøgleaktørerne med fra starten, så der hurtigt kan etableres grundlag for dialog om, hvordan man kan skabe et tryggere festmiljø i kommunen. Derfor er det en god ide at invitere til et opstartsmøde for samarbejdet.

6.

Drift

Møder i samarbejdsforum mellem kommune, politi, bevillingshavere, uddannelsesinstitutioner mv afholdes i driftsfasen med ca. 1 års interval.

Udarbejdelse af bevillingsplaner og planer for lejlighedsbevilling vil kræve ekstra møder. Hvis kommunen har organiseret opgaven med bevillinger og lejlighedsstilladelser i samme instans som samarbejdsforum, må der selvfølgelig tages højde herfor i planlægning af antallet af møder.

Oversigt over relevant lovgivning

Populærnavn	Lov/lovbekendtgørelse	Relevans for festmiljøet
Restaurationsloven	LBK nr 692 af 05/07/2019 Bekendtgørelse af lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v	• Alkoholbevilling • Lejlighedstilladelse • Vilkår for restaurationsdrift • Udsækning • Adgangskrav for publikum • Forbud mod lukkede fester på diskoteker
Aldersgrænse for salg af alkohol	LBK nr 964 af 26/08/2019 Bekendtgørelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år	• Forbud mod salg af alkohol i detailhandlen til unge under 16 år
Bekendtgørelse om euforiserende stoffer	BEK nr 577 af 31/05/2011 Bekendtgørelse om euforiserende stoffer	• Forbudte stoffer • Salg • Besiddelse
Markedsføringsloven	LOV nr 426 af 03/05/2017 Lov om markedsføring	• Markedsføring af alkohol rettet mod børn og unge

Referencer

1. Trygt natteliv, Holstebro, <https://dkr.dk/materialer/trygge-byer/trygt-natteliv>
2. STAD in Europe <http://stadineurope.eu/project/>
3. Inspirationshæfte, Ansvarlig udskænkning – 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik. Sundhedsstyrelsen, 2011.
<https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2011/Ansvarlig-udskaenkning>
4. LBK nr 692 af 05/07/2019, Bekendtgørelse af lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling mv.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=2094321>
5. Erhvervsstyrelsens vejledning om restaurationsloven, 2018:
<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-om-tildeling-af-alkoholbevilling>
6. BEK nr 1783 af 18/12/2018 Bekendtgørelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=206280>
7. LOV nr 426 af 03/05/2017, Lov om markedsføring
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=1888801>
8. Midt- og Vestjyllands Politikreds restaurationsplan.
<https://politi.dk/midt-og-vestjyllands-politi/om-midt-og-vestjyllands-politi/restaurationer>
9. Alkoholpolitik for Silkeborg Gymnasium.
<https://www.gymnasiet.dk/elev-paa-sg/er-du-ny-elev/studie-og-ordensregler/>
10. STAD in Europe. A manual for communities preventing alcohol related harm
http://stadineurope.eu/wp/wp-content/uploads/2019/04/StadInEurope_manual.pdf

Øvrigt materiale

Rapporter

Forebyggelsespakke om alkohol.

Sundhedsstyrelsen, 2018

Sikkerhedsproblemer i det danske natteliv.

En kvalitativ og kvantitativ undersøgelse.

Center for Rusmiddelforskning, 2014

Afrapportering fra pilotprojektet i Holstebro Kommune. Trygt Natteliv.

Et præventivt Partnerskab.

Det kriminalpræventive Råd, 2005

Unges alkoholkultur, et bidrag til debatten.

Vidensråd for Forebyggelse, 2019

Forebyggelse i nattelivet.

Center for Rusmiddelforskning, 2014

Hjemmesider

Hjemmeside om alkohol, Sundhedsstyrelsen

<https://www.sst.dk/da/Viden/Alkohol>

STAD

<http://www.stad.org/>

SSP-samrådet

<http://www.ssp-samraadet.dk/>

Alkohol og samfund

<https://alkohologsamfund.dk/>

Sund By Netværkets temagruppe om alkohol

<https://sund-by-net.dk/temagrupper/alkohol/>

Relateret document 3/3

Dokument Navn:	BILAG 4 - Evaluering Ansvarlig udskænkning – 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik (2).pdf
Dokument Titel:	BILAG 4 - Evaluering Ansvarlig udskænkning – 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik (2)
Dokument ID:	5437590

EVALUERING 'ANSVARLIG UDSKÆNKNING'

– 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik

2011

Evaluering

‘Ansvarlig udskænkning’ – 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik

Sundhedsstyrelsen, Borgerrettet Forebyggelse, 2011

Elektronisk ISBN 978-87-7104-271-9

Evaluering og manuskript:

Lars Iversen, COWI A/S

Camilla Rosengaard, COWI A/S

Ekstern arbejdsgruppe:

Svend Ebbesen, Holstebro Kommune

Steen Møller Bach, Esbjerg Kommune

Kaj Frost, Odense Kommune

Maria Bislev, Det Kriminalpræventive Råd

Jan Andersen, Østjyllands Politi

Martin Jørgensen, Dansk Erhverv

Gry Asnæs, Asnæs & Vangstrup Advice

Ronnie Hansen, Musikspillestedet Vega.

Grafisk tilrettelæggelse og vignetter:

Michala Clante Bendixen, www.bendixen.nu

Publikationen kan downloades fra Sundhedsstyrelsens hjemmeside www.sst.dk.

Indhold

1	Indledning	4
2	Evaluering af 'Ansvarlig udskænkning' i 9 kommuner	5
3	Forberedelse og opstartsmøde	5
3.1	Opstartsmødet	5
3.2	Erfaringer fra modelkommunerne	6
4	Etablering af det lokale samarbejde	7
4.1	Hvorledes vil samarbejdet fortsætte – fra udvikling til drift? . . .	8
4.2	Modeller for det fremtidige samarbejde	9
4.3	Erfaringer fra kommunerne.	9
5	Arbejdsopgaver for samarbejdsforum	10
5.1	Andre temaer, der har været drøftet	14
5.2	Erfaringer fra kommunerne.	14
6	Hvor langt er kommunerne kommet på de to år?	15
6.1	Hvad er der opnået i kommunerne?.	15
7	Gode råd og ideer til kommuner om 'Ansvarlig udskænkning'.	16
7.1	Den forberedende fase	16
7.2	Arbejdsopgaver i samarbejdsforum	16
7.3	Flerkommunesamarbejde.	16

1 Indledning

Målet med at indføre metoden 'Ansvarlig udskænkning' er et trygt natteliv med fornuftige rammer for de unges færden. Midlerne er samarbejde, dialog, fælles mål og aftaler, uddannelse samt kontrol.

En vigtig del af metoden er, at kommunen etablerer et samarbejde om bevillings-/ lejlighedstilladelsesopgaven, der involverer de mange aktører og forskellige interesser på området. Selv om der er forskellige interesser blandt aktørerne, er der også et fælles udgangspunkt i ønsket om at kombinere et trygt natteliv med et godt erhvervsliv i lokalområdet. Relevante aktører i samarbejdet er kommune, politi, restauratører, uddannelsesinstitutioner og de unge. Men mange andre aktører kan være relevante at inddrage – afhængigt af de lokale forhold.

Metoden 'Ansvarlig udskænkning' indeholder en nøje beskrevet opgave- og ansvarsfordeling.

Kommunen opfordres til at:

- etablere og drive en samarbejdsgruppe med de relevante aktører
- beslutte hvorvidt bevillingsopgaven lægges ind i samarbejdsgruppen eller fortsat skal varetages i bevillingsinstans/-bevillingsnævn
- varetage opgaven med at udstede bevillinger med et alkohol- og stofforebyggende sigte
- udarbejde en samlet restaurationsplan med alkohol- og stofforebyggende perspektiver
- invitere lokalområdets restauratører til et årligt dialogmøde.

Politiet opfordres til at:

- udarbejde en samlet plan for lejlighedstilladelser med alkohol- og stofforebyggende perspektiver
- varetage opgaven med at udstede lejlighedstilladelser med alkohol- og stofforebyggende perspektiver
- varetage tilsyns- og kontrolopgaven med alkohol- og stofforebyggende perspektiver.

Samarbejdets opgaver er at:

- etablere en fælles platform med fælles faglig viden og viden om lokalforhold
- indgå fælles aftaler, fx om at undgå hård udskænkning og aggressiv markedsføring
- give inspiration til restaurationsplan og plan for lejlighedstilladelser
- vurdere behovet for og gennemføre kurser fx til restaurationspersonale
- samarbejde om politiets tilsyns- og kontrolopgave
- sikre klare rammer for arbejdet gennem udarbejdelse af lokale alkohol- og stofpolitikker, fx ved kommunen, ved udskækningssteder og ved uddannelsesinstitutioner
- samarbejde med de unge
- afprøve samarbejde om 16+ id-kort
- følge op på initiativer.

Se i øvrigt:

1) **Inspirationshæfte. Ansvarlig udskænkning**

– 9 lokalområders samarbejde om en aktiv bevillingspolitik. Sundhedsstyrelsen 2011.
www.sst.dk

2) **Evalueringshæfte. Alkoholforebyggelse i kommunen**

– 20 modelkommuners arbejde med at styrke den forebyggende indsats. Sundhedsstyrelsen 2012.
www.sst.dk

3) **Inspirationshæfte. Alkoholforebyggelse i kommunen**

– 20 modelkommuners arbejde med at styrke den forebyggende indsats. Sundhedsstyrelsen. 2012.
www.sst.dk

2 Evaluering

COWI har gennemført en evaluering af ni kommuners erfaringer med 'Ansvarlig udskænkning'. De ni kommuner er Bornholm, Faxe, Herning, Holbæk, Holstebro, Kalundborg, Sorø, Stevn og Århus.

Formålet med evalueringen har været at beskrive indholdet af 'Ansvarlig udskænkning' i kommunerne, erfaringer med processen med opstart og drift, og endelig hvor langt kommunerne er nået.

Hver kommune har valgt en tovholder, hvis opgave har været at forberede opstart og drift af 'Ansvarlig udskænkning' i projektperioden, der har løbet fra 2010-2011.

COWIs evaluering har omfattet:

- Telefoninterview med tovholdere september 2010.
- Seminar med tovholderne og Sundhedsstyrelsen efterår 2010.
- Spørgeskemarunde med opfølgende interviews af tovholderne februar 2011.
- Afsluttende spørgeskemarunde og opfølgende interviews i oktober 2011.
- Interviews med repræsentanter fra kommune, politi, bevillingsindehavere og uddannelsesinstitutioner.

3 Forberedelse og opstartsmøde

Sundhedsstyrelsen anbefaler en opstartsfase, hvor der afholdes inspirationsmøde for kommunen og politiet, og hvor parterne beslutter, om metoden skal indføres og udpeger en tovholder. Det anbefales også, at der er klare rammer for arbejdet, blandt andet i form af en alkohol- og stofpolitik. Hvis kommunen ikke allerede har en stof- og alkoholpolitik, anbefaler Sundhedsstyrelsen, at den udarbejdes. Endelig skal kommunen træffe beslutning om organisering og bemanding, herunder hvorledes opgaverne med bevillinger og samarbejdet om 'Ansvarlig udskænkning' organiseres.

Alle forsøgskommuner har som led i Sundhedsstyrelsens projekt Alkoholforebyggelse i kommunerne udarbejdet kommunal alkoholpolitik og handleplaner på en række områder, herunder tilgængelighed til alkohol. Kommunerne har etableret en tværgående organisation til at føre alkoholpolitikken ud i livet. I alle forsøgskommuner har der derfor været arbejdet gennem længere tid med alkoholområdet, og der har været en fælles forståelse af, hvad kommunen kan gøre på alkoholområdet. Dette har været et godt udgangspunkt for at arbejde med 'Ansvarlig udskænkning'.

Alle kommuner deltog i inspirationsmøde, som Sundhedsstyrelsen afholdte.

3.1 Opstartsmødet

Opstartsmødet har til formål at sætte 'Ansvarlig udskænkning' på dagsordenen lokalt og give et grundlag for etablering af lokale samarbejdsfora samt drøfte opgave- og ansvarsfordelingen og rammerne for det fremtidige arbejde.

Opstartsmødet i de respektive kommuner viste blandt andet, at der var stor interesse fra mange sider for at bidrage til et trygt nattelev gennem 'Ansvarlig udskænkning'.

Borgmester:

"Jeg var skeptisk på forhånd. Kommer der noget ud af det? Men min holdning har ændret sig. Restauratørerne mødte op. Opstartsmødet var velbesøgt. Jeg blev meget positivt overrasket."

Alle kommuner med undtagelse af Århus og Holstebro har afholdt opstartsmøder som foreslået af Sundhedsstyrelsen. De to kommuner havde i forvejen arbejdet med 'Ansvarlig udskænkning' i beslægtede projekter: 'Byens Natteliv – helt sikkert' fra 2008 og 'Trygt Natteliv' fra 2004.

Antallet af deltagere i opstartsmøderne varierede mellem 15 og 75 personer. Generelt bestod deltagerkredsen af kommunale medarbejdere, politi, politikere, bevillingshavere, repræsentanter fra ungdomsuddannelser og forskellige former for ungdomsklubber og foreninger. I Faxe og Stevns holdt man et opstartsmøde, som var offentligt. I de andre kommuner – som f.eks. Bornholm var møderne for de udpegede deltagere i samarbejdsforum. I flere kommuner deltog borgmestrene og politikere i møderne, hvilket vidner om en høj politisk prioritering af projektet. De offentlige opstartsmøder havde den fordel, at de fik sat alkoholforebyggelse på dagsordenen hos mange aktører, og den inddragende facon skabte genhør i pressen.

Faxe og Stevns holdt et offentligt opstartsmøde med mange deltagere

Faxe og Stevns har samarbejdet om 'Ansvarlig udskænkning' og valgte derfor at afholde et fælles opstartsmøde, som var offentligt. Man udsendte mere end 400 invitationer til bevillingshavere, foreninger, ungdomsuddannelser, salgssteder, der sælger alkohol, forsamlingshuse, taxavognmænd, natteravne og alle andre, der er involverede i salg af alkohol, natteliv og fest. Mødet blev endvidere annonceret og forhåndstalt i den lokale presse. På mødet meldte flere forældre sig til at deltage i samarbejdsforum.

Der var et overraskende stort fremmøde – omkring 75 mødedeltagere – med en god debat og efterfølgende opslutning om det videre arbejde.

Fordelen ved møde for de udpegede deltagere var, at der hurtigt og uden brug af så mange ressourcer skabes en fleksibel organisation.

Bornholm Kommune holdt et møde for udpegede deltagere i samarbejdsforum

På Bornholm afholdt man et møde med cirka 20 deltagere fra kommunen, politiet, restauratører, HORESTA, Bornholms almene Gymnasium og Bornholms Erhvervsskole samt politiske udvalgsmedlemmer fra socialudvalget og børne-skoleudvalget.

Mødet viste bred interesse fra alle sider for at indgå i et samarbejde og for et lokalt uddannelsesstilbud om 'Ansvarlig udskænkning'.

3.2 Erfaringer fra modelkommunerne

Målet med metoden 'Ansvarlig udskænkning' er at skabe fornuftige rammer for alkoholudskænkning – ikke mindst i nattelivet, hvor de unge færdes. En vigtig del af metoden er derfor at etablere samarbejde om restaurationsbevillinger og lejlighedstilladelser med aktørerne på området.

Det er modelkommunernes opfattelse, at der generelt er stor interesse fra aktørerne på området i at deltage i et samarbejde. Det ses bl.a. af de opstartsmøder, som kommunerne har gode erfaringer med at gennemføre. Interessen for møderne har været stor fra hele viften af interessenter, og der er blevet skabt et forum for debat og en god platform for det videre arbejde.

Kommunerne har tilrettelagt møderne forskelligt. Noget kommuner har afholdt et offentligt opstartsmøde, hvor flere hundrede er blevet inviteret. Andre kommuner har afholdt opstartsmøde for samarbejdsforum.

Fordelen ved det offentlige møde og den meget brede interessentinddragelse er at få sat alkoholproblematikken på dagsordenen, skabe dialog og få mange aktører i spil på samme tid. Denne type møde forudsætter en del kommunale ressourcer.

Fordelen ved at afholde opstartsmøde i en snævrere kreds er, at kommunen sikrer en overskueligt og fleksibelt dialogforum helt fra begyndelsen. Samtidig kræver et opstartsmøde i en snævrere kreds ikke så mange ressourcer. Til gengæld skabes der ikke i samme grad offentlig opmærksomhed om alkoholproblematikken som ved de store offentlige møder.

Uanset hvordan den forberedende fase og opstartsmødet er grebet an, peger kommunerne på, at det er helt afgørende at få nøgleaktørerne til at mødes, så grundlaget for en god dialog kan etableres helt fra start, og målet om et trygt natteliv opfyldes.

4 Etablering af det lokale samarbejde

‘Ansvarlig udskænkning’ bygger på et tæt samarbejde mellem lokale aktører med det formål at sikre, at bevillingsopgaven og opgaven med lejlighedsstilladelser løses i fællesskab. De vigtigste lokale aktører er udover kommunen politiet, uddannelsesinstitutionerne og foreningerne. Afhængig af lokale forhold kan samarbejdet også omfatte andre aktører som f.eks. taxaselskaber.

Aktørerne har meget forskellige tilgange til ‘Ansvarlig udskænkning’. Restauratørerne lever af at sælge alkohol i konkurrence med andre restauratører. Politiet skal sikre, at lovgivning i forbindelse med udskænkning af alkohol overholdes. Kommunen har et sundhedsmæssigt og socialt perspektiv på alkoholforbrug. Uddannelsesinstitutionerne har en interesse i at regulere adgangen til alkohol på institutionerne til fester og studieture. Men alle aktørerne har samtidig et fælles ønske om at skabe et trygt natteliv.

Alle kommuner i forsøget har en bevillingsinstans, som tager sig af bevillingsopgaven. I nogle kommuner er det økonomiudvalget eller erhvervs- og beskæftigelsesudvalget. De fleste kommuner havde et bevillingsnævn i forvejen, og enkelte har nedsat det i forbindelse med projektet.

Med henblik på at varetage samarbejdet i forbindelse med ‘Ansvarlig udskænkning’ har alle ni kommuner også nedsat et samarbejdsforum som anbefalet af Sundhedsstyrelsen. Ofte har der været personsammenfald mellem bevillingsnævn og samarbejdsforum, hvilket har bidraget til at sikre sammenhæng i indsatsen.

Udover tovholderen er de kommunale repræsentanter i samarbejdsforum i de fleste kommuner fra områderne SSP, sundhed og omsorg, børn og unge og lidt mindre hyppigt områderne social og kultur og fritid.

Politiet er repræsenteret i alle samarbejdsfora. Restauratører og uddannelsesinstitutioner indgår i de fleste samarbejdsfora. Endvidere er der afhængigt af lokale forhold forskellige andre repræsentanter – typisk fra bevillingsnævn, transportfirmaer og politikere.

De eksterne samarbejdspartnere udtrykker gennemgående tilfredshed med at indgå i samarbejdsforum og peger på, at det i mange tilfælde har styrket deres arbejde.

Samarbejdet med politiet beskrives af tovholderne som særdeles godt. Det samme udtrykker repræsentanter for politiet i interviewene.

Repræsentant for politiet:

”Samarbejdet giver mening. Jeg har været her i politikredsen i 21 år og kender hele området godt. Samarbejdet om ‘Ansvarlig udskænkning’ har givet os gode samarbejdsrelationer til restauratørerne. Det er vigtigt at få sat ansigter på. Når først vi sidder sammen i fred og ro, er det hele meget nemmere at gøre noget ved end i de akutte situationer. Hvis der opstår problemer, skriver eller ringer restauratørerne til mig, fordi de kender mig fra samarbejdsforum, og så kan jeg formidle tingene videre til vore nattepatruljer.”

Flere tovholdere peger på, at engagementet fra restauratørerne i ‘Ansvarlig udskænkning’ har været varierende. Det har været særligt engagerede restauratører, der har valgt at indgå i samarbejdsforum, og de er ikke typiske for alle restauratørerne i kommunen. Restauratørerne i samarbejdsforum har efter tovholderens vurdering givet et vigtigt bidrag til samarbejdet – og det har blandt andet udmøntet sig i forbedringer af det lokale samarbejde mellem politi og restauratører. I et par kommuner har der også indgået repræsentanter fra dørmændene i samarbejdsforum. I interviewene udtrykker restauratører og diskoteksejere tilfredshed med samarbejdet.

Diskoteksejer

"Jeg er helt ny i branchen og nok ikke typisk. Jeg startede for to år siden. Jeg har et arbejde ved siden af, men står for det økonomiske her på diskoteket. Jeg var klar med det samme, da jeg fik opfordringen til at indgå i samarbejdsforum fra kommunen. Min holdning er, at jeg gerne vil tjene penge, men det skal foregå på en ordentlig måde. Vi skal tænke over, hvad vi går og laver – og det med at sælge billig alkohol til unge er ikke vejen frem. Jeg har fået et enormt netværk gennem samarbejdsforum og indblik i, hvad der rører sig i lokalsamfundet."

Diskoteksejer:

"Jeg synes, at det er et fantastisk godt samarbejde. Alene det at vi har åbnet op med mere kommunikation med kommune og politik er vigtigt. Vi har opbygget personlige relationer. Før var det politiet, der kontrollerede os, nu har vi også en slags kollegial kontrol. Selve konceptet med 'Ansvarlig udskænkning' er ganske udmærket. Jeg kunne dog godt ønske mig større engagement fra flere restauratører, men de er jo travle folk."

Uddannelsesinstitutionerne har også været repræsenteret i de fleste samarbejdsfora. I nogle kommuner har der endda været en meget bred repræsentation, hvilket har været udslagsgivende for det fokus, som samarbejdsforum har haft.

Det gælder f.eks. Holbæk Kommune, hvor gymnasiet, EUC Nordvestsjælland, 2 produktionsskoler, Sosu-skolen, 10. klasse-centret samt en privatskole har indgået i samarbejdsforum. Repræsentanter fra de to største uddannelsessteder var repræsenteret på direktør- og rektorniveau. Desuden har politi og SSP-konsulenten været med i samarbejdsforum, men ingen restauratører. Samarbejdsforum har spillet en vigtig rolle som facilitator af et samarbejde på tværs mellem institutionerne om alkohol.

Repræsentant for uddannelsesinstitution:

"Vi har mødtes nogle gange i samarbejdsforum og drøftet vores holdninger til alkohol på uddannelsesinstitutionerne. Der er jo to aspekter: dels hvad vi vil give adgang til at drikke til fester og studieture, dels hvad vi gør med elever, der har alkoholproblemer. Vi er i gang med en proces, hvor vores holdninger til alkohol skærpes, og det har samarbejdet understøttet. Det er en udmærket ide, at nogle udefra faciliterer det samarbejde. Det er jo en del af kulturen, at der drikkes på uddannelserne. Der skal nok komme lidt pres ude fra på os for, at der sker noget. Vi har jo problemer med alkohol, og det er vigtigt, at vi gør noget ved det. Måske skal alkohol helt forbydes på uddannelsesinstitutionerne, lige som rygningen. Det kræver nok lovgivning."

4.1 Hvorledes vil samarbejdet fortsætte – fra udvikling til drift?

Evalueringen viser, at samarbejdet vil fortsætte i alle kommuner, men at der i cirka halvdelen af kommunerne vil finde justeringer sted. Samarbejdsforum har typisk mødtes 2-4 gange årligt. I den sidste del af projektperioden har der været tendens til færre møder, og fremmødet har været noget svigtende i flere samarbejdsfora. Dette tolkes som udtryk for at de indledende opgaver – som f.eks. arbejde med restaurationsplaner, planer for lejlighedstilladelser og etablering af kurser til restaurationspersonale – er ved at være gennemført, og at kommunerne nu er på vej ind i driftsfase, hvor behovet for møder er mere begrænset.

I kommunerne er der en bevidsthed om, at det er vigtigt, at der bliver holdt momentum i driftsfasen.

Repræsentant for politiet:

"Samarbejdet her i kommunen har nu kørt i mange år, og det er anerkendt på alle niveauer. Samarbejdet er f.eks. indskrevet direkte i politiets samarbejdsaftale med kommunen. Det giver tyngde og en blåstempling.

Samarbejdet er i drift, men det skal hele tiden vedligeholdes og udbygges. Vi må ikke hvile på laurbærene. Vi er nødt til at komme med noget nyt til restauratørerne en gang imellem. Vi kan f.eks. give dem goodwill i pressen, hvis de deltager i kurser eller særlige præventive indsatser."

4.2 Modeller for det fremtidige samarbejde

Der tegner sig tre fremtidige modeller for varetagelse af opgaverne i samarbejdsforum:

- 1. Samarbejdsforum fortsætter som hidtil.** Denne model er relevant for store kommuner med mange bevillinger og uddannelsesinstitutioner, og hvor der hele tiden er behov for koordination af indsatsen, udbud af kurser for restaurationspersonale mv.
- 2. Samarbejdsforum fortsætter, men med mindre deltagerkreds og færre møder.** Samarbejdet vil blive tilpasset omfanget af løbende arbejdsopgaver og vil omfatte samarbejdspartnere, der er engagerede. Det vil især være relevant i mindre og mellemstore kommuner uden særlig mange udskænkingssteder og uddannelsesinstitutioner.
- 3. Opgaverne i samarbejdsforum videreføres i andre regier, og samarbejdsforum opløses som selvstændigt forum.** Disse andre regier vil helt overvejende være bevillingsnævn, men kan også være et ungdomsråd. Denne model er relevant for de små kommuner med ingen eller få bevillingshavere eller uddannelsesinstitutioner, og hvor der – efter en opstartsfasen – ikke længere er behov for et særligt samarbejdsforum for at sikre 'Ansvarlig udskænkning'.

Stevns Kommune er et eksempel på, at samarbejdsforum består, men at opgaverne føres videre i andre regier.

Stevns Kommune har ingen uddannelsesinstitutioner og meget få restauranter og udskænkingssteder. Efter indstilling fra samarbejdsforum har kommunalbestyrelsen besluttet at oprette et bevillingsnævn, der aktivt forholder sig bevillingsansøgninger ud fra tankegangen bag 'Ansvarlig udskænkning'. Kommunalbestyrelsen har også besluttet at oprette et ungdomsråd med repræsentanter fra kommunens fem skoler og ungdomsorganisationer. Ungdomsrådet skal blandt andet arbejde med alkohol. Samarbejdsforum forventes fremover at blive sammenkaldt, hvis der dukker problemer eller sager op, som ikke kan behandles i bevillingsnævnet eller Ungdomsrådet.

4.3 Erfaringer fra kommunerne

'Ansvarlig udskænkning' bygger på et tæt samarbejde mellem lokale aktører med det formål at sikre, at bevillingsopgaven og opgaven med lejlighedsstilladelser løses i fællesskab.

Næsten alle kommunerne har et bevillingsnævn, som tager sig af bevillings- og lejlighedsstilladelsesopgaven, og et samarbejdsforum – som anbefalet af Sundhedsstyrelsen – der har til opgave at varetage samarbejdet mellem de forskellige aktører. Ofte er der personsammenfald mellem de to organer, hvilket sikrer sammenhæng i indsatsen.

Politiet indgår som den vigtigste samarbejdspartner i alle kommuner. Hovedparten af kommunerne har desuden inddraget uddannelsesinstitutioner og restauratører. I enkelte kommuner har samarbejdet også omfattet andre aktører som f.eks. natteravnene, lokale foreninger og taxaselskaber.

De eksterne samarbejdspartnere udtrykker generelt tilfredshed med at indgå i samarbejdsforum og peger på, at det i mange tilfælde har styrket deres arbejde. For eksempel peger en repræsentant fra en uddannelsesinstitution på, at det er en fordel, at der kommer "pres udefra" i forhold til de alkoholproblematikker, der eksisterer på uddannelsesinstitutionerne.

Samarbejdet har ændret sig i takt med, at 'Ansvarlig udskænkning' er gået i drift i kommunerne. Der tegner sig et billede af, at de store kommuner bevarer et samarbejdsforum i sin nuværende form, mens de mindre kommuner justerer samarbejdsforum i forhold til antal medlemmer, antal møder eller ved at overføre møderne til f.eks. bevillingsnævn eller ungdomsråd.

5 Arbejdsopgaver for samarbejdsforum

Sundhedsstyrelsen peger på en række opgaver, som samarbejdsforum kan tage sig af med henblik på at udvikle samarbejdet. Den første opgave er at udvikle en fælles faglig platform som grundlag for arbejdet i samarbejdsforum.

De øvrige typiske opgaver for samarbejdsforum vil være at komme med input til restaurationsplaner og planer for lejlighedsstilladelser, dialog med restauratører, politi, uddannelsesinstitutioner, kurser for restaurationspersonale, samarbejde med unge og udvikling af ID-kort til 16+ årige.

Fælles faglig platform

Aktørerne bringer viden og forskellige erfaringer og holdninger med sig i samarbejdet om 'Ansvarlig udskænkning'. Tilsammen har samarbejdsforum derfor et godt udgangspunkt for planlægning af en række fælles initiativer. Det forudsætter imidlertid, at der bruges tid på at danne en fælles platform på tværs af forskellighederne, og hvor målet – som en formand for et bevillingsnævn har udtrykt det – er på den ene side at sikre et trygt og sjovt natteliv og på den anden side sikre, at restauratørerne kan tjene penge.

I alle samarbejdsfora er der derfor brugt megen tid på drøftelser med henblik på at finde en fælles platform.

Repræsentant for politiet:

"Vi har rigtig gode erfaringer med 'Ansvarlig udskænkning'. Det skyldes ikke mindst vores relationer med vores eksterne samarbejdspartnere. Vi opnår resultater, når vi arbejder i samme retning. Vi har samme indgangsvinkel som kommunen til restauratørerne. Vi har en fælles front – som politi er vores udgangspunkt lovene. For kommunen er det forebyggende og sociale aspekt udgangspunktet."

I flere samarbejdsfora har politiet fremlagt statistikker over alkoholrelaterede ulykker og voldshandlinger, og SSP-konsulenter har fortalt om forholdene blandt de unge i nattelivet. Man har også trukket på Sundhedsstyrelsens publikationer, herunder "Tal på alkohol i kommunerne".

I Sorø, Holbæk og Kalundborg, som har samarbejdet om 'Ansvarlig udskænkning', har man desuden indledt et samarbejde med Center for Rusmiddelforskning med henblik på at få undersøgt de unges alkoholvaner og holdninger i skolerne. Undersøgelsen er brugt som oplæg til en temakonference for skolerne.

I en kommune har man haft eksterne oplæg om lovgivningen, hvilket har bidraget til at skabe klarhed omkring de juridiske rammer for skolefester – til glæde for skolerne, politiet og restauratørerne.

Dialog om markedsføring af alkohol

Sundhedsstyrelsen peger på, at et vigtigt redskab i arbejdet for at sikre et trygt natteliv kan være aftaler mellem restauratørerne, der kan begrænse hård udskænkning, slagtilbud på hele flasker spiritus og gratis adgangsbilletter.

Emnet har været drøftet i de fleste samarbejdsfora, men ingen steder er det udmøntet i aftaler. Her nævnes som væsentligste årsag konkurrencesituationen mellem restauratørerne, der har været bange for svigtende omsætning.

I de to kommuner, som har arbejdet med Trygt Natteliv i flere år, har restauratørerne dog gennemført forskellige former for aftaler, der kan styrke et trygt natteliv.

I Århus har man gennemført en certificeringsordning, hvor restaurationer og værtshuse på frivillig basis kan lade sig certificere og reklamere med det overfor kunderne. Af certifikatet fremgår, at stedet blandt andet forpligter sig til at forebygge brug af illegale rusmidler og at have en rusmiddelpolitik. Certifikatet er underskrevet af politidirektøren, borgmesteren og Restauratørnetværket i Århus.

I Holstebro har man gennem længere tid i forbindelse med projekt Trygt Natteliv haft en alkohol- og stofpolitik og en handleplan for personalet, vedtaget i samarbejde med restauratørforeningen. I et interview med en af restauratørerne nævnes f.eks. regler for, at dørmænd ikke må drikke alkohol, når de er på arbejde, at der er klare kommandoveje for, hvornår gæster skal udvises, og at tryghed er en fælles sag for hele personalet.

I en af kommunerne har samarbejdsforum givet anledning til, at restauratørerne oprettede en forening, som kunne skabe dialog mellem restauratørerne om 'Ansvarlig udskænkning'.

Diskoteksejer:

"Vi har lavet en restauratørforening, hvor vi har lavet erfaringsudveksling med hinanden. Det gør, at vi ikke bare er konkurrenter men også kolleger, og vi har et internt samarbejde, der blandt andet har ført til et dørmandsnetværk, der snakker sammen. Hvis en gæst bliver udvist et sted, bliver han også udvist alle andre steder. Vi har i kommunen også en restaurationsplan, der lægger op til, at vi skal begrænse hård udskænkning. Den gør det nemmere at tale med kolleger, der laver hård udskænkning. Før var det politiet, der kontrollerede os, nu har vi også en slags kollegial kontrol."

Restaurationsplan

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at kommunerne udarbejder en restaurationsplan med et alkohol- og stofforebyggende sigte. Planen kan blandt andet tage stilling til antal og geografisk tæthed af udskækningssteder, lukketider og fysisk indretning. I alle kommuner er der nedsat et bevillingsnævn til at forvalte planen.

Alle samarbejdsfora har på forskellig vis arbejdet med restaurationsplaner eller bidraget til udarbejdelse af restaurationsplaner.

De store kommuner havde i forvejen restaurationsplaner, men for de mindre kommuner har 'Ansvarlig udskænkning' sat gang i udarbejdelse af planerne, der forventes endelig godkendt senest i 2012.

I nogle kommuner har formanden for bevillingsnævnet været repræsenteret i samarbejdsforum, hvilket har givet særlige muligheder for at præge bevillingspraksis – f.eks. med hensyn til lukketider eller rammer for hård udskænkning.

Samarbejdsforum har således været en vigtig inspirator til arbejdet i bevillingsnævnene og til udformningen af restaurationsplanerne. Det illustrerer interviewene med medlemmer af bevillingsnævn neden for.

Politiker, der er SSP-konsulent og med i samarbejdsforum:

"I samarbejdsforum har vi diskuteret, hvorledes vi kunne sende signaler rundt i kommunen og til samarbejdspartnere. Vi har blandt andet haft den fordel, at formanden for bevillingsnævnet har været med i samarbejdsforum, og det har haft betydning for restaurationsplanen og bevillingerne. Man går ansøgninger igennem på en anden måde, når vi har drøftet 'Ansvarlig udskænkning' med formanden. Vi kan fortælle, hvad der sker ude i nattelivet, og vi har blandt andet fået sat fokus på at rykke lukketider frem. Langsomt er vi på vej mod at rykke lukketiden frem fra kl. 4 til kl. 2. De unge er jo meget mobile, så det er vigtigt, at alle kommuner arbejder frem mod samme lukketider. Politiet er med til at sikre de samme lukketider i kommunerne, fordi de jo sidder i bevillingsnævnene rundt omkring."

Formand for bevillingsnævn og med i samarbejdsforum

"Jeg deltager som formand for bevillingsnævnet både i samarbejdsforum om trygt natteliv og i kommunens alkoholforebyggelsesudvalg."

Vores mål er jo, at vi både vil have et sjovt og trygt natteliv, og at vores restauratører skal kunne tjene penge. Vi har – inspireret af tankerne bag 'Ansvarlig udskænkning' – sat nogle rammer for aggressiv markedsføring og udskænkning til unge under 18 år. Som vilkår for at få en bevilling må der ikke opfordres til hurtig og omfattende alkoholindtagelse, der er til fare for gæsten eller andre. Vores natteliv er primært i midtbyen, og her skal bevillingerne fornyes hvert andet år, så denne bestemmelse vil snart være et vilkår for alle."

Hvis politiet indkalder en restauratør til 'kammeratlig samtale', deltager jeg også, og det vil indgå som en del af grundlaget for fornyelse af bevillingen. Restauratørerne vil meget gerne samarbejde med os."

På den måde har vi ændret vores praksis i bevillingsnævnet, så vi hele tiden kan tildele bevillinger i forhold til ideerne med trygt natteliv og 'Ansvarlig udskænkning'."

Plan for lejlighedstilladelser

Sundhedsstyrelsen anbefaler også, at der udarbejdes en plan for lejlighedstilladelser med et alkohol- og stofforebyggende sigte. Det er politiets ansvar at udarbejde planen, og det er vigtigt, at planen hænger sammen med restaurationsplanen.

De fleste samarbejdsfora har arbejdet enten direkte eller indirekte med planer for lejlighedstilladelser. I nogle kommuner indgår planer for lejlighedstilladelser i restaurationsplanen. Andre steder er de to planer adskilte.

Samarbejdsforum har givet mulighed for at drøfte lejlighedstilladelser ud fra tankegangen bag 'Ansvarlig udskænkning' og har dermed givet inspiration til politiets bevillings- og tilsynspraksis.

Formand for bevillingsnævn og medlem af samarbejdsforum

"Vi har oprettet bevillingsnævnet på initiativ af samarbejdsforum, og jeg blev ved konstitueringen i forbindelse med valget til kommunalbestyrelsen udpeget som formand for bevillingsnævnet. Vi vil arbejde inspireret af samarbejdsforum, og vi har set på forsamlingshusfester og lejlighedstilladelser. Her vender vi sagerne jævnligt, og vi lægger vægt på at kunne rådgive forsamlingshuse og foreninger om, hvordan de skal arrangere ungdomsfester, så de ikke overtræder loven. På samme måde arbejder vi med restaurationsplanen, hvor vi i bevillingspolitikken forsøger at føre vores alkoholpolitik ud i livet."

I en kommune har man overvejet at gøre det til et vilkår for at få kommunal støtte fra folkeoplysningsudvalget, at foreninger har en alkoholpolitik. Ideen er, at udskænkning af alkohol til foreningernes fester skal bygge på 'Ansvarlig udskænkning', og at dette kan være en forudsætning for at få foreningsstøtte.

Dialog om politiets tilsyn

Politiet fører tilsyn i nattelivet, f.eks. gennem uanmeldte besøg for at kontrollere at der ikke udskænkes til unge under 18 år og til stærkt berusede gæster. Politiet kan indkalde restauratører til samtaler, hvis der sker overtrædelser af bestemmelserne.

I flere samarbejdsfora har man drøftet politiets tilsynspraksis. Politiet har orienteret om, hvordan tilsynene udføres, og hvad tilsynene har givet anledning til.

I nogle kommuner har man som praksis, at politiet videregiver relevante tilsynsoplysninger til bevillingsnævnet. Oplysningerne benyttes i forbindelse med behandlingen af bevillingsansøgninger.

Deltagelse i samarbejdsforum har haft væsentlig betydning for politiets samarbejde med restauratører, fordi parterne har fået opbygget en gensidig relation, der kan bruges i det daglige arbejde.

Politi:

"Vi har et smidigt samarbejde med bevillingsnævnet. Det gælder f.eks., hvis vi støder på uhensigtsmæssigheder – ikke egentlige lovovertrædelser – så kan vi drøfte det med bevillingsnævnet.

Det samme gælder i forhold til restauratørerne. De ringer f.eks. efter en travl weekend, hvor der har været en episode eller en politipatrulje, der ikke har tacklet en situation hensigtsmæssigt. Det kan vi drøfte i ro og mag."

Diskoteksejer:

"Specielt med politiet har vi fået et rigtigt samarbejde. Vi samarbejder om oplysninger. Vi mødes en gang imellem, og der er en gensidig respekt. De kørende patruljer kommer forbi, når vi åbner fredag-lørdag, og vi hilser lige på betjentene og får deres direkte nummer, hvis der brug for at tilkalde dem. Det giver en tryghed. Vi har også haft politiet hernede og gennemgå vores overvågning. Hvis der har været en episode hernede, får politiet lige en usb-stick med sekvenser fra kameraerne. Så er sagerne typisk opklaret nærmest med det samme. Vi har også en ordning med, at nye betjente kommer forbi og hilser på os og ser, hvor nødudgange er. Så kender de stedet. Vi har fået politiet som en med-spiller og ikke modspiller."

Dialog med uddannelsesinstitutioner

Uddannelsesinstitutionerne er repræsenteret i alle samarbejdsfora på nær Faxe og Stevn, hvor der ikke er nogen af disse institutioner. I samarbejdsfora har man typisk drøftet udformning af alkoholpolitikker, og hvordan man kunne gennemføre dem lokalt.

I Bornholm vil man således stille krav om alkoholpolitik, når ungdomsuddannelserne søger om lejlighedstilladelser.

I Holbæk har man i særlig grad arbejdet med uddannelsesinstitutionerne, hvilket er beskrevet i boksen neden for.

Holbæk Kommune har satset specielt på samarbejdet med skoler og ungdomsuddannelser. I samarbejdsforum indgik således repræsentanter fra syv forskellige uddannelsesinstitutioner.

Målene for samarbejdet har været:

- Lave fælles aftaler mellem kommune, politi og ungdomsuddannelsesinstitutionerne om alkohol og unge.
- Fælles holdning blandt uddannelsesstederne til området omkring unge og alkohol.
- Formidling af de fælles holdninger og aftaler.
- At kommune, politi og uddannelsesinstitutionerne deler viden om de metoder, som virker i forhold til alkohol og unge.
- At uddannelsesinstitutionerne i Holbæk Kommune har udarbejdet en alkoholpolitik inden udgangen af 2011.
- Afprøve og udvikle nye metoder til at de unge har en ansvarlig adfærd med alkohol.

Et andet konkret eksempel på værdien af, at uddannelsesinstitutionerne er repræsenteret i samarbejdsforum, vedrører samarbejdet mellem politi og uddannelsesinstitutionerne om åbne og lukkede fester.

Repræsentant for politiet:

"Vi har haft glæde af samarbejdet i forhold til uddannelsesinstitutionerne. Vi har sammen med uddannelsesinstitutionerne fået klarhed over, hvornår der holdes lukkede og åbne fester, hvor fremmede kan deltage. På den måde er der kommet styr på reglerne, så unge under 18 år ikke kan købe alkohol ved åbne fester. Det er der sat en stopper for nu. Uddannelsesinstitutionerne er blevet meget skarpere på, hvordan festerne skal holdes, og restauratørerne finder det positivt, at vi som politi regulerer området. Det er ikke rimeligt, at helt unge kan drikke sig i hegnet til en skolefest, samtidig med at restauratørerne får bøder for at udskænke til de samme, fordi de ikke er gamle nok."

Kurser og uddannelse

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at personale på udskænkingssteder uddannes for at varetage opgaverne i forbindelse med 'Ansvarlig udskænkning'.

Cirka halvdelen af samarbejdsfora har gennemført kurser for restaurationspersonale. Kurserne har handlet om principper for 'Ansvarlig udskænkning' af alkohol, implementering af holdning og politikker, kendskab til

tegn og symptomer på forbrug af stoffer og overforbrug af alkohol, konflikthåndtering og dørmandskursus. Fra restauratørside er det fremhævet, at det specielt er konflikthåndtering, der er et helt centralt tema for uddannelse af personalet.

Antallet af kursusedtagere i kommunerne har ligget mellem 20-150. Flere kurser afholdes løbende efter behov i de større byer.

Samarbejde med de unge

Det er væsentligt, at de unge løbende inddrages i arbejdet med at skabe et trygt natteliv. SSP-konsulenterne varetager i kommunerne opgaverne i forbindelse med unges alkohol- og stofmisbrug. SSP-konsulenterne har da også indgået i de fleste samarbejdsfora.

Et par kommuner har gennemført alkoholcampagner på uddannelsesstederne eller afholdt temadage om alkohol og 'Ansvarlig udskænkning' som resultat af drøftelser i samarbejdsforum.

Kun et par samarbejdsfora har i øvrigt arbejdet direkte med de unge. I Stevns Kommune vil man etablere et ungdomsråd efter inspiration fra forældre. Det er tanken, at ungdomsrådet blandt andet skal forholde sig til, hvorledes man kan arbejde med at sikre et trygt natteliv for unge.

Forældrerepræsentant i samarbejdsforum

"Jeg har børn, der er på vej ind i den alder, hvor de begynder at drikke alkohol. Jeg interesserer mig for, hvad der foregår lokalt, og mødte derfor op til opstartsmødet om 'Ansvarlig udskænkning' og meldte mig til samarbejdsforum. Her diskuterede vi på de første par møder, hvad vi kunne gøre i forhold til de unge. Det blev til sidst lidt pudsigt, at vi talte om de unge uden at involvere dem. Her opstod ideen til ungdomsrådet. Vi inviterede herefter unge ind fra skolerne til workshops, hvor vi diskuterede ideen med dem. Det, der trickede os, var, at de unge var superengagerede, disciplinerede og arbejdsomme. Herefter lavede samarbejdsforum et forslag til et ungdomsråd, der nu er vedtaget politisk."

Dialogmøder med udskænkingssteder

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at kommune og politi afholder et tilbagevendende møde med alle aktører på området.

Ingen samarbejdsfora har på egen hånd arrangeret møder med restauratørerne. I flere kommuner har tovholderen for 'Ansvarlig udskænkning' derimod deltaget i de møder, som politiet jævnligt afholder. Kontakten

til politiet via samarbejdsforum har således givet kommunen adgang til restauratørerne og mulighed for at orientere sig om tankerne bag 'Ansvarlig udskænkning' og de initiativer, der er sat i værk i dette regi.

ID-kort

Som led i 'Ansvarlig udskænkning' kan man overveje at bruge id-kort til unge over 16 år.

Kun et par kommuner har id-kort til de unge. I Holstebro Kommune udstedes gratis ID-kort til unge på 16-17 år, og efter en langsom start er der voksende interesse for at få kortet. På Bornholm er det en målsætning i den alkoholpolitiske handleplan, at 16+ kortet skal bruges som alderslegitimation på samtlige restaurationer. Det er erfaringen, at de unge gerne vil have kortet. Samtidig har samarbejdsforum formidlet positive erfaringer med brug af kortet fra detailhandlen til restauratørerne for at stimulere dem til at efterlyse kortet hos deres gæster.

Ellers har kommunerne ikke arbejdet med ID-kortet. Tovholdernes vurdering har været, at udbyttet på nuværende tidspunkt ikke har stået i forhold til de administrative ressourcer, der skal bruges på ordningen. I de små kommuner er der endvidere meget få udskækningssteder, hvor kortet kan bruges.

5.1 Andre temaer, der har været drøftet i samarbejdsforum

Et par samarbejdsfora har drøftet de unges transport hjem om natten. I Holstebro har repræsentanter for taxaselskaberne været repræsenteret i samarbejdsforum, og erfaringer har været gode med konkrete løsninger på problemer med voldelige situationer i nattelivet.

Taxa i Holstebro har i samarbejdsforum fremlagt konkrete forslag til at sikre nattelivet. Det var således en erfaring, at der tit kunne opstå voldelige situationer, hvis gæsterne skulle gå langt fra et værtshus til taxaholdepladsen. Man foreslog derfor, at der blev åbnet for taxakørsel over en bro, således at taxaerne kunne køre helt hen til værtshusene. Der er nu opsat spærrebomme på broen. Disse spærrebomme har to lokale restauratører nøgle til, og de styrer åbningen af broen efter aftale med politiet.

På tilsvarende vis er der på taxas opfordring lavet bedre belysning ved taxaholdepladserne. Begge initiativer har erfaringsmæssigt lagt en dæmper på volden.

5.2 Erfaringer fra kommunerne

Aktørerne i samarbejdsforum har meget forskellig baggrund for at indgå i et samarbejde om 'Ansvarlig udskænkning'. Det har derfor været en væsentlig og tidskrævende arbejdsopgave at inddrage hinandens viden, erfaringer og holdninger for at nå frem til en fælles forståelse af det videre arbejde med 'Ansvarlig udskænkning', men til gengæld peger viften af aktører på, at det har været et værdifuldt arbejde.

Samarbejdsforum har arbejdet med en lang række konkrete opgaver. Blandt de større typiske arbejdsopgaver kan nævnes udarbejdelse og revision af restaurations- og lejlighedsbevillingsplaner, indsatser på uddannelsesinstitutioner og kurser for restaurationspersonale.

6 Hvor langt er kommunerne kommet på de to år?

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at samarbejdsforum opstiller succeskriterier for arbejdet. Sådanne kriterier kan engagere alle parter i at medvirke til, at kriterierne opfyldes. Succeskriterierne kan handle om at reducere ulykker, vold og skader i forbindelse med alkohol i natlivet. Succeskriterierne kan også dreje sig om, hvilke opgaver samarbejdsforum skal beskæftige sig med og tidsfrister for opgaveløsningen.

Alle samarbejdsfora har opstillet succeskriterier. Kommunerne har grebet arbejdet med succeskriterier an på meget forskellig vis. Nogle kommuner har udformet nogle få overordnede kriterier. En kommune har således som mål at hæve debutalderen for indtagelse af alkohol og at reducere forbruget af alkohol blandt unge.

Andre kommuner har opstillet meget udførlige succeskriterier for 1) reduktion af alkoholforbrug og skader i forbindelse med alkohol og 2) for selve gennemførelsen af 'Ansvarlig udskænkning'.

Som eksempler på succeskriterier for effekten af 'Ansvarlig udskænkning' på forbrug og skader kan nævnes f.eks., at man vil opnå fald i sager vedrørende spirituskørsel, vold, skadestuebesøg spiritussager over en femårig periode i kommunen.

Som eksempler på succeskriterier for gennemførelsen af 'Ansvarlig udskænkning' kan nævnes, at der inden en given dato i kommunen skal være vedtaget en restaurationsplan, oprettet et bevillingsnævn og gennemført kurser for restaurationspersonale.

Tovholderne giver udtryk for, at det har været en tidskrævende proces at udarbejde succeskriterierne, og at man i flere tilfælde har opstillet for mange kriterier, og at det kan være meget svært at måle i praksis, om kriterierne er opfyldt. Det gælder specielt kriterier, der handler om fald i ulykker og skader, hvor tallene ofte er små i forvejen, og hvor tilfældigheder kan give store udsving fra år til år.

Erfaringerne med succeskriterierne er, at det er en god ide at opstille dem, fordi de giver klare målsætninger for, hvad samarbejdsforum skal opnå. På den anden side skal man være realistisk og ikke opstille alt for mange og for ambitiøse mål, som man enten ikke kan nå at opfylde eller, hvor det kan være vanskeligt og tidskrævende at finde ud af, om målet faktisk er opfyldt.

6.1 Hvad er der opnået i kommunerne?

Evalueringen viser, at det er realistisk at arbejde med 'Ansvarlig udskænkning' i kommunerne ud fra Sundhedsstyrelsens anbefalinger, og at kommunerne over en to-årig periode kan udvikle 'Ansvarlig udskænkning' lokalt og forankre indsatsen fremover.

Der er således oprettet samarbejdsfora i alle kommuner, og bevillingsnævn i de fleste kommuner. Restaurationsplaner og plan for lejlighedsstilladelser er vedtaget eller på vej til at blive vedtaget i alle kommuner, undtagen en. Disse planer bygger på tankerne bag 'Ansvarlig udskænkning' og har således fået et forebyggende sigte. Dette er yderligere styrket af, at der kan være repræsentanter for bevillingsnævn i samarbejdsfora.

Der er etableret et godt samarbejde først og fremmest med politiet, men også i mange kommuner med restauratører og ungdomsuddannelserne om 'Ansvarlig udskænkning'. Samarbejdet med restauratørerne skal udbygges, således at der er flere restauratører, der er aktive i samarbejdsforum. Det har kommunerne skabt et grundlag for nu.

Der er etableret kursusvirksomhed for restaurationspersonale i flere kommuner, hvor dette har været relevant. 'Ansvarlig udskænkning' er således et godt eksempel på, hvorledes kommunerne kan styrke deres alkoholforebyggende indsats gennem lokalt samarbejde og uden større forbrug af ressourcer.

7 Gode råd og ideer til kommuner om 'Ansvarlig udskænkning'

Evalueringen viser helt overordnet, at Sundhedsstyrelsens anbefalinger om 'Ansvarlig udskænkning' er praktisk anvendelige og hensigtsmæssige.

På nogle områder har evalueringen givet anledning til at understrege eller supplere Sundhedsstyrelsens anbefalinger.

7.1 Den forberedende fase

'Ansvarlig udskænkning' skal ses som en del af kommunens samlede indsats på alkoholområdet – og forudsætter et tværgående samarbejde mellem flere områder i kommunen. Det er derfor vigtigt at vurdere, hvilket grundlag, der er i kommunen for at introducere 'Ansvarlig udskænkning'

Opstartsmødet er et velegnet udgangspunkt, hvor man kan sætte 'Ansvarlig udskænkning' på dagsordenen hos de relevante samarbejdspartnere.

Samarbejdsforum skal sammensættes bredt, således at alle relevante aktører – herunder politiet, uddannelsesinstitutioner og restauratørerne – er med fra start.

Samarbejdsforum kan eventuelt tilpasses, når driftsfasen indtræder, og det kan være hensigtsmæssigt allerede i den indledende fase at melde denne mulighed ud.

7.2 Arbejdsopgaver i samarbejdsforum

Der bør afsættes god tid til, at aktørerne kan udveksle viden, erfaringer og synspunkter med henblik på at nå frem til et fælles grundlag.

Det er vigtigt at sikre tæt sammenhæng mellem arbejdet i samarbejdsforum og bevillingsnævnet, således at tildeling af bevillinger kan ske ud fra tankegangen bag 'Ansvarlig udskænkning'.

Der bør afsættes ressourcer til at sikre betjening af samarbejdsforum og til at understøtte de initiativer, som samarbejdsforum sætter i værk.

7.3 Flerkommunesamarbejde

Kommunen kan overveje at samarbejde med nabokommuner om etablering af 'Ansvarlig udskænkning'. Et sådant samarbejde kan give gensidig inspiration og stordriftsfordele f.eks. i forbindelse med kurser, opstartsmøder og udarbejdelse af restaurationsplaner.

Samarbejdet er særlig relevant at overveje i lokalområder, hvor de unge pendler til feststeder i nabokommuner.

Det er vigtigt fra start at forventningsafstemme betingelserne for samarbejdet mellem kommunerne.

www.sst.dk

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S
Telefon 72 22 74 00
sst@sst.dk
www.sst.dk

Dokument Navn:	BILAG - Mødeplan 3. kvartal 2024 til 4. kvartal 2025.docx
Dokument Titel:	BILAG - Mødeplan 3. kvartal 2024 til 4. kvartal 2025
Dokument ID:	5425957
Placering:	Emnesager/Mødeplan for § 17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel fra 3. kvartal 2024 til 3. kvartal 2025/Dokumenter
Dagsordens titel	Mødeplan for § 17 stk. 4 Sammen om alle unges trivsel fra 3. kvartal 2024 til 3. kvartal 2025
Dagsordenspunkt nr	4
Appendix nr	1
Relaterede Dokumenter:	1

Dette dokument blev genereret af getorganized
for SharePoint

Mødeplan §17, stk. 4 udvalg – Sammen om alle unges trivsel

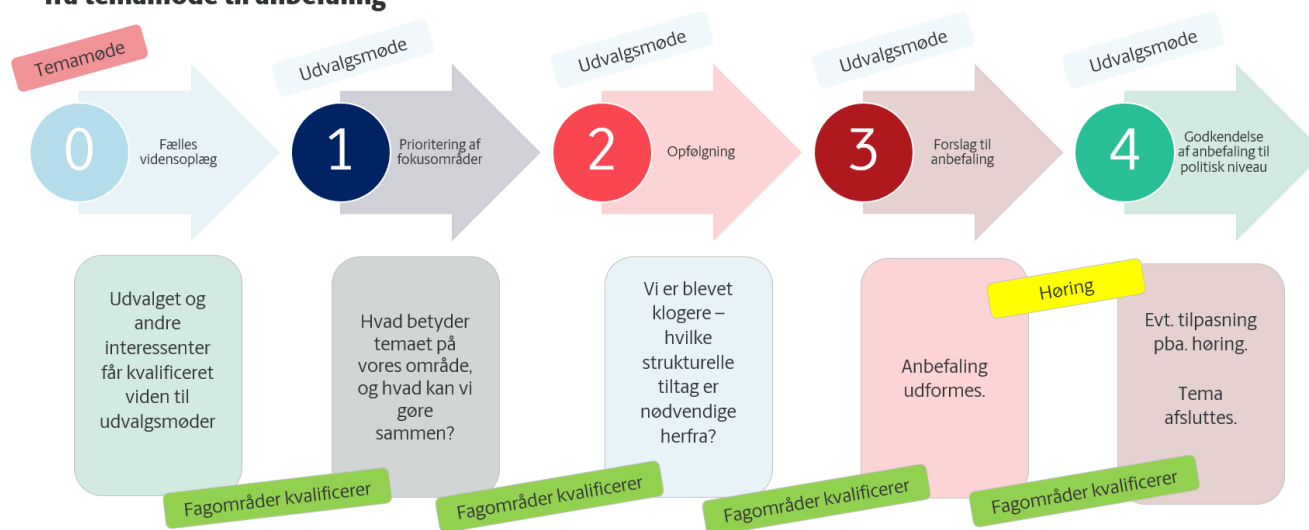
3. kvartal 2024 til 3. kvartal 2025

22. august 2024	23. oktober 2024	1. kvartal 2025	2. kvartal 2025
• RUSMIDLER fortsat • DIGITAL ADFÆRD opstart	• RUSMIDLER afsluttes • DIGITAL ADFÆRD fortsat • FÆLLESKABER opstart	• DIGITAL ADFÆRD fortsat • FÆLLESKABER fortsat • SØVN opstart	• DIGITAL ADFÆRD afsluttes • FÆLLESKABER fortsat • SØVN fortsat • FORÆLDRE opstart

Et temas rejse gennem udvalget

- fra temamøde til anbefaling

Bruttoliste over ønskede temaer

Indsatsområder

- Karakterer og feedbackkultur
- Demokratisk deltagelse og frivillighed
- Tidlig forebyggelse – Grundlæg det gode ungeliv så tidligt som muligt i et barns liv
- Støtte og opbakning til unge og deres pårørende før, under og efter forløb i psykiatrien
- Samarbejde med psykiatrien
- Afhængighed
- Ensomhed
- Klimaangst
- Overgange i ungelivet
- Bevægelse, fritids- og foreningsliv

Fokus på særlige målgrupper

- Unge på kanten
- Piger

Tværgående kulturelle faktorer, der kan presse unges trivsel

- Acceleration
- Perfekthedskultur
- Psykologisering